Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Eduard Nikolaj Jensen i sit 60. Aar

EDUARD NIKOLAJ JENSEN

LIVET I NYBODER

OG OMBORD I FLAADENS SKIBE

1826-1852

En Nyboderdreng og Underkanoners Erindringer

VED HENNING F. KIÆR

STRUBES FORLAG
1956

Eduard Nikolaj Jensen

Født 1. Jan. 1822

Lærling v. Søartillerikorpset	1. Jan. 1837
Halvbefaren.....	1. April 1841
Helbefaren.....	1. Jan. 1845
Overkonstabel.....	1. April 1853
Underkanoner.....	1. Jan. 1862
Pensioneret.....	1. Aug. 1877
Død.....	21. Nov. 1902

Bogens Omslag er tegnet af
Hans F. Kiær
Vignetterne gengiver
Hjørnet af Elsdyrsgade i Nyboder
og Korvetten »Galathea«

Udsendt i Anledning af
Foreningen Nyboders Mindestuers 25 Aars Jubilæum.
Bogens Overskud tilfalder denne Institution

Forord

Den danske Marinelitteratur er særdeles fattig paa Beskrivelser af Livet i »Holmens faste Stok«s Højborg — Nyboder — i ældre Tider. De her foreliggende Erindringer er skrevet af en Nyboderdreng og beskriver hans Liv fra Barndommen, gennem Nyboders og senere Søe-Artilleriets Skole, og hans Virke i Flaadens Tjeneste.

Bogen afslører en beskeden og nobelt tænkende Mand, der med sine Erindringer giver et værdifuldt Tilskud til dansk Kulturskildring.

Erindringerne, der er skrevet i Forfatterens 74. Aar, slutter desværre alt for tidligt, da en tiltagende Blindhed forhindrede ham i at skrive om sit senere Liv.

For at bevare Stemningen er Forfatterens eget Sprog og Bogstavering bevaret, selv hvor visse Inkonsekvenser gør sig gældende — det er den gode Fortællers levende, men jævne Tale; kun er der rettet hvor vildledende Tegnsætning og aabenbare Fejlskrivninger er løbet ham i Pennen.

Manuskriptet beror hos Foreningen »Nyboders Mindestuer«, skænket af Forfatterens Søn, Vinkyper Carl Jensen.

Henning F. Kiær.

I

Barndom

Jeg er født i Kjøbenhavn i Nyboder Hjertensfrydgade No. 2 Stuen til Gaarden[1]) Nytaarsdag, d. 1ste Januar 1822.

Min Fader, Nikolai Jensen, var Tømmermand ved Holmen, hans Forældre døde tidlig, og han kom ind paa Opfostringshuset og forblev der, til han var konfirmeret og ansat som Tømmerlærling i Aaret 1805; han var født 1789 St. Hansdag og døde 1834, i Januar Maaned tilligemed min Søster Ane Margrethe, 18 Aar.

Min Moder hed Bente Sophie Svendsen og var en Broderdatter af den Mand i Husum, hvor jeg nød min første og tidligste Pleie. Da døde ogsaa de to Gamle, og min Fader maatte tage mig igjen, jeg var kun 4 Aar gammel.

Nu kneb det rigtignok for mig, thi Vinteren var streng og der var nok en Kakkelovn – Bilæggerovn til at fyre i ude fra Kjøkkenet – men vi havde ikke noget at putte i den, og der var Muursteensgulv, kalkede Vægge, blyindfattede Ruder, meget smaa, men ikke gjennemsigtige, nogle var grønne, andre lignede Perlemor, men der, hvor vi fik den bedste Lysning fra, var der hvor der slet ikke var nogen Ruder.

Følgen deraf udeblev heller ikke. Jeg fik Frost baade i Hænder og Fødder, men der var en 80-aarig Enke, som holdt Høkerforretning nede paa Pladsen ved Volden, som havde seet min daarlige Forfatning. Hun tilbød mig, at jeg gjerne maatte komme hver Dag hele Dagen til hende men ikke blive der om Natten, thi da maatte jeg sove hjemme.

Min Fader var imidlertid flyttet fra No. 2 i Hjertensfrydgade til No. 7 i samme Gade – i Gaardstuen – altsaa havde jeg ikke langt at gaae – det var kun tværs over Pladsen. Min Fader blev glad ved Tilbudet, og jeg med.

Naa, jeg forsømte heller ikke een eneste Dag. Baade Søndage og hellige Dage kunde man træffe mig derovre, siddende paa en Træbænk ved et Bord i en varm Stue med en Kop varm Mælk med Hvedebrød til, eller en Tallerken kraftig Kjødsuppe. Jeg fik altid saameget jeg vilde spise, ja om Søndagen fik jeg ogsaa Kaffe med god Fløde og Hvedebrød til.

Hos hende havde jeg haft min gode Pleie, hun vaskede mine Hænder og Fødder og kom Salve paa reent Linned og gav mig det reent paa hver Dag, saa at jeg efter 6 Ugers Forløb var rask og kunde springe omkring.

Men dette Gode varede kun kort. Da jeg havde været der i 1 Aar, saa døde hun, og nu maatte jeg igjen blive hos min Fader, thi min Moder forblev paa Landet hos Peer Svendsen i Brøndshøi, de vare jo kjødelige Sødskendebørn, og det skeete formodentlig efter fælles Overeenskomst fra min Faders Side.

I samme Gade jeg boede, i No. 9, der boede en Mastemagermester Petersen ved Holmen ovre paa Hjørnet ved Volden. Han var gift, men de havde aldrig haft nogen Børn, og de vare jo gamle Folk. Konen havde været blind de sidste 20 Aar, og derfor havde Mesteren taget en ung Pige til sig som deres egen, og adopteret hende, for at hun kunde være hans Kone til Nytte og Gavn.

Denne Pige hed Caroline Larsen, og var, paa den Tid, jeg kom der, 18 Aar; hun sad ved Vinduet ud til Gaden og syede. En skjønne Dag, jeg rendte ude paa Gaden frem og tilbage, blev Vinduet aabnet, og hun raabte og vinkede ad mig, at jeg skulde komme over til hende. Jeg gik over, hun lukkede op for mig og bad mig ind i Stuen, hvor den gamle, blinde Kone – Mesterens Kone – sad i en Lænestol ved Kaminen og sagde: »Kom herhen til mig«. Og nu fulgte der en Deel Spørgsmaal –

»Hvor gammel er du?«

»Jeg er 5 Aar.«

»Saa kan du vel læse lidt?«

»Nei, jeg kjender ikke Bogstaver!«

»Saa kjender du vel heller ikke Tal?«

»Nei!«

Dette forundrede hende meget, og idet hun befølte mig med

sine Hænder fra min Isse til min Fod – thi hun var jo blind – udbrød hun: »Saa skal du lære det!« Og til Pigen sagde hun: »Naa, Caroline, her er noget for dig at bestille, og jeg haaber, at du faar en flink Elev, – det er bedst, at vi begynder idag, men giv ham nu først noget at spise og drikke.«

Det blev bestemt, at jeg skulde komme hver Morgen Kl. 8 og gaae derfra Kl. 4 om Eftermiddagen, naar min Fader kom hjem. Undtagen Søndage og hellige Dage, da skulde jeg være fri, og ikke komme.

Den Venlighed og Imødekommenhed, jeg her mødte, var jeg ikke vant til, og det gjorde, at jeg virkelig blev en flink Elev, idetmindste roste Caroline mig for den gamle Kone og det hjalp naturligvis ogsaa paa mig.

Tiden var inddelt saaledes, at jeg havde et Frikvarter om Morgenen fra Kl. 8 til 8¼, og om Middagen fra Kl. 12 til Kl. 12¼, som blev brugt til Spisetid. Om Morgenen fik jeg Smørrebrød med rigtig godt Paalæg og et Glas Øl eller Mælk til, altid saa meget, jeg vilde spise. Om Middagen af samme Slags Mad som Mesteren fik, naar han kom hjem, og den var ikke daarlig. Inden jeg gik Kl. 4, fik jeg Kaffe og Brød.

En Middag stod jeg oppe paa Salen til Gaarden og saa ud af Vinduet over paa Volden, i det samme Øieblik faldt Møllen ned i Grønningen, og jeg raabte: »Aa! nu faldt Møllen!« Caroline kom springende op ad Trappen, slog sine Hænder sammen og sagde: »Gud forbarme sig, nu maa du passe Huset saalænge; jeg gaaer en Times Tid, Mesters Kone ligger syg inde paa Salen til Gaden, og du maa see ind til hende, men gaae endelig sagte!« Med det samme var hun ude af Døren.

Jeg listede mig ind til den gamle Kone, men hun var vaagen, men meget svag; hun havde hørt mit Raab og sagde: »Det er ingen Under, at hun er løbet, for hun er forlovet med Mestersvenden paa Møllen, Frederik Scherfiger, og de skal jo snart giftes.«

Dette skurrede ikke godt i mine Øren, thi jeg kunde jo aldrig faae det bedre, end jeg havde det her.

Der blev snart bygget en nye Mølle for Assurancepengene, og Scherfiger kjøbte baade Møllen og Stedet af Enken, som eiede den, paa billige Vilkaar.

Men nogle Dage efter at Møllen var falden, kom jeg over som sædvanlig hos Mastemagermesteren, men fik at vide, at den gamle, blinde Kone var død, og Caroline sagde til mig, at hun havde testamenteret mig alt, hvad der laae i hendes Kjolelomme – »og nu skal vi se, hvad der er i den.«

Derpaa tog hun Kjolen og trak ud af Lommen – et stort Stykke hvidt Sukker, en Krydder-Tvebak og en stor Kobbertoskilling – saa stor som vore nuværende 5 Ører. Hun løftede mig op til sig og kyssede mig og sagde: »Men nu skal du ikke komme mere herover, for Fader er meget daarlig og sengeliggende, og jeg maa passe ham, men naar jeg bliver gift, kom saa over til mig, lige saa tit som du har Lejlighed til det, du skal være velkommen, naar du kommer. Men nu er du jo ogsaa en stor Dreng og skal snart begynde at gaae i Skole.« Hun bød mig Farvel med mange Velsignelser, jeg tog hendes Haand og kyssede den, men det var mig ikke muligt at fremsige et Ord, jeg var altfor bevæget – og gik hjem til min Fader igjen.

3 Uger efter fortalte min Fader mig, at nu var Mesteren død, og at Caroline havde arvet det hele efter ham, hun skulde have Bryllup med Scherfiger om 1 Maaneds Tid. De bleve gifte, vare lykkelige og levede i mange Aar med deres mange Børn, nu ere de døde begge for mange Aar siden. Men Caroline saa jeg kun een Gang, efter at jeg var kommet derfra, det var ved at hente Meel fra Møllen. Jeg skulde betale 18 sk. i Malepenge for Rug, men Svenden turde ikke modtage Pengene, jeg blev henviist til Mesterens Kone, og det var Caroline i hendes Hjem. Naa, sikke en Modtagelse – den var storartet – hun lagde Sytøiet fra sig, kom hen og tog mig om Halsen og kyssede mig, ligesom da jeg var 6 Aar – nu var jeg 11 Aar. Hun var uendelig med Spørgsmaal om, hvorledes jeg nu havde det, og hvorledes det gik mig i Skolen.

Jeg besvarede hendes Spørgsmaal tilfredsstillende; men de 18 sk. i Malepenge vilde hun ikke modtage, dem kunde jeg selv beholde. Jeg forblev der i $1^1/_2$ Time og fik god Mad og Kaffe hos hende, og hun lovede mig, at jeg skulde faa malet frit min Rug, hver Gang jeg kom til hendes Mølle. Jeg takkede hende venligt for hendes Tilbud og tog Afsked med hende paa snarligt Gjen-

syn, – men det gik saaledes, at jeg saa hende aldrig mere.

Tiderne forandrer sig, den første Kostdag[2]) efter denne Afsked, kom der nogle Bagervogne ned paa Proviantgaarden, som modtog vores Rug og udleverede os et Kort, som vi, ved at aflevere det hos vedkommende Bager, strax samme Dag kunde hente friskbagt Rugbrød paa, og man havde kun Bagerpenge at betale for Brødene enten strax eller ved det sidste Brøds Afhentning. Man fik frit en lille Notitsbog for at holde Kontrol over, hvor mange Brød man havde faaet – Brødene vare paa 8 Pund Stykket, 6 Stykker i 4 Uger.

Dette var saaledes en stor Besparelse. Man var fri for at bære Rugen hjem og saa igjen paa Mølle, og saa hente Melet fra Møllen og bringe det hjem, for at ældtes til Deig, og siden bringe Deigen til Bageren.

Men der var jo ogsaa adskillige Bagere, der samlede sig en lille Formue til ved denne Leilighed.

2

Skoletid

Nu begyndte min Skoletid. Skoletiden var fra 8 til 12 Fmd. i Svanegades Skole[3]), i Januar Maaned 1828, og allerede 1829 afgik jeg derfra, fordi jeg kunde præstere, hvad der forlangtes at lære; det var: at kjende og skrive alle latinske Bogstaver og danske, baade store og smaa, og ligeledes Tal fra 1 til 100 – og at kunne læse reent i en trykt Bog, og det kunde jeg – takket være Caroline.

Saa kom jeg ind i anden Klasse i samme Gades Skole, men her skulde jeg lære udenads Lektier – den var værre. Skoletiden var: fra Kl. 8 Morgen til 12 Middag, og fra Kl. 1 til 4 Eftermiddag – ingen Fritid – men her var jo ogsaa meget at lære i de 2 Aar, jeg gik i den Skole for at kunne komme ind i Holmens Drengeskole.

Vi skulde kunne det Gamle Testamente udenad af Bibelen, skrive Sammenskrift efter Tabeller, baade latin og dansk, Hoved regning og Tavleregning – kaldet de fire Spesier – samt læse tydeligt op i Hallagers Lærebog, lære at klavre 2 Gange om Ugen, og hver Lørdag Eftermiddag, fra Kl. 4 Badning ude ved gamle Kalkbrænderi, under Opsigt af 2 Gymnastiklærere. Gymnastik og Badning var altid efter Kl. 4, for at Skolen ikke skulle tabe noget derved.

Badningen foregik paa følgende Maade. Vi var 40 Drenge som samledes i Skolegaarden og gik 2 og 2 efter hinanden samlede ud af Skolegaarden i Følge med 2 Gymnastiklærere, igjennem Østerport til Badestedet; her maatte vi alle klæde os af paa engang, og derefter 10 og 10 holde hinanden i Hænderne, spadsere ud i Vandet indtil det naaede Hofterne paa de mindste Drenge, saa skulde vi 10 og 10 samles i en Rundkreds, sætte os paa Hug og dykke Hovedet under Vandet, derefter reise os op,

og vaske hinanden godt paa Ryggen – thi vi gjorde alle høire om efter Signal fra Læreren – og derpaa igjen venstre om, saaledes at vi atter dannede en Rundkreds, og efter Signal fra Lærerne begynde at overstænke hinanden med Vand paa det voldsomste over hele Kroppen, tilligemed Hurraraab fra hele Flokken af Drengene; det hele varede 10 Minutter. Derefter kom Kommandoen: »Kom i Land!« – og alle begav sig i Land i samme Orden, som de vare gaaede ud, søgte hurtigt deres Tøi, blev paaklædt og opstillet for at gaae tilbage til Skolegaarden i samme Orden og ad samme Vei. Der fik vi Lov til at gaae hver til sit Hjem, som vi snart fandt, for at styrke os med lidt Mad og Drikke.

Der var forresten mange Herrer og Damer, der spadserede ad samme Vei, og som morede sig kosteligt over os smaa Drenge for vor Munterheds Skyld, det kunde vi see paa deres Gebærder.

Ved Gymnastikken lærte vi alle mulige Gangarter, saavel med hele Foden paa Jorden, som paa Fodballen alene, Fremadgang, Baglænsgang, Sidegang til høire og venstre og Buegang.

Derefter kom vi til Løbene, som vare fremad – tilbage – Sideløb til høire og venstre og til sidst Hurtigløb.

Derefter fik vi en Tur i Skraagalgen for at styrke vore Arme, og derefter en Tur paa Balanceerbjælken – Ligevægts-Øvelse.

Naar det var Regnveir, kom vi ind i Gymnastikhuset paa Søetatens Drengeskole og fik Øvelser i at springe i Høide og Længde og paa Madratserne at gjøre smidige Øvelser som Hovedbøining, Kraftbøining, Rygspring, ja vi lærte saagar at gaae paa Hænder.

Efter 2 Aars Ophold i denne Skole kom jeg ind i Holmens Drengeskoles 3die Klasse, som kaldtes Rug-Drenge, fordi vi hver 4de Uges Lørdag fik 2½ Skjæppe Rug til Brød, som skulde hentes paa Proviantgaarden, og som Følge heraf var vi fri hele Dagen fra Skolen, det var noget for os og Lærerne med!

Af Klædningsstykker fik vi hvert Aar 1 blaae Klædes Trøie med blanke Messingknapper i og opstaaende Krave, 1 Par hvide Lærreds Beenklæder, 1 Par Læderskoe, 1 hvid Lærreds Skjorte, 1 Par lange hvide Uldstrømper og 1 Kaskjet – Penge fik vi ingen af, saalænge vi var i den Klasse.

Undervisningen var at lære hele Bibelen udenad, baade det Gamle Testamente og det Nye, Hovedregning, Tavleregning, Sammenskrift, deels efter Tabeller, deels efter Diktat af Læreren, Gymnastik og Badning som i den forrige Skole, kun med den Forskjel, at vi gik til Badning om Fredag Eftermiddag Kl. 4, og vi maatte gaae ud til Vandet naaede os til Brystet. Her skulde vi gjøre de Svømmebevægelser, som vi lærte i Gymnastikhuset. I en Seildugs Sele, som var fæstet til Loftet med stærke Touge, bleve vi lagte med Brystet nedad mod Gulvet, og Beenene i hver sin lille Sele, som ogsaa var fastgjort i Loftet, saaledes at vi kunde hænge frit og kunde gjøre Svømmebevægelserne efter Kommando af Læreren – Et – – – To – – – Tre, – i Begyndelsen langsomt for at kunne faae Tid til at rette Feilene, men siden hurtigere, saa det saa ud som en virkelig Svømmer.

Den første Dag i hver Maaned maatte vi møde i Mundering og præsenteres for Skoleinspekteuren, som eftersaa, at alle vore Munderingssager vare i Orden, og efter endt Inspektion afgav han Rapport til Kommandøren for Søetatens Drengeskoler.

Var det en Helligdag, saa kunde vi gaa hver til sit efter Mønstringen, men var det en Skoledag, saa maatte vi passe vor Skole – Svømning, men ikke Gymnastik, den var vi fritaget for den Dag.

Atter efter 2 Aars Ophold i denne Skole, kom jeg ind i 2den Klasse og var nu Kost-Dreng – saa kaldet fordi vi fik en voxen Mands Kost, som bestod i, hver fjerde Uge at hente paa Proviantgaarden $2^1/_2$ Skjeppe Rug, 8 Pund saltet Oksekjød, eller ved Høitider, Lammekjød – islandsk – 5 Pund saltet Flæsk, 4 Pund godt Smør og $2^1/_2$ Ottingkar Byggryn – og et lille Kvantum Ærter, gule – samt den første i hver Maaned fik vi i rede Penge udbetalt 4 Mark, eller som det heed dengang 1 Sletdaler.

Munderingen var den samme som i 3die Klasse, kun med den Forskjel, at vi fik en Messingknap paa hver Side af den opstaaende Krave paa Trøien, som skulde vise vores Værdighed.

Undervisningen var foruden at repetere det, vi havde lært i 3die Klasse at gaae videre i Regning: Reguladetri i hele Tal efter Cramers Regnebog, Fædrelandets Historie og begynde paa Geographi.

Gymnastikundervisningen bestod i Klavring, Øvelser paa Madratserne, springe i Høide og Længde, springe de forskjellige Spring paa en Træhest, som var udstoppet, og i Særdeleshed at lære de forskjellige Hug af Fægtning – med Træstokke eller Paliener[4]), som det hed, – og at parere disse Hug.

Ved Svømning kom vi ikke mere i Vandet paa Kalkbrænderiet men maatte gaae til Gammelholm – Frossenborg kaldet, paa Charlottenborg-Siden – hvor der var udlagt Flaader til dette Brug paa dybt Vande, men vi skulde være forsynede med 1 Par smaae Svømmebuxer, som vi selv maatte anskaffe os.

Badedagene vare Mandag, Onsdag og Fredag efter Kl. 4 for dem, som ikke kunde svømme, men efterhaanden som de lærte det, blev Badningen kun 2 Gange om Ugen, nemlig Tirsdag og Torsdag.

Efter 2 Aars Forløb i denne Klasse kom jeg ind i 1ste Klasse og blev nu kaldet Kompagni-Dreng; fik samme Kost som i 2den Klasse, men af Penge fik jeg nu 1 Rbdlr. og 1 Mark om Maaneneden, og tillige 1 Knap til, paa hver Side af den opstaaende Krave paa Trøien; af Munderingssager fik vi en blank Hat i Stedet for Kaskjet, ellers var det hele uforandret i den Retning.

Undervisningen derimod gjennemgik en væsentlig Forandring, idet vi fik Provst Andreas Kragh Holms Lærebog paa 8 Kapitler at lære udenad, for at blive konfirmeret paa – foruden Bibelen, hvad Spørgsmaal, der vilde falde paa.

Regningen blev, foruden hvad vi havde lært i de foregaaende Skoler, repeteret, men tillige tillagt Reguladetri i brudne Tal og Brøk.

Skrivningen var aldeles meget fremmed for os, der var gothiske Bogstaver, Fraktur og andre fremmede Bogstaver, som vi ikke kjendte, men vi skulde jo lære det! Og vi lærte det, ifølge vor Lærers Humanitet og kjærlige Bestræbelser for os; Hrr. Top var hans Navn, og han blev siden Præst ved Holmens Kirke, – velsignet være hans Minde. Jeg veed ikke, om han er mere imellem de levendes Tal.

Til Indenadslæsning i Skolen fik vi Mallings »Store og Gode Handlinger«, og fik Lov at tage den med hjem, men til liden Baade for mig.

Thi imidlertid var min Fader død, og jeg var sat i Pleie hos en forhenværende Snedker i Byen, som havde faaet fast Ansættelse ved Holmen som Bolteslager og kom til at bo i Nyboder – Elephantgade No. 37 til Gaarden; hvor jeg forblev til jeg var konfirmeret og havde været til Alters – men heller ikke længer.

Thi jeg havde det ikke godt; jeg havde meget at lære i Skolen til min Konfirmation, og det vilde de ikke give mig Tid til at lære, fordi jeg skulde hente Bark om Middagen, og om Eftermiddagen, naar jeg kom fra Skole, maatte jeg hjælpe Manden, hans Navn var Carl Frederik Otto Frank, med at skjære store Stykker Bøgetræ igjennem til Hakkebrætsbunde, Slibebrædder, Skjærebrædder og Saltkar; han lavede disse Ting om Aftenen for siden at sælge dem til de Handlende i Byen, som trængte til dem, – eller ogsaa maatte jeg hjælpe Konen med at skrabe Piil til Kurvemager Arbeide. Hun havde nemlig en Søster, som var gift med en tydsk Kurvemager paa Østergade, og derfra fik hun Arbeide, men vi skulde selv hente og bringe det, – og det var naturligviis mig, som det gik ud over. – Besværede jeg mig for Manden over, at jeg aldrig fik Tid til at læse paa mine Lektier fra Skolen, svarede han: »Aa, skidt med dine Lektier. Du lærer sgu nok det, du skal lære, det er formodentlig bar Løgn I lære! Og det kan du tidsnok lære, hvis du ikke allerede har lært det i Forveien!«

Enden paa dette blev, at jeg maatte tage Natten til Hjælp for at lære mine Lektier. Jeg maatte laane Penge til at kjøbe Lys for hos min Broder Ferdinand, jeg laae ofte vaagen til Kl. 1 om Natten for at kunne mine Ting, naar jeg kom i Skolen.

Svømningen gik det brillant med, jeg lærte at svømme 200 Alen i en Korksele og siden 200 Alen i slap Sele, derefter blev jeg Frisvømmer – uden Sele – og lod mig indstille til næste Gang at svømme de 800 Alen, som var det høieste, der blev forlangt af os.

Jeg troede at have meldt mig alene til Distance-svømning, men der var 4 Drenge foruden mig, som havde meldt sig til de 800 Alen; Vejret var koldt den Dag.

Vi sprang ud paa eengang, og nu gik det raskt, følgende hinanden de første 250 Alen, men saa tog den ene fat i Flaaden,

han kunde ikke holde ud længer, selvfølgelig havde han tabt og maatte gaa op og klæde sig paa; den næste, der tog fat i Flaaden, havde svømmet 400 Alen, saa havde han tabt, den tredie, der tog fat, svømmede 650 Alen, saa var han træt og maatte gaa op – den 4de Dreng svømmede 700 Alen, saa kunde han ikke mere holde ud, men maatte gaa op.

Nu var jeg alene om de 100 Alen, der var til Rest. Jeg tog Mod til mig og svømmede dem med – men træt var jeg, da jeg kom op. Jeg var altsaa den eneste af os 5 Drenge, som vandt Seier; da jeg var paaklædt, fik jeg 2 sk af Over-Gymnastiklærer Staal[5]) til at kjøbe mig 2 Hvede-Tvebakker for og spise dem strax.

Den øvrige Tid af Sommeren, som var tilbage, blev benyttet til at dykke til Bunds og komme op med Mudder i Haanden, i at tage hinanden under Vandet og bjerge 50 Alen, og for Resten alle mulige dengang brugte Svømmeøvelser.

Gymnastikken bestod i alle mulige Spring paa Træhesten, Fægtning med Træ Paliener, Kontrahugning med Plastronger, Masker og Handsker paa, samt alle mulige Øvelser paa Madratserne. Tiden var fra Kl. 4 til 6 Eftermiddag, Mandag, Onsdag og Fredag.

Kong Frederik den 6te havde ved Hoffet ytret det Ønske, om 8 Dage at see de Drenge, der skulde konfirmeres i Søetatens Drengeskole Oktober Maaned 1836, hvad de egentlig kunde præstere i Gymnastik – Kongens Ønske var en Befaling! – og vi maatte til Gymnastik hver Eftermiddag i de 7 følgende Dage, fra Kl. 4 Eftermiddag til Kl. 7 Aften: det var en streng Tid for os, men det gik med Glands.

Nu fik Gymnastiklærerne travlt med at inddele os til de forskjellige Øvelser, vi bedst var skikket til at lære; der var Høidespring, Længdespring, Øvelser paa Madratsen, gaae paa Hænder og alle mulige Spring paa Træhesten, Kontrahugning og Klavring, hvis Veiret tillod det.

Jeg for min Part blev udtaget til at springe paa Hesten, tilligemed 14 andre Drenge, vi var 40 Drenge i det hele, de øvrige 25 maatte deltage i de øvrige Øvelser, men til Kontrahugning var vi alle samlede.

Endelig oprandt Præsentationsdagen: Kongen kom Kl. 12 i øsende Regnveir.

Vi vare opstillede i Gymnastikhuset; paa Grund af det daarlige Veir gik Klavringen overstyr.

Hs. Majestæt gjennemgik med alvorlig Opmærksomhed Springene i Høide og Længde samt Øvelserne paa Madratserne, derefter kom Hesten frem uden Saddel og Øvelserne foregik med samme Alvorlighed! Men saa blev Sadlen lagt paa og Hesten dreiet om paa Længden, for at vi kunde sætte heelt over den. Dette morede Hs. Majestæt i den Grad, at han lo høit og tilkjendegav sin Tilfredshed ved at see det gjentaget 2 Gange til.

Kl. 1¼ forlod Hs. Majestæt Gymnastikhuset – atter i øsende Regnveir – efter først at have udtalt sin Tak til samtlige Gymnastiklærere. Overgymnastiklærer Staal blev 1 Maaned efter udnævnt til Lieutenant i Gymnastik og Svømning med Gage og Uniform – de to Lærere: Reinvaldt[6]) og Bentzen[7]) bleve Dannebrogsmænd, og den 3die, Steenholdt[8]) blev syg og døde kort efter.

Jeg maae dog fortælle, at den sidste Dag, vi var til Svømning i dette Aar i September 1836 tilbød Hr. Staal sig til uden Opfordring af nogen, at svømme under 3 Flaader, og komme op ved den 4de og han gjorde det strax i alle vores Paasyn. Det varede jo noget, men han kom op – som en Dyk-And; krystede sig lidt, gik op og klædte sig paa for at følge os hjem til Skolegaarden.

Underveis fortalte han os, at Flaaderne vare behængte med Nætter af Tougværk, som gik lige ned til Havbunden, for at forhindre Børn fra at komme ind under Flaaderne – og saaledes havde han svømmet omtrent heele Tiden, hvilket forsinkede ham en Deel i Mudderet.

Næste Sommer fik jeg at høre, at Reinvaldt vilde gjøre ham dette Stykke efter i Svømning; men det gik galt; – thi han blev hængende under den 2den Flaade og blev funden Dagen efter.

Han blev begravet med stor Deeltagelse fra alle hans Autoriteter.

Vi lærte ogsaa Sang, 2 Gange om Ugen; 1 Time hver Gang; – de 8 Fædrelandssange, de gjengse Salmemelodier, en Deel

tydske Sange paa 1 og 4 stemmede Toner, og 1 italiensk Sang, som paa dansk begynder saaledes: »Hellige Guds Moder« – altsaa nærmest Katolikkerne tilegnet.

Nu lakkede det ad min Konfirmation, men Ære være vor Præst, Konfessionarius Dr. Provst Mynter for den Sæd, han havde nedlagt i vore Hjerter. – Hos nogle bar det Frugt for hele Livet, – hos andre blev det betragtet som en aldeles unyttig Plage at bryde sin Hjerne med. Jeg maa overlade til enhver rettænkende Kristen at bedømme det!

Den 9de Oktober 1836 blev jeg konfirmeret i Holmens Kirke. Der var 87 Konfirmander tilsammen den Dag, og Klokken blev 3 om Eftermiddagen, inden vi kunde slippe – hver til sit, mange kjørte; men jeg maatte gaa baade til og fra Kirken i et deiligt Regnveir, men da jeg kom hjem fik jeg en stor Kop varm Kaffe med en Hvede-Tvebak til, og den gjorde mig godt. Om Aftenen fik jeg som sædvanlig mine 5 halve Stykker Rugbrød med Smør og Ost og 1 Glas Skillings Øl – The fik jeg aldrig, og Punch havde jeg aldrig seet i det Huus, ikke engang ved Høitider som Juul, Nytaar og lignende, dermed kunde jeg gaa i Seng den Aften.

Næste Dag – Mandag – var vi fri for Skolegang; men ellers skulde vi møde i Skolen hver Søgnedag, lige til d. 19de December samme Aar. Vi kunde bestille, hvad vi vilde, skrive, regne eller læse, men møde skulde vi, men ikke deltage i Undervisningen. Sang og Gymnastik var vi aldeles fri for.

Den første Kostdag efter at jeg havde været til Alters, tog jeg bort fra Frank efter Aftale, – jeg vilde ikke være der længer, og tog hen, hvor min ældste Broder Ferdinand havde været i Pleie i mange Aar, hos Christoffer Frederik Borm og hans Kone. Det var et Par gamle venlige Ægtefolk, som havde været gift i mange Aar, men ingen Børn haft; jeg skulde give Kosten og 1 Rbd. 3 Mark maanedlig – thi jeg skulde fra Nytaar som Lærling have 2 Rbd. om Maaneden – og det gav jeg med Glæde.

Denne Mand havde faret meget tilsøes med vore Skibe som Hovmester paa Ostindien og Kina, men den sidste Reise forliste han paa Afrikas Vestkyst, men kom uskadt derfra og kom lykkelig hjem til Danmark – jeg troer, det var med Linieskibet Olden-

borg, saavidt han har fortalt mig engang. Kort Tid efter fik han en Plads som Formand ved Gammelholms Hovedmagasin, og senere, da han blev svagere, en Plads som Opsynsmand ved Nyholms Delehauge[9]), hvor han i flere Aar forblev, indtil han blev pensioneret og døde 1853 i Kolera-Aaret, henved 80 Aar gammel; Konen døde et Par Aar tidligere 87 Aar gammel.

Vi havde endnu ikke faaet at vide, hvad vi skulde være ved Holmen; men en Dag i December Maaned 1836 fik alle Konfirmanderne Ordre at møde næste Dags Formiddag Kl. 11 paa Gammelholms Seilmagerloft. Her var Admiral Stephansen[10]) og Krigsraad Børgesen[11]) tilstede, mønstrede og stillede os op efter en stor Liste, til de forskjellige Afdelinger, vi skulde høre.

Iblandt de første 4 Drenge, der blev mønstret op, var jeg – men endnu var vi lige kloge, thi han vedblev at mønstre og stille op, en lille Afstand imellem hver Afdeling, indtil han var færdig med os alle – saa kom han hen til os, som først var mønstret og udtalte med høi Røst vore Navne og at vi vare ansatte ved Søe-Artillerikorpset som Lærlinge, fra den 1ste Januar 1837 og skulde møde til Tjeneste den 20de Januar, og saaledes vedblev han at mønstre de forskjellige Delinger, hver til sit Haandværk, indtil han var færdig. Saa traadte jeg frem og bad Admiralen om at komme til Tømmermændene, da jeg havde en Broder, der var Tømmermand, ligesom min Fader ogsaa havde været Tømmermand, men han svarede mig: »Nei, min Søn! bliv du ved det, du er kommen! Det er bedre Vinterdage at sidde paa en varm Skole med en Pen i Haanden end at gaa ude og slide dig baade pukkelrygget og skjævbenet!« Dermed var jeg færdig.

Admiralen ønskede os derpaa al mulig Lykke og Held i vore forskjellige Livsstillinger og bad Farvel; derpaa kunde vi gaae hver til sit Hjem.

Naa, jeg kan ikke sige, jeg var rigtig glad den Dag; men da jeg kom hjem trøstede den gamle Christoffer Borm mig med, at jeg saa kom omkring til fremmede Lande og saa mig omkring i Verden.

En Dag først i Januar Maaned blev vi tilsagt at møde paa Varedepotet i Rigensgade næste Formiddag Kl. 10 for at modtage vor Uniform, som bestod i en blaa Klædes Trøie med An-

kerknapper i og opstaaende Krave med et lille rundt Stykke Klæde, rødt med gult, som skulde forestille en brændende Granat, paa hver Side af Kraven, 1 Par blaa Klædes Beenklæder og 1 Par hvide Lærreds Beenklæder. De øvrige Klædningsstykker, Sko, Skjorte, Strømper og høipuldet blank Hat, modtog vi hjemme hos Sergeanten i hans Bopæl. Det blev ikke formeent os at spadsere ude Helligdage og Fridage i civilt Tøi, men til al Tjeneste skulde vi møde i Mundering; alt Tobaksrøgning blev forbudt Lærlingene baade til Lands og til Vands, under Straf af Tamp.

Naa, jeg havde det jo egentlig godt hos de Gamle, men mit Natteleie var der eendeel at udsætte paa – jeg maatte tage tiltakke med at ligge i min Broders Arbeidsskur ude i Gaarden, i en Træseng til at skyde sammen om Dagen – paa en Hø-Madrats, 1 Pølle, 1 Lagen, 1 stort Klædes Tæppe, som blev lagt dobbelt. Det bestod af Gud ved hvormange trekantede og firkantede Lapper i alle Regnbuens Farver, der var omhyggeligt sammensyede af den gamles Kone, men det gjorde god Nytte i den strenge Vinter, vi havde det Aar. Tillige var det forbudt dem, der havde Skure i Gaardene, at komme med Ild eller Lys derudi – jeg maatte altsaa gaa i Seng i Mørke.

Imidlertid gik Tiden, og jeg naaede den 20de Januar 1837, da jeg første Gang skulde møde paa Artilleriskolen. Saa fik jeg andet at tænke paa – heele Tiden fra Januar til April blev benyttet til at lære de forskjellige Dele paa Kanoner og Geværer at kjende, samt de forskjellige Reqvisiter, deres Benævnelse, og hvorledes de bleve brugt, Mandskabets Inddeling og Opstilling ved Kanonen samt Begyndelsen af Exercits baade med Kanoner og Geværer. Desuden var der Sømandskab, som vi lærte nede paa Ankerø-Skolen, hvor en fuldrigget Fregat – i mindre Format – stod opstillet i et af Skolens mange Lokaler; saa skulde vi lære alle Tougendernes Navne og hvad Nytte de gjorde – Seilenes Navne, samt Kompasset, som vi skulde kjende særdeles nøiagtig.

Paa Artilleri-Takkelloftet kom vi ogsaa, men ikke for at arbeide, men kun for at see og lære, hvorledes de forskjellige Ar-

beider udførtes: saasom Kanontaillier, Broge, Længer, Sytouge, Kuglekrandse, Kjølekoste m. m.

I Arsenalet lærte vi at kjende alle Slæder og Raperter til de forskellige Skibe i hele den danske Flaade, samt alt Projektil dertil henhørende.

Paa Skurekamret lærte vi at skille og sammensætte alle Kanon- og Geværlaase, samt Benævnelsen af hver enkelt Deel.

Saaledes gik Tiden for mit Vedkommende til Slutningen af Marts Maaned, det var paa den Tid at hele Mandskabet fik at vide, hvor de skulde fare, med hvilket Skib og hvorhen. Vi vare alle nysgerrige – jeg med – endelig blev jeg raabt op, og jeg skulde paa 3 Kroners Batteri fra d. 1ste April 1837.

Nu var jeg rigtig glad, at jeg ikke ligestrax det første Aar skulde ud med et Seilskib paa en længere Søreise, men kunde blive paa Landjorden og bedre forberede mig et heelt Aar endnu til Sølivet, desuden behøvede jeg ikke at eqvipere mig saa stort, da jeg jævnlig kom iland og kunde saaledes stadig forsynes med reent Tøi og faa mine Klæder repareret og nye anskaffede, naar jeg trængte til det.

De gamle vare ogsaa glade og hjalp mig det bedste de kunde i alle Retninger.

3

Batteriet 3 Kroner

Jeg mødte præcis efter Tilsigelsen Kl. 7 Morgen paa Toldboden, hvor Kragejollen allerede laa og ventede paa det nye Mandskab. Det varede en 1/2 Time inden de bleve samlede, endelig kom de, og vi fik vores Tøi bragt ned i Fartøiet. Vi bleve her mønstrede, derpaa blev der kastet los, Seilene heist, og ud gik det til 3 Kroners Batterie.

Ankommen hertil blev vi atter mønstrede og udtagne til Oppassere, jeg blev udtagen til at være Underkanoneren behjælpelig, fordi jeg var Artilleri-Lærling, og jeg havde det godt hos ham. Jeg var fri for Vagt om Natten, men om Dagen maatte jeg og en anden Lærling – vi vare 4 Lærlinge, 2 fra hvert Korps – ro med den lille Jolle ind til Toldboden, for at besørge Ærinder, ofte flere Gange om Dagen; herved fik vi en god Øvelse i Roning, som siden hen i Tiden blev os til stor Nytte, og Kræfterne udvikledes.

Vor Kost bestod i The, Morgen og Aften, 1/2 Pot hver Gang – 1 Pot simpelt Øl daglig, Søndag, Tirsdag og Torsdag fersk Suppe og Kjød, Mandag Grød og salt Kjød, Onsdag Grynsuppe og salt Kjød, Fredag Grød og salt Kjød, Lørdag Ærter og Flæsk – salt – 1 Rugbrød hver 5te Dag, 4 Lod Smør daglig. Mandskabet fik 1/4 Pægl Brændeviin daglig, men Lærlingene maatte ikke faa noget, det blev strængt overholdt.

Vort Natteleie var i et aflangt, lavt Træskur, som var meget brøstfældigt. Naar det blæste meget, rystede hele Kassen. I den ene Ende af Skuret var et stort Værelse, indrettet til Opholdssted for Mandskabet, det lignede en Hestestald – der manglede kun Krybberne – thi der var og reist Stolper saaledes, at de dannede et lille Rum til hver Mand for sig, at have deres Hængekøie, som skulde ophænges hver Aften Kl. 9 og hver Morgen

Kl. 5 surres og stables op paa Gulvet, hver i sin Baas, tilligemed den Skibskiste, hver havde medbragt.

Dette Værelse paa 2 Fag Vinduer med smaa Ruder var altsaa baade Spisestue, Sovestue og Brandstue; vi havde ingen andre Opholdssteder uden den frie Luft.

Exercits havde vi aldrig noget af, idetmindste ikke i den Tid, jeg var der ude.

Vi havde anskaffet os et stort Reienet og fik Tilladelse af Næstkommanderende til at bruge det, baade i Havnen og udenfor langs Hammeren, og nu gik det lystigt med Reiefiskeriet, naar vi var fri for anden Tjeneste. Vi fangede 8 à 10 Potter daglig, saa fuldt var der af dem i Blæretangen – deraf fik Næstkommanderende noget, da han havde mange Børn og Resten blev deelt mellem Underofficererne og Mandskabet.

Underkanoneren fik ogsaa Tilladelse til at laane Jollen for at fiske ude i Renden; han tog mig med en Morgenstund. Kl. var 3, da vi roede ud af Havnen, vi havde baade Pilke og Bundsnører med, samt Muslinger til at sætte paa Krogene, og et godt Fiskermærke – Nordre Pynt af Trekroners Batteri og Svanemøllen – samt Nyholms Kran og Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn. Da vi havde fundet det, lod vi Drægget gaa i Bund og begyndte strax at fiske – Vejret var stille og smukt og Fiskeriet særdeles heldigt, saaledes at vi paa 1½ Time havde 2 store Ballier fulde af Torsk, Rødspætter og Hvidlinger foruden 2 store Torsk, som laa løst henslængt i Bunden af Baaden. Nu begyndte Veiret at forurolige os; thi det trak op med sorte, truende Skyer i Nordvest, og vi besluttede at lette Drægget og komme i Havn.

Det var ogsaa paa den høie Tid, thi Uveiret rasede med Storm, Lynild, Torden og Regn, saa vi vare aldeles gjennemblødte, da vi naaede Batteriet, men saa var det imidlertid bleven saadant Høivande, at vi kunde trække Fartøiet efter os oppe paa Hammeren ind i Havnen; nu vare vi frelste, men der var ingen senere, der vilde bede om at gaa ud for at fiske.

En Sommer Morgen Kl. 8 kom Chefen – Kaptain Zartmann[12]) – i en Færgebaad ud til os og befalede Jollen gjort klar med os 4 Lærlinge for at roe en Tur i Sundet, ingen vidste hvorhen. Han

havde en Dame med. Da vi meldte os klar, kom de ned i Fartøiet, og vi satte af fra Land og roede væk. Da vi havde roet i 2 Timer, begyndte vi at blive trætte, men snart hørte vi hans Stemme: »Træk paa Aarerne, nu er vi der strax!«, og lidt efter raabte han: »Vel roet!« Vi lagde Aarerne ind, han sprang i Land for at tage imod Damen og befalede os paa samme Tid at vente, til han kom tilbage. Det var Øen Hveen, vi laae ved. Der var et Par Bøndergaarde, vi kunde see, og en Skov – men vi turde ikke forlade Fartøiet – vi vare tørstige, men havde ingen Vand, – altsaa, vi maatte vente.

Efter 1½ Times Ventetid kom en svensk Bonde hen til os og spurgte, om det var det Fartøi fra 3 Kroner? Vi sagde »Ja«. »Saa skal jeg sige Dem fra Capitainen, at De skal ikke vente længer, men maae gjerne roe hjem igjen strax!«

Vi satte af fra Land, roede væk og et Par Timer efter var vi i 3 Kroners Havn, og bleve vederkvægede med Mad og Drikke, som vi trængte høiligen til efter saadan en Tur, og blev fritagen for videre Roning den Dag.

Iblandt de Ulemper, vi traf paa, var, at vi maatte spadsere hele Batteriet rundt for at hente vor Middagsmad og øvrige Provisioner paa den sydlige Side, medens vores Bolig var paa den nordlige.

En anden Ulempe var det, at vi blev plagede af en forfærdelig Mængde Rotter, saa vi havde i Førstningen hverken Ro Nat eller Dag. – I de enkelte Fælder, vi stillede op paa forskjellige Steder, havde vi hver Morgen 1 i hver, men det forslog intet. Vi gik da til Næstkommanderende og bad om, at Snedkeren maatte lave os en Fælde efter den Tegning, han havde gjort, til at fange Rotter i. Dette blev tilladt, og næste Dag var den færdig til Brug og opstillet i vort fælles Værelse.

Den bestod af en Træhytte 2 Alen høi, og 1 Alen bred. Den var deelt i 2 Rum, det underste var størst, og foret med Blikplader heelt rundt. Det øverste Rum var indrettet med kunstige Vipper, saaledes at ingen Rotte kunde undgaa sin Skjæbne. Saasnart den var kommen ovenpaa, hvor det brankede Stykke Flæsk hang i Midten af Hytten i en Staaltraad fra Hyttens Tag, og sikken en Opgang – et Stykke Bræt med Tremmer, saa bred,

at 3 Rotter kunde passere hinanden paa eengang uden at falde ned – var sat skjøns op mod Hytten fra Gulvet; Indgangen var stor nok og der var fri Entree. Den første Morgen fandt vi 15 meget store, levende Rotter i underste Etage i Fælden, som strax bleve druknede, og Fælden gjort istand igjen for at opstilles paa sin Plads om Aftenen. Saaledes gik en Tid af 14 Dage, hvor vi fangede henved 20 Stykker hver Nat, men saa mindskede det med Fangsten, og til sidst fik vi slet ingen i den Fælde, men saa blev der sendt Bud i Land efter en Rottejæger, som fik en Ducør for at skaffe os af med den Plage, og det hjalp – thi nu kunde vi samle døde Rotter op i hundredeviis hver Morgen hele Batteriet rundt, indtil vi til sidst slet ikke mærkede noget til dem.

Vor Fortjeneste var god i det Aar, thi der kom mange fremmede Skibe fra smitsomme Steder, som maatte ligge i Quarantaine flere Uger, og som vi skulde passe paa, at de ikke seilede bort i Utide. Derfor laae altid Kragejollen klar med Skydevaaben og Folk til dens Besætning for at indhente dem, men saa blev det ogsaa en dyr Historie for dem, thi saa maatte de ikke alene ligge deres Quarantaine ud – hvis de slap med det – men ogsaa betale 2 Gange saa meget til, som de havde betalt i Forveien, – det var jo en god Indtægt for vor Kasse, thi vi fik en bestemt Betaling for hvert Skib, som saaledes blev deelt iblandt Mandskab og Underofficerer hver Maaned.

Desuden var der Skibe, som forlangte at blive bugseret ind paa Inder-Rheden eller at tages af Grund – vi havde ingen Bugseerdampskibe dengang – hvilket hjalp altsammen paa vores ringe Gage.

Det lakkede nu ad Reisens Ende, og vi kunde gjøre Regning paa at have tjent lige saa meget og lidt til, som vores Gage beløb sig til, thi jeg fik i Afregning 30 Rbdl. Sølv – dette var en heel Kapital for mig, men jeg havde heller ikke taget saameget som 1 sk. op ombord, thi jeg vidste, at næste Reise vilde blive en Søtur, og den vilde koste mig mange Penge til at eqvipere mig for, og jeg eiede ikke Spor af Uldskjorter eller Undertøi, som er saa nødvendig at eie for at fare tilsøes, men jeg vilde vente med at give mine Penge ud, til jeg havde faaet at vide, hvor jeg skulde hen næste Aar.

Den 31te October afgik vi fra Batteriet 3 Kroner til Tjeneste ved vore respektive Afdelinger. Hvad der nu var forsømt i Sommer – nemlig Exercits med Kanoner og Haandvaaben, samt Sømandskab – blev fuldstændig oprettet hele Vinteren, og ved Slutningen af Marts Maaned fik vi alle at vide, med hvilket Skib vi skulde seile, og hvor længe Togtet omtrent kunde vare. Jeg for min Part var udsat til Briggen St. Croix[13]) paa 12 Kanoner, at gjøre et Togt med den til Vestindien paa lidt over 1 Aar.

4

Briggen St. Croix

Sidst i April 1838 kom jeg ombord som Lærling af 2den Klasse med den store Løn af 2 Rbdl. om Maaneden, og derfor skulde jeg anskaffe mig 3 Uldskjorter 18 Kr., 2 uldne Nattrøier 6 Kr., 2 Par Underbeenklæder 5 Kroner, 3 Lærredsskjorter à 2 Kroner Stykket – 6 Kr., 3 Par Uldstrømper 2 Kroner, foruden Uldtørklæder, Skotøi, blaae Krave med hvide Bændler – 3 Rader, som var rigtig amerikansk – desuden et forgyldt Navnebaand med Skibets Navn, samt et malet Navnebaand til Hverdagsbrug. Jeg fik 3 Maaneders Udgaaningspenge 6 Rd. i Forskud, men hvad havde det forslaaet, naar jeg ikke havde sparet paa min Afregning fra Trekroners Batteri.

Jeg var kun meget lidt ombord under Eqviperingen, thi den første Dag, jeg mødte ombord, kom Chefen og udtog mig til sin Oppasser, tog mig strax med i Land for at gjøre Indkjøb i Byen til sit eget Behov paa Reisen, det var Kaptain Schneider[14]), der var Chef – en herlig Mand! Han var mod mig som en Fader hele Reisen, og ikke kunde jeg have truffet bedre Mand at fare med, især min første Søreise over det store Atlanterhav.

Jeg mødte hver Morgen Kl. 8 hjemme hos Kaptainen, og blev der til Kl. 4 om Eftermiddagen, saa var jeg fri den Dag, og kunde gaa hvor jeg vilde, og blev ikke sendt ombord, undtagen de Dage hans Meubler, Glas, Porcelain og Fødevarer blev sendt ombord, da maatte jeg være tilstede for at modtage og stuve det afveien paa de forskjellige Steder – lukke af og bringe Nøglerne hjem til Kaptainen.

Den 9de Mai 1838 mødte Chefen, Officererne og hele Mandskabet ombord i Briggen, og Kommandoen blev heist. 1 Times Tid efter lagde vi ud af Flaadeleiet og seilede ud paa Yder-Rheden, hvor vi ankrede for at indtage vort Krudt. Næste Dags

Morgen Kl. 8 lettede vi Anker, gav Salut af 9 Skud for Sexti Batteri og stod nordefter. Men det blev stille, saa at vi ikke kom længer den Dag end til Vedbæk, hvor vi ankrede Kl. 7 om Aftenen.

Næste Morgen Kl. 6 lettede vi og tog 2 Rev ind i Mersseilene, thi nu blæste det frisk, og her maatte jeg ofre til Neptunus første og sidste Gang i hele min Levetid, jeg farede til Søes; jeg blev aldrig søsyg mere.

Vi stode nordpaa, passerede Fæstningen Kronborg, gav Salut af 9 Skud, som blev besvaret fra Fæstningen med samme Antal; kom ud i Kattegattet med bestandig friskere Kuling og høi Sø. Her mistede vi en Mand, der faldt overbord fra Fokkeraaen om Natten Kl. 12. Redningsbøien af Kobber blev kastet i Havet, og øieblikkelig tændtes et Blus, som var anbragt paa den og brændte i 1/2 Time. I den Tid laa vi tildreiet – men baade Manden og Bøien var og blev borte.

Det gjør saadant et uhyggeligt Indtryk paa alle ombordværende, naar der raabes: »En Mand overbord – alle Mand op!« Særlig i en ravnesort Nat som denne. Det var en heelbefaren af de værnepligtige, som de kaldte Laurits, der faldt overbord. Vi fortsatte nu vor Kurs og kom op imellem Skagen og Norge under en forrygende Storm, som varede i 3 Etmaal. Vi laa tildreiet for en rebet Fok og Stormbrigseilet – men 1 Time efter maatte vi beslaae Fokken og heise Stagfokken; – for disse 2 Seil holdt vi Stormen ud, indtil endelig den 3die Dags Morgen Veiret bedagede sig, saa vi kunde begynde at sætte flere Seil paa. Saa længe Stormen varede, maatte saavel Officerer som Mandskab nøies med koldt Kjøkken – en Snaps og en Bid Brød – thi Ilden paa Kabyssen var slukket, men da den blev tændt, fik hver Mand 1 1/2 Pot varmt Skibsøl, og det halve Mandskab fik Køierne ned for at sove i 3 Timer, og derefter afløse det vagthavende Mandskab, for at de ogsaa kunde faae 3 Timers Hvile. Jeg for min Part sov i 6 Timer i Træk, som jeg fik Lov til af Chefen. Under Stormen havde jeg, indsvøbt i en lille Presenning, lagt mig tilrette bag Vantleiteren om bagbord agter, hvorfra jeg blev purret ud for at komme tilkøis.

Nu stode vi ned efter Kanalen imellem England og Frankrig,

passerede Fiskebankerne med den Mængde Fartøier, Lodsbaade, som altid er at træffe der, fik Lods ombord og stod ind i Kanalen, hvor vi ankrede ved Plymouth – en engelsk Orlogshavn – for at faa ferske Provisioner ombord til Officerer og Mandskab, samt noget levende Fjerkræ, thi alle vore Høns, 20 Stk. og 1 Kalkun, vare druknede i Stormen. Alle Officerernes Porcelain, Flasker, saavel fyldte som tomme, Glas og Krukker med Syltetøier faldt ned og gik i Stykker, dette blev kompletteret med nyt, og allerede næste Morgen Kl. 5 lettede vi Ankeret, og med en gunstig Vind stod ud af Kanalen for at sætte Kurs mod Cadiz i Spanien for at indtage 1 Portion Viin – Sherry – til Officerer og Mandskab.

Et herligt Syn var det at see Englands Kyster i det smukke Solskinsveir, besat med deilige Villaer og smukke, grønne Haver, – ja, vi gik saa nær Land, at vi med blotte Øine kunde see Folk spadsere derinde, og skjelne deres Klædedragt; ligeledes ridende og hele Eqvipager af Kjøretøier – thi det var Søndag – dette skulde nok kunne opløfte Sindet til Gud og takke Ham af Hjertet efter en saadan rasende Storm.

Nogle Dage efter ankrede vi paa Cadiz' Rhed, den er aldeles aaben, der er ingen beskyttende Havn, som vi kunde lægge os ind i. Vi blev der 2 Dage, men der var ingen Landlov for Mandskabet; da Vinen og nogle ferske Provisioner samt Vand var indtaget, lettede vi Ankeret og Kursen blev sat efter Madeira – en Øe, som tilhører Portugiserne, tilligemed Teneriffa og flere omliggende Øer, som kaldes De kanariske Øer. En smuk Morgen varskoede Udkiggeren fra Fokkeraaen »Land ret forude« – det var meget rigtigt, det var Madeira, vi stevnede. Vi seilede langs Kysten, indtil vi naaede Byen Funchal, hvor vi kastede Anker og forblev i 8te Dage. Der strømmede en ganske behagelig Luftning ud til os fra Land af alle mulige Sydfrugter, og paa Siden af os laa der fuldt af Baade, som vare lastede med alle mulige Slags Sydfrugter som Appelsiner, Citroner, Figener, Dadler, Pinanner, Vindruer – desuden var der Æg, levende Fjerkræ og fint, blødt Brød, samt en Mængde Fisk, alt mod kontant Betaling eller ved Tuskhandel med gammelt, uldent Tøj. Dem af Mandskabet, som havde dansk Sølvmønt med – især 8te Skillin-

ger slesvig-holsteensk Kurant – gjorde gode Affairer. Jeg fik for en 8 sk. 5 Æg, 5 Appelsiner og 1 fiint, aflangt Brød. Jeg var rigtig glad ved den Handel.

Om Søndagen efter vi var ankommen hertil, blev der holdt Gudstjeneste ombord, som bestod i, at der blev lagt et dansk Flag over Spillet, som maatte agere Prædikestol. Mandskabet i deres bedste Pynt samledes agter hver Qvarteer – Kongens og Dronningens – paa sin Side – efter at der var kimet med Klokken 3 Gange. En Salme blev afsungen, og derefter traadte en Officeer frem for Spillet og oplæste en Bøn i Dagens Anledning, deels for os selv, deels for vore Kjære i Hjemmet; derefter blev igjen afsunget en Salme, hvorefter Chefen reiste sig og sagde med høi Røst »Gud bevare Kongen«, som hele Mandskabet gjentog med høi Røst. Derefter blev der pebet Mandskabet forefter – til Øl, til Skafning – og Kongens Qvarteer gjør dem klar til at gaa iland. Efter Skafningen pibes der Landgangsfolkene paa Dækket til Mønstring. Jeg var imellem disse glade Ansigter, thi alt var nyt og fremmed for mig – hvorfor skulde jeg saa ikke være glad! Vi kom i Land med Indbyggernes Fartøier – op ad en steil Klippe, hvori var udhugget Trin, men som ved Søens høie Brydning var som oversmurt med grøn Sæbe – vanskeligt at komme i Land, men endnu vanskeligere at komme ombord for dem, der havde smagt for meget af den gode Viin. Naa, jeg slap heldig op paa Land – men hvilket Syn! Paa en stor, aaben Plads vrimlede der af de deiligste Kanariefugle, som hoppede paa Jorden rundt omkring os – omtrent ligesom Spurvene hjemme i København, nogle med deilige, store Toppe paa Hovedet, og af en aldeles reen, gul Farve. Da vi kom nærmere, fløi de op i nogle smaae Pinantræer, som stode i Nærheden, og holdt her et Maaltid af Pinanner, som er deres bedste Føde, hvilket kunde spores af den Mængde Skaller, der laa paa Jorden.

Det næste, der tildrog sig min Opmærksomhed, var, at Gaderne vare brolagte med blanke Rullesten af alle Kuleurer i forskjellige Former som Fiirkanter, Ovaler, Rundkredse, Sole, Stjerner, hvilket tog sig smukt ud. Da jeg kom længere ind i Byen, saa jeg Aber, Pappegøier og andre smukke Fugle i Bure – alt kunde man faa tilkjøbs for Kontanter, meget billigt. Jeg hav-

de kun en dansk Sølv Otteskilling med iland, og for den kjøbte jeg 1 Klase Viindruer og nogle Pinanner for at begive mig ud til Klosteret, hvortil jeg dog ikke naaede længere end Halvveien – jeg maatte skynde mig med at komme tilbage for at være betids ombord.

Næste Dag var det andet halve Mandskab iland. De havde gjort en Deel Indkjøb, som morede os meget. Næste Dag lettede vi om Morgenen Kl. 6 – efter at have indtaget alt, hvad vi havde Behov, for at styre vor Kurs til Vestindien. Vi havde god Vind de første Par Dage, men saa laae vi for Stille i 5 Dage.

En Morgen, som vi sad allerbedst og spiste vor Frokost paa Dækket, hørtes ligesom en Geværsalve af et Kompagni Soldater med skarpladte Patroner, imod vor bagbords Skibsside, det var en Flok Flyvefisk, som besøgte os; vi samlede omtrent 400 Stk. op i Røsterne og paa Dækket – de bleve strax rensede, kogte og givet Mandskabet som Extramaaltid til Middag. De ere som store Sild herhjemme, og smage ligesom disse. De have lange Flyvefinner, meget spidse, og flyver lige saa hurtig som Svalen, saa længe deres Vinger ere vaade, men ved at dykke ned i Vandet blot 1 Sekund, kunde de flyve en meget lang Strækning i en ganske anden Retning for at undgaa Delfinen, som forfølger dem under Vandet, lige saa hurtigt, som de kan flyve over Vandet. Næste Dags Morgen havde vi frisk Vind i Seilene og løb en 10 Miils Fart i Vagten. Jeg gjorde Baadsmand Eckorn[15]) opmærksom paa den Mængde Delfiner, der krydsede vor Boug. Da han havde seet det, raabte han øieblikkeligt »Dagvagt, giv mig min Ellier[16]) op, men skynd dig!« Saa snart han havde faaet den i Haanden og stukket Lodlinen paa, var han nede i Gallionen, sigtede og traf en af de største Delfiner, som blev indhalet af Mandskabet, som havde Vagt. Den var omtrent een og 1/2 Alen lang og meget tyk. Ingen af Officeererne ønskede noget af dens Kjød, og det blev derfor tilbudt Underofficererne at afbenytte det efter eget Behag.

Da vi passerede Linien – Ekuator – havde vi Morskab ombord med Chefens Tilladelse. En stor Bjørn kom vraltende ned fra fore Mers og gjorde alle mulige Krumspring i en Kjæde, som blev holdt af en Topsgast – naturligviis et Menneske i fuldstæn-

dig heel Bjørnedragt – spadserede agterefter paa Bagbenene, med fremrakt høire Pote til Chefen og ønskede ham og os alle en lykkelig Reise og et kjært Gjensyn af vor Familie, naar Reisen er endt, og alt er vel derhjemme. Chefen sagde, at Bjørnen blev vel nok tør i Halsen af den lange Tale og tillod derfor Bjørnetrækkeren at lade pibe til Extrabrændeviin, hvilket ogsaa skeete for hele Mandskabet. Derefter kom Barbeer-Dandsen, som var det morsomste af alt, hvad der blev foretaget den Dag. Det bestod i, at en Mand blev sat i en Stol paa Dækket for at indsæbes. 2 Barberer, hver med sit Bækken – en Spyttebakke af Træ – og en Malerpensel – sprang dansende og syngende omkring Stolen, og hver af dem gav ham en Klat i Ansigtet af Bakkens Indhold, som var alt andet end Sæbe, thi det var gult, grønt, rødt og sort, saa han lignede en tatoveret Neger, ja, sommetider puttede de Pendslen op i Næsen, hvilket var til stor Morskab for hele Mandskabet.

Nu var han indsæbet og nu skulde han barberes. Knivene vare af Træ – men hvad det ikke var galt før, saa blev det nu, thi naar de strøg Knivene hen ad Ansigtet paa ham, blandede Farverne sig sammen og løb ned over Munden, hvor de forsigtigt blev stoppet i med Kniven.

Saa var han færdig og kunde gaa hen at vaske sig, det tog en god halv Time, for det var Oliemaling. Om Aftenen fik vi Punch.

Om Natten passerede vi Antiqua, en af de første vestindiske Øer, man møder paa sin Vei. To Dage efter, om Morgenen Kl. 7, ankrede vi ved Christianssted paa St. Croix, afgav Salut med 9 Skud, som blev besvaret med samme Antal fra Fortet. Chefen gik iland for at melde sin Ankomst til Guvernøren og kom ombord igjen efter 2 Timers Forløb for at give Ordre til at seile til Øen St. Thomas næste Morgen Kl. 6, den ligger kun 16 Miil fra St. Croix. Varmen var trykkende den Nat, thi nu var de $^3/_4$ af Mandskabet fri for Vagt, imod som naar vi var tilsøs, da var det kun det halve Mandskab.

Næste Morgen Kl. 6 varpede vi ud fra Christianssted og stod over til St. Thomas, hvor vi ankom lidt over Middag; ankrede og gav Salut for Fortet, som blev besvaret.

Chefen gik i Land med Chaluppen for at hilse paa Viceguvernøren, og kom tilbage efter 2 Timers Ophold med den Efterretning, at vi blev liggende for en 12 Dage. Saa vidste vi, at der blev Landlov, og det gjorde der den første Søndag. Det halve Mandskab, som stod for Tur, fik Landlov efter Middagsmaaltid, altsaa Kl. 1, og skulde være ved Fartøiet igjen Kl. $5^1/_2$, formedelst det er mørkt, naar Kl. er 6. Jeg var med i Land, og det første, jeg stødte paa, var en Masse sorte Ansigter, som alle ønskede os velkommen paa deres pudsige Manerer; de trykkede os i Haanden og sagde paa temmelig godt Dansk: »Goda, Goda, Massa! Hvordan har du det?« Vi svarede alle: »Jo, rigtig godt, og Tak skal du have, min Ven. Farvel!« Saa drev vi ned ad Storgaden for at gaa ud til det store Træ, som jeg havde hørt saa megen Tale om. Da vi vare gaaede den lange Gade igjennem, kom vi til en bred Landevei, som vi fulgte paa venstre Side, og et godt Stykke fra Byen fandt vi det store Træ – ja, det var rigtignok stort – det var ikke meget høit, men Stammen havde et kolossalt Omfang, og dets Grene, som vare lig tykke Træer herhjemme, spredte sig i en Bue over hele den brede Landevei, saa at der kunde kjøres og rides under den grønne Hvælving, thi Grenene sænkede sig heelt ned til Jorden paa den anden Side af Veien – dets Alder gaar vist til Tusinder af Aar.

I Nærheden af dette Træ voksede nogle andre, mindre Træer, som bar nogle underlige Frugter, nogle lignede store Vand-Meloner, andre havde Form som uhyre store Pærer. Jeg tog mig en Pære – men hvor forundret blev jeg ikke, da jeg fik den ned, den var saa let, som om den havde været af Papiir! Jeg rystede den og hørte en Lyd, som om der kunde være nogle faa Blyhagl i den; min Nysgerrighed blev vækket, jeg maatte see, hvad der var i den; jeg skar Stilken af, og et Stykke af Skallen, saa der blev et Hul saa stort som en almindelig Flaskehals, stak en Pind ned i den og dreiede rundt – hældte Indholdet ud paa et Stykke Papiir – og hvad saa jeg – 5 smaa, sorte Kjerner – ellers var den aldeles tom indeni! De øvrige af Mandskabet havde gjort samme Opdagelse som jeg, at deres formeentlige Frugter vare aldeles tomme med nogle faae løse Kjerner i – de hug dem itu og lod dem ligge; jeg tog min Pære med mig, gjemte den hjem og hav-

de den i mange Aar efter den Tid og brugte den som Tranflaske.

Nu var Klokken bleven mange, og vi maatte liste os samme Vei tilbage, som vi var kommen frem, for at komme betids til Fartøiet, som skulde hente Landgangsfolkene – det kom, vi blev mønstret op, og da der ikke manglede nogen, roede vi ombord. Næste Dag fik det andet halve Mandskab Landlov, men man kunde strax see, da de kom ombord, at de ikke havde været uden for Byen, thi de vare meget glade! Kun een maatte heises ombord, han laa i Bunden af Fartøiet og var døddrukken; han fik 2 Maaneders Quarantaine, det var en halvbefaren Matros.

Ved Indseilingen i Havnen mærker man den svære Varme, naar man har passeret en lille Klippeø, som ligger omtrent midt i Indløbet – kaldet Prinds Robert[17]). Byen ligger lige for Indseilingen, opad 3 meget høje Bakker og tager sig smukt ud, naar man kommer fra Søen af. Der er mange deilige Villaer byggede høit oppe ad Bakkerne, og allerøverst oppe er en Telegraf for at underrette Byen deels om Skibe, som styre til Havnen, deels om Veir-Forandringer, især Orkaner. Havnen er meget stor og kan rumme mange Skibe af alle Nationer. Paa hver Side af Indseilingen, førend man kommer til Prinds Robert, ligger et lille Fort for at forsvare Indløbet, og inde i Byen ligger et større Fort.

Vi provianterede, fyldte Vand, eftersaa Takkellagen; seilede derpaa til Vest-Enden af St. Croix til Byen Frederikssted, ankrede samme Eftermiddag, men gav ingen Salut. Der var nok et lille, forfalden Fort, men det blev ikke brugt – der er ingen Havn, men en aldeles aaben Rhed, men Seiladsen langs Kysten er ganske deilig, thi man kan seile meget nær Land og Vandet er saa klart paa 5 Favne Vand, at man tydeligt ser hele Havbunden med dens smaa og store Koraltræers smukke Grene, foruden en Masse Fisk, store og smaa; det vil sige i klart veir – det maa formodentlig være Havets meget Saltholdighed – men smukkere er dog Synet i Land, naar man kaster Øiet derind, idet man passerer alle de smukke Plantager med Sukker-Rør, hvoriblandt i Særdeleshed store og lille La Grange udmærkede sig med de deilige Bygninger ved den lysegrønne Plantage, Sukker Møllerne og de deilige Kokus Palmetræer i Nærheden, foruden det lif-

lige Skue af et Par danske Skibe, som laa paa Rheden for at lade med Sukker til Kjøbenhavn. Det var Fregatskibet Johanne Marie og Barkskibet Allert; de havde Breve med til os fra Hjemmet. Jeg fik et Brev fra min Broder Ferdinand, som lod mig vide, at han var bleven gift, og at han i en heel Maaned efter Fri-Maaneden[18]) ikke havde haft Arbeide paa Holmen formedelst Kulde herhjemme – medens vi herovre i Vestindien gik og brændte vore bare Been paa Beegnaadderne i Dækket, som stod og kogte. Jeg fik Landlov her og gjorde mig en ordentlig Spadseretur til begge Plantagerne »La Grange« for at besee Sukker Markerne. Rørene var over 4 Alen høie og temmelig tykke forneden. Det tager sig meget smukt ud, baade fjernt og i Nærheden. Jeg besaa Sukkermøllerne og Kogeriet, hvorledes Saften af Røret bliver presset ud ved Hjælp af 2 Valser og løber igjennem Render ned til Kogehuset; de udpressede Rør bruges som Brændsel. Dampen af Sukkeret ledes gjennem Rør og kommer ud som hvid Rom, som fyldes paa store Fade eller Tønder.

Nogle Dage efter lettede vi og stod ned efter til Syd Amerika, La Guaira, Venezuela, Puerto Cabello. I La Guaira og Venezuela var der ingen Landlov, men derimod fangede vi en stor Hai – omtrent 4 Alen lang – til stor Morskab for Mandskabet. Halen blev kappet af med en skarp Øxe, thi den kan gjøre stor Skade med den. Bugen blev skaaret op, Tarmene taget ud tilligemed Hjertet, som slog endnu 1/4 Time efter, at det var udtaget, og Gabet paa Haien bevægede sig op og ned. Vi stak en Træskovl ind i Gabet, medens det var aabent, og da den lukkede Gabet, blev Træskovlen splintret, og den fik Lov til at beholde denne kjønne Mundfuld.

Da vi vare mætte af at see dette Syn, blev Indvoldene med samt Kadaveret og Hjertet smidt overbord, et nyt Syn. Næppe havde Kadaveret naaet Vandskorpen førend Hundreder af Haier sloges om Byttet, kappede det i mange smaa Stykker med deres Haler og forsvandt i Dybet hver med sin Bid.

I Puerto Cabello var jeg i Land og betragtede den Masse fældede Træer fra de store Skove, som laae i store Bunker ved Havnen, klar til at forsendes med Skibe fra alle Verdens Kanter. Der var svære Mahogni, Ibenholt, Pukkenholt, det gule Bra-

silietræ, Cedertræ, samt en meget lys Træsort, som var lig vore Egetræer.

Husene i Byen vare tækkede med den samme Sort Tegl, som vi bruger herhjemme, kun at den runde Side vendte opad. Man saa ikke store Bygninger, men bare smaa En-Etages Huse, alle hvidkalkede, uden Vinduer, men derimod forsynet med et Moskito-Net af hvidt Stof, fæstet paa en Ramme, som tjente som Vinduer. Jeg saa ved at vandre igjennem Byen en Krokodille komme spadserende ud af en aabentstaaende Dør og ud midt paa Gaden – den var 2½ Alen lang. En lille Pige kom strax efter hen til Dyret, kjærtegnede det, og det fulgte bag efter ind i Huset, og Døren blev lukket. Det er den eneste levende Krokodille, jeg har seet paa alle mine Togter.

Paa Veien tilbage til vore Øer anløb vi Martinique, gik til Ankers, men ingen kom iland, fordi der for 14 Dage siden havde været Jordskjælv. Jorden havde aabnet sig midt igjennem Byen til en stor, bred Revne og slugt Husene paa begge Sider med samt Indbyggerne, alt hvad der var. Mærkelig nok var Gouvernørens Hus det eneste, der var skaanet; det stod ude paa en Pynt ved Havnen aldeles uskadt, idetmindste for vore Øine.

Af de tre Delinger af de franske Orlogsmænd, der laae paa Rheden, blev der daglig sendt Mandskab i Land for at udgrave Ligene og rømme op i Ruinerne. Vi tilbød Hjælp fra vor lille Brig St. Croix, men den blev afslaaet. Der var, den Dag vi ankom til Øen, udgravet 500 Liig, og efter deres Mening maatte der idetmindste findes 2000 Liig, da Byen var godt befolket, og ingen havde Tid at flygte paa Grund af den Hurtighed, hvormed Katastrofen skeete.

Vi lettede, stod langs med Guadeloupe, ogsaa en fransk Øe, for at staa til vore egne Øer – men hvilket Syn. Jorden var som besaaet med Gasflammer af ½ Alens Høide, paa 1 Miils Længde – øde Marker – ingen Mennesker kunde beboe sligt et Land. Vi styrede Kurs til Curaçao, en hollandsk Øe med en snæver Indseiling, men en rummelig Havn, hvor Byen ligger til begge Sider af Havnen. Den ene Deel af Byen kaldes Amsterdam og den anden Rotterdam efter de hollandske Byer af samme Navn. Der var en Vagt af Soldater paa venstre Side af Indløbet, som

blev raabt ud og præsenterede Gevær for os, idet vi seilede ind i Havnen, hvor vi ankrede. Vi fik Landlov alle, 1/4 Deel af Mandskabet hver Gang, undtagen den ene Mand, som havde Quarantaine for Drukkenskab. I Byen er mange pæne Gader, hvor især Snedkerhaandværket gjorde sig gældende ved smukt forarbeidede Skrivepulte, Syskriin med kostbar Indlægning af forskjellige smukke Træsorter, men det der var det allerbedste og billigste var Chokoladen, som fabrikeres her. Vi gav ikke mere end 4 sk. dansk for en stor Kop ganske deilig Chokolade, man faaer den ingensteder bedre eller billigere. De øvrige Fødevarer vare dyre nok, men vi trængte jo heller ikke til Spise, for saa kunde vi blot gaae ombord. Jeg lod mig sætte over paa den anden Side af Havnen med en Færgebaad, det kostede ikke noget, hverken frem eller tilbage. Hele Byen her ovre var optaget af bare Beværtningssteder, som Spisehuse, Drikkehaller, Danseboder og Logihuse. Jeg kom over med Færgen igjen, drak mig igjen en stor Kop Chokolade og gik derefter ombord. Vi laae her i 8 Dage og seilede saa til vor egen Øe St. Jan, hvor vi ankom et Par Dage efter. Vi seilede ind i Cruyts Bay og Caroline Bay; begge Steder var vi i Land og besaa de bedste Plantager. Der er ingen ordentlig By, men blot adspredte Huse og Hytter, hvori Negrene boe med deres undertiden altfor store Familie.

Derefter seilede vi til St. Croix for at helligholde Julen i Christianssted, eller i Basinen, som den kaldtes. Vi var i Land hver Dag og saa, hvorledes de Sorte behandlede Judas Iskariotes. Det var en stor – 3 Alen lang – mandlig udstoppet Figur med et svært rødt Skjæg – af Tougværk – og bemalet over hele det nøgne Legeme med de grueligste Farver. Han blev trukken igjennem hele Byen med en Strikke om Halsen, langs Gaderne, blev tærsket med Stokke og Steen – trukket ned til Toldboden og druknet – derefter blev han hængt op i en Galge og slaaet med Stokke og Steen til der ikke var en Pjalt mere af ham. Det var især Ungdommen, der var hengiven til at gjøre Kommers, og de samledes om Aftenen til Lystighed og Dans paa et Sted i en lille Kokusskov, som blev kaldt Kalifornien. Jeg var der ude 1 Time og saa derpaa – her saa jeg en ægte Fandango-Dans af de Sorte. Musikken bestod af 2 gamle Negere, som ubarmhjertigt ham-

rede løs paa hver sit Trommeskind, som var spændt over 2 tomme Foustager. Sangen passede efter Musikken – jeg forstod ikke et Ord deraf, men Dansen var yndig at see, baade af Mænd og Kvinder blev den smukt udført. Jeg havde gjerne blevet der længere, men jeg skulde jo ombord i rette Tid.

Næste Dag var Lystigheden den samme, thi de havde lavet en ny Judas, som fik samme Behandling som den forrige.

Nytaarsdag Aar 1839 lettede vi Anker og seilede til Vestenden af St. Croix, hvor jeg samlede mig en heel Deel Konkylier. Der var nok af dem nede ved Søkanten – mange 1000 Vognmandslæs – og man behøvede blot at bukke sig efter dem. De næste 2 Maaneder forløb med at seile fra den ene af vore Øer til den anden – saa fik vi en Tur igjen til Puerto Rico, der havde vi været 1 Gang før, og derfra gik vi til St. Barthélemy, en Øe, som tilhører Sverrig, en meget flad Øe, med kun faa Bakker, men deilige Sukkermarker og tilhørende Sukkermøller og smukke Bygninger, gode, brolagte Gader og mange Palmetræer. Der er en aaben Rhed, men vi laa meget nær Land, saa at vi kunde see alt meget tydeligt.

Ved Indseilingen til Byen skjørede[19]) vor Fokkemast paa langs, saa at vi maatte surre Skaaler paa den helt rundt. Det skete ved at seile omkap med en svensk Korvet, som skulde samme Vei som vi; den prangede Seil, og vi med, saa skete Katastrofen. Den kom naturligvis først ind til Byen. Vi fik alle Landlov her – 1 Skifte hver Dag – hele Mandskabet er inddeelt i 4 Skifter. Da jeg kom i Land og havde beseet Byens Mærkværdigheder, kom jeg over en lav Bakke, som forbausede mig ved sit glasagtige Udseende. Jeg bukkede mig – rev et Stykke løs og kom derved til Opdagelse om, at hele Bakken bestod af samme glasagtige Steen – det var ikke gjennemsigtig, men besad alle Regnbuens Farver og skinnede smukt i Sollyset. Jeg gjemte et Stykke hjem til den gamle Christoffer Borm, som han blev meget glad over. Han lod et Stykke slibe og indsætte i et Messing Signet, som han bar ved sit Uhr, og han var ikke saa lidt stolt af det, men det var ikke i nogen Værdi.

Vi forlod Øen efter 8 Dages Ophold der og seilede saa til vor egen Øe, St. Thomas, for at faae en ny Fokkemast indsat i Ste-

det for den gamle. Det tog dog kun en 10 Dage op for at faa en ny Fokkemast lavet, bragt ombord og sat paa sin Plads – men ligesom Masten traadte i Sporet paa Kjølen, kom en Færgebaad paa Siden af Briggen og havde et stort Brev til Chefen at aflevere. Chefen læste det og forkyndte Mandskabet, at det var Hjemgangs-Ordre til Kjøbenhavn. Der blev stor Glæde ombord, og Arbeidet gik rask fra Haanden med at takle den nye Fokkemast til, proviantere, fylde Vand og Brænde til Hjemreisen. Jeg blev kaldt ned til Kaptainen i Kahytten, og han lod mig vide, at jeg var bleven forfremmet til Lærling i 1ste Klasse, fra den 1ste Januar 1839 og havde saaledes nu 4 Rbd. hver Maaned i Stedet for 2. Han havde skrevet hjem om mig til Admiralitetet ifjor, men først nu faaet Svar, at det var bevilget. Det glædede ham, og han ønskede mig al Held og Lykke i min Fremtid. Jeg takkede ham af mit ganske Hjerte, og jeg kunde see paa ham, at han var meget vel tilfreds.

Den Mand, der saa ofte havde været drukken, havde faaet Tilhold om, at han ikke skulde komme i Land, før Fokkemasten kom i Land; da nu dette Uheld var skeet, tog han Mod til sig, gik hen til Næstkommanderende, bad om at maatte gaa i Land tilligemed Fokkemasten, og han fik Tilladelse til det, naar han blot vilde komme ædru ombord – men hvad blev Følgen? – han kom lige saa drukken ombord som sædvanlig og maatte heises ombord fra Fartøiet.

Medens vi laa og ventede paa vor Fokkemast i St. Thomas Havn, kom der en Middag, medens vi sad og spiste paa Dækket, en meget stor Hvalfisk og passerede os tæt langs bagbords Side. Den gik saa langsomt, som om den skulde tælle alle Sømmene i Kobberforhudningen paa Briggen, saa der var god Leilighed at see den; vi forlod Maden, sprang op paa Rælingen for rigtig at betragte dette Uhyre. Da Hovedet havde naaet hen til Roret, da havde Halen endnu ikke passeret Forstævnen, den var altsaa længere end vores Brig. Den havde en Ryg saa bred, at 2 Mand ved Siden af hinanden kunde staa paa tværs af Fiskens Ryg. Den passerede agten om os og stod ud af Havnen, og vi kunde længe see, hvorledes den boltrede sig i de høie Søer. De ældre Matroser kaldte den for en Nordkaper, det er formodentlig den,

Haierne ere saa bange for, at de før flygte paa Land end lade sig tage af den.

Efter at Chefen havde taget Afsked med Gouvernøren, forlod vi St. Thomas og de andre vestindiske Øer d. 27. Maj 1839 Kl. 5 om Eftermiddagen, for at begive os paa Hjemreisen. Vi havde en lykkelig Seilads over Atlanterhavet, uden at der rammede os noget Uheld eller indtraf noget mærkværdigt. Vi kunde mærke, at vi nærmede os Kanalen imellem England og Frankrig, deels paa den tykke Taage, som hersker der altid, deels paa den Mængde Seilere, vi traf sammen med af næsten alle europæiske Nationer. Vi fik Lods ombord fra en Lodskutter, som skulde føre os igjennem Kanalen ud til Nordsøen. Fra Kutteren blev vi forsynede med en Deel Fjerkræ, fersk Kjød, saavel til Officerer som Mandskabet, og det var længe siden, vi havde faaet et saa godt Maaltid Mad.

Vi kom med en god Vind igjennem Kanalen og ud i Nordsøen uden at ankre op noget Sted, dertil havde vi altfor travlt for at komme hjem til vort kjære Danmark. Da vi var vel igjennem Kanalen, gik Lodsen fra os ombord i en anden Kutter og seilede med den til et andet Skib, som skulde igjennem Kanalen. Nu blev der sat Kurs efter Skagen og udlovet 1 Flaske Viin til den af Udkiggerne, der først opdagede Danmarks Kyster. Et Par Dage derefter blev der om Morgenen varskoet fra Udkiggen paa Fore-Stengesaling: »Land ret forud«, og det viste sig at være rigtigt. Det var Jyllands Vestkyst nær ved Skagen, som vi passedede om Middagen og stod ud i Kattegattet over efter Sjællands Kysten. Ved en Fiskerby Gilleleie ankom vi Kl. 12 om Natten, braste bak og skød enkelte Kanonskud efter Lods – men der kom ingen – thi det var St. Hans Aften og det regnede dygtig. Vinden blæste fra Land, saa de har formodentlig slet ikke hørt Skuddene. Vi ventede dog en god 1/2 Time, men da der ingen Fartøier viste sig fra Land – saa braste vi fuldt og stod ned efter Kronborg, som vi passerede og fik Lods fra Kl. 8 Formiddag for at seile med os til Kjøbenhavn, hvor vi ankrede i øsende Regnveir Kl. 12 Middag St. Hansdag d. 24. Juni 1839 efter lidt over 13 Maaneders Fraværelse. Vi gjorde en hurtig Hjemreise, nemlig 28 Dage fra St. Thomas til Kjøbenhavn. Hvilken Glæde

at see de hjemlige Kyster igjen. Det var ogsaa min første store Søreise, og jeg havde seet mig godt om paa dette Togt.

Efter at have afleveret vort Krudt, lagde vi næste Dags Morgen ind i Flaadens Leie og fortøiede ved Nyholms Kran. Jeg havde intet med Briggens Aftakling at gjøre, men derimod skulde jeg sørge for at alt Chefens Tøi blev besørget hjem i hans Bopæl – Hjørnet af Rævegade og Borgergade. Jeg kom saaledes i Land hver Dag og havde god Leilighed at tale med min Familie, thi fra Kl. 4 Eftmd. til Kl. 4 Morgen var jeg ganske min egen Herre. Jeg sov om Natten hjemme hos min Broder, som boede i Elsdyrsgade No. 10 i Stuen til Gaden. Han var, imedens jeg var borte, bleven gift og havde bygget sig et stort Træskur i Gaarden, hvori han arbeidede om Eftermiddagen, og jeg sov om Natten. Begge de Gamle, Christoffer Borm og hans Kone, vare syge og svagelige; jeg tog derfor hjem til min Broder og blev der.

Den 29de Juni 1839 blev Kommandoen strøget, og hver Mand kunde gaae til sit Hjem. Det faste Mandskab fik 8 Dages fuldstændig Frihed fra Holmen, altsaa til d. 7de Juli. Det var noget for mig. Nu kunde jeg rigtig more mig, og jeg forsømte det heller ikke, kun at mine Konfirmationsklæder vare blevne for smaa til mig. Det fik jeg i en Fart afhjulpet – men værre var det, at vi ikke fik vor Afregning, førend den første Dag, vi mødte til Tjeneste paa Holmen. Naa, de faa Lommepenge jeg skulle bruge, maatte jeg laane mig frem til – min Afregning bestod i 35 Rbd. rede Sølv – en heel Kapital for mig, som ikke var vant til at eie saa mange Penge paa engang. Samme Dag, vi strøg Kommandoen, gik jeg ned paa Kongens Nytorv til en Kræmmer Kannevorf og bestilte mig et helt Sæt nye Klæder, Hat, Sko, Underbeklædning, Trøie, Beenklæder og Vest, Kraver og Tørklæder; det kostede altsammen 28 Rbd. Sølv, men saa kunde jeg ogsaa »gi Greven«, naar jeg de øvrige Søndage af Sommeren gik lange Ture ud ad Strandveien til Charlottenlund, Dyrehaven, Taarbæk, Vedbæk at høre Fuglene synge om Morgenen og rigtig betragte Naturen og de skabte Ting i Verden, og jeg nød Livet i fuldeste Maal til Vinterens Komme, da Frosten havde lagt et tykt Isdække over Stadsgravene.

Vinteren haver jo ogsaa sine Glæder; thi jeg kjøbte mig et Par Skøiter og lærte efter kort Tids forløb at bruge dem godt. Jeg løb saaledes engang hele Stadsgraven igjennem fra Østertil Vesterport og tilbage igjen ifølge med 4 af mine tidligere Skolekammerater og legede »Tagfat« paa Veien.

Dette var en meget morsom og fornøielig Tur, men vi var dygtig trætte allesammen og spadserede derfor hver til sit Hjem for at faa noget at styrke os paa, hvilket vi trængte høiligen til efter en saadan Tur.

Vinteren gik paa Holmen med de daglige Øvelser i Exercits med Kanoner, Geværer og øvrige Haandvaaben, samt Gymnastik.

5

Korvetten Diana

I Førstningen af Marts Maaned 1840 fik jeg at vide, at jeg samme Aar skulde med Helsingørs Vagtskib[20]), Korvetten Diana[21]) paa 20 Kanoner.

Jeg mødte ombord til Tjeneste i Skibet d. 18de Marts og blev udtaget til at være Overflagmand – hvilket altid en af de ældste Lærlinge af 1ste Klasse maatte bestride. – Jeg var fri for Vagt om Natten, men fra Kl. 4 om Morgenen til Kl. 9 Aften maatte jeg gjøre Tjeneste paa Dækket, som bestod i at sætte Udkikposter paa Plads, 2 Lærlinge til Falderebet for at gjøre Honeur for de Hrr. Officerer, som kom og gik fra Borde, samt at være godt kjendt med alle Nationers Flage, og vore egne Signalflage, baade ombord og i Land, da der ofte blev telegraferet fra Land om Storm, eller at en Seiler søgte at undgaae at betale Øresunds Told; i saa Tilfælde maatte altid Kragejollen gøre Tjeneste, den var armeret med 4 Stk. 4 pundige Metal Houbitser, foruden en Kiste med Geværer og Ammunition, og hvert Skud, som blev affyret efter vedkommende Seiler, betaltes mange Gange dobbelt, naar han blev indhentet.

Den 1ste April lagde vi ud af Flaadeleiet, ankrede paa Rheden medens vi modtog vort Krudt, lettede Anker strax efter og seilede til Helsingør, ankrede samme Dag og fortøjede for 2 Ankere. Tillige blev jeg ansat til at forestaa Bovenkryds-Seilets Los- og Fastgjøring – det øverste Seil paa den bageste Mast.

En Lørdag Morgen blæste det en 2 rebet Mersseils Kuling med svær rivende sønden Strøm! En engelsk Brig – Koffardimand – kom seilende inde fra Helsingørs Havn, og skulde Syd paa, vilde gaa foran os, men Strømmen var for haard og satte ham med fuld Fart tværs ind paa os om Styrbords Side og borede et stort Hul, saaledes at vi kunde staa paa Banjerne og see ind i Land.

Men Briggen blev ogsaa slemt tilredt, thi hele hans Forstævn med samt Spryd og Klyverbom blev til bare Pindebrænde og smuldredes i Havet, tillige maatte vi kappe en hel Deel af hans Takkellage, for at faae ham fri for os. Briggen kom ind i Havnen igjen for at repareres og vi med, kan jeg tro; men vi slap med 5 Dage – men Briggen laa der endnu 4 Uger efter og var endnu ikke færdig til at seile.

Længere hen paa Tiden fik jeg Lyst til at gjøre en Tur til Kjøbenhavn, fik ogsaa Tilladelse af Næstkommanderende, med det Tilhold, at jeg skulde være ifølge med en heelbefaren Matros ved Navn Brandt, baade paa Hjem- og Tilbagereisen for ikke at fare vild af Veien.

Vi afreiste Søndag Morgen Kl. 8 med Dampskibet Ophilia, og skulde være tilbage Mandag Morgen Kl. 8 i Vagtskibet. Paa Dampskibet aftalte vi, og bleve enige om at kjøre samme Dags Eftermiddag Kl. 6 fra hans Bopæl i Pindsvinegade til Helsingør, hvor vi kunde overnatte hos en af hans Familie for at være betids ombord Kl. 8 om Morgenen.

Efter at jeg havde besøgt og hilst paa min Familie, tog jeg Afsked fra dem Kl. 5 og begav mig hen til min Reisekammerat – men det undrede mig at der ingen Vogn holdt udenfor Døren. Jeg gik ind, og en Kone kom mig imøde med de Ord: »Ja min Mand er rigtignok kjørt for 3 Timer siden, og det var jo kjedeligt nok, at det saadant skulde træffe sig, at min Familie netop i Dag skulde være kjørende her til Byen for at afhente ham til et lille Aftensgilde i Helsingør.«

Jeg skal ikke nægte, at jeg blev lang i Ansigtet og gik uden at sige Farvel, med det Ord: »Det var ikke smukt gjort af deres Mand!«

Nu maatte jeg hjem til min Broder og fortælle ham det, thi der var ingen Dampskibsbefordring til Helsingør paa den Tid af Dagen, og Vognbefordringen var altfor dyr, til at jeg kunde bekoste den. Jeg maatte altsaa beslutte mig til at bruge Apostlenes Heste, og min Broder Ferdinand fulgte mig til Taarbæk. – Vi gik ind i Kroen og drak en god Kop Kaffe og derfra skildtes vi – med de bedste Ønsker for os begge – han paa sin Hjemreise og jeg paa min Fremreise, Kl. 9 Aften.

Nu var jeg alene, og vandrede videre fort, idet jeg bestandig søgte at kunne see Stranden paa min højre Side, saa vidste jeg, at jeg ikke kunde tage feil af Veien, – men pludselig stod jeg ved en Korsvej, som gik baade tilhøire og venstre, men jeg vedblev at vandre ligeud, i den Formening, at det maatte være den rette Vei; men det var Giels Skov, som var berygtet for Morderen *Ole Kollerød,* der huserede der. Han blev forresten angrebet og aflivet samme Aar, efter at have myrdet en gammel Kone, som han havde ventet at finde mange Penge hos, paa alfar Landevej – men han fandt kun 2 Øre, og efter hans egen Sigende, kunde han aldrig tilgive sig dette.

Jeg vandrede altsaa tilbage, og traf den rette Landevei og vandrede videre, indtil jeg saa et Lys skinne for mig i Mørket; det var Nivaae, hvor de læssede Mælk paa en Vogn, som skulle til Helsingør samme Dag – jeg bad om en Drik Mælk og fik den, men de vilde ikke modtage Betaling for den – og efter 1 Times March var jeg inde i Byen Helsingør. Klokken var da 3 om Morgenen og følgelig var der slukket og lukket overalt.

Men jeg besluttede mig til alligevel at banke dem op i et Kaffehus, som beredvillig kom mig imøde, da jeg havde forklaret dem, hvorfra jeg kom, og hvorhen jeg skulde, efterat have viist dem mit Pas. Jeg fik strax en god Kop Kaffe med Brød til, for en rimelig Betaling og de tilbød mig at hvile paa en Bænk af Træ til Kl. 7 Morgen – og jeg blev præsis purret – takkede venligt for den smukke Modtagelse, og den Opmærksomhed, der var beviist mig og tog Afsked med dem paa det hjerteligste. Da jeg kom ned til Havnen, mødte jeg min Reisekammerat Brandt, og han forbød mig at sige hvorledes Forholdet var – da han kunde vente sin Afskedigelse, fordi vi ikke vare reiste sammen.

Jeg lovede ham det, med Hjertelighed fra min Side, og han var ærlig til at holde sit Ord, nemlig ikke at tale om det til noget Menneske. Vi kom ombord med Kragejollen, meldte os til Næstkommanderende, og efter Omklædningen deeltoge vi i Skibets Arbeide, som bestod i Skibmanding, at skrabe og knobe Kabbelgarn, spinde Fuxe[22]) til Matter og Seisinger, og efterhaanden som det blev færdigt, da at sende det til Orlogsværftet i Kjøbenhavn, hvor vi saa modtog endeel godt Brandgods til ny For-

arbejdning. En Morgen Kl. 8 skulde vi have Seilene los til Tørring – vi entrede op og fik dem los; men da vi entrede ned, var jeg saa uheldig at gribe feil i Pyttingvantet, idet jeg svingede mig ud over Randen af Merset, at falde ned i Styrbords Chaloup og knak Seiltoften i denne, som var af Egetræe – men det var min Frelse, at den gik itu. Jeg kom nemlig uskadt derfra, paa nær nogle mindre Beskadigelser paa Næse, Mund og Ryg. Jeg kom i Sygelukafet og blev badet i noget Urtevand i 8 Dage og saa var jeg rask og kunne udrette min Dækstjeneste igjen. Jeg takkede min Gud inderlig for mit Helbred, og at jeg ikke kom værre tilskade.

Efter den Tid kom jeg til at gøre Brovagt-Tjeneste inde ved Helsingøers Havn. Det var egentlig de halvbefarne Konstabler som udrettede den Tjeneste, men der var 1 som havde gjort Spillopper i Land, han blev kasseret, og jeg blev udtaget til at gjøre hans Tjeneste i Land, som bestod i at holde Orden paa Broen og med Fartøierne, at der ingen Opløb eller Slagsmaal fandt Sted, – hvilket ofte var Tilfældet – især mellem de engelske Søfolk. Jeg skulde ikke skride ind alene – men øieblikkeligt melde det til nærmeste Soldatervagt, saa fik jeg strax Assistance af 10 Mand og 1 Underofficer, og derefter afgive Melding til Brovagts Officeren, som havde et lille Værelse tæt ved Havnen, og det var ikke saa sjælden at nogle blev arresteret for at have slaaes med Knive nede i Fartøierne. Jeg gjorde Tjeneste derinde hver anden Dag; den ene Gang om Formiddagen fra Kl. 8 til Kl. 2 Eftermiddag, den anden Gang fra Kl. 2 Eftermiddag til Kl. 8 Aften, og det varede hele Reisen.

Den næstældste Lærling blev ansat som Overflagmand istedet for mig, men jeg var fri for Udkig og Falderebstjeneste, derimod var jeg med til Kanon-, Gevær- og Haandvaaben Exercits samt alt Seilmaneuvre.

Vi lettede kun 1 Gang – det vil sige – vi stak vor Fortøining fra os og gjorde Seil, for at øve Mandskabet, stod Nord paa, men kom ikke langt, thi Vinden var nordlig med stiv Bramseils Kuling og en haard norden Strøm. Vi krydsede os frem hele Tiden fra Kl. 8 Morgen til 4 Eftm., men kom kun lidt norden for Kronborg. Det var jo altid lidt Afvexling, imod det bestan-

dige liggen tilankers, saa vendte vi om til Helsingør – og fortøiede paa vor gamle Ankerplads, hvor vi blev liggende til 10de December 1840. Da lettede vi og stod op efter Kjøbenhavn, hvor Krudtet blev taget fra os, og kom i Flaadens Leie samme Dag for at aftakle. Nu var Reisen endt og d. 14de December strøg vi Kommandoen og havde derefter 4 Dages Frihed fra Holmen efter endt Togt.

Nu stundede Julen til, og da jeg havde faaet min Afregning, gav jeg lidt til bedste hjemme hos min Broder, og holdt den der.

Fra d. 20de December 1840 til d. 20de Januar 1841 havde vi alle fri fra Holmen foruden nogle Dage til, som kom senere med stærk Kulde, saa at vi ikke kunde arbeide. Saa lydede Klokken ikke, men saa blev der heist et blaat Flag med et hvidt Spunds i Midten paa Flagstangen ved Nybodervagt, og saa kunde vi blive hjemme den Dag, men vores Maaneds-Gage fik vi ligefuldt. Værre var det med Haandværkerne, som mistede deres Dagpenge, men deres Maanedsgage beholdt de – men den var kun ringe – thi de havde vist for hver Dag de mødte paa Holmen til Arbeide – fra 12 til 24 sk. om Dagen, efter som de stode i 1ste, 2de, 3die eller 4de Klasse i de forskjellige Fag de tilhørte – desuden 4 sk. i Brikkepenge, for hver Dag de mødte i præsis Tid paa Holmen. Ved Indgangen til Værftet modtog de et lille Bliktegn mærket med et NH eller GH med en kongelig Krone over, eftersom det var Nyholm eller Gammelholm, som de skulde møde paa. Dette Tegn afleverede de til en mønstrende Underofficer af deres Fag, og modtog strax af ham de 4 sk. i Brikkepenge – Ølpenge.

Vinteren gik for mig i min Fritid med at besee de forskjellige Musæer og løbe paa Skøiter, som var en dejlig Adspredelse for mig. Paa Holmen gik det daglig med Gymnastik, Vaabenøvelser, Exercits med Kanoner og Haandvaaben og alt praktisk Arbeide henhørende til Artilleriet, som f.Ex. at transportere Kanoner ud paa Amager-Fælled til Prøveskydning og tilbage til Christiansholm. Nu lakkede det mod Slutningen af Marts Maaned, og en skjønne Dag kom vor Tøimester op paa Skolen med nogle Papirer i Haanden. Det ene Papir indeholdt Forfremmelser ved Korpset, det andet indeholdt Mandskabets Udkommando

for Aaret 1841. Jeg og 3 Lærlinge til, bleve mønstrede op, og forklaret at vi vare blevne forfremmede til halvbefarne Konstabler fra d. 1ste April samme Aar at regne, og at jeg skulde med *Kadetskibet Korvetten Flora.*[23]) Alle dem der var avanceret fik det at vide, samt hvor de skulde hen dette Aar, tilligemed de øvrige som ikke vare avancerede. Nu havde vi noget at tale om og tænke paa.

Min Mundering som halvbefaren bestod af 1 blaa trøie med Ankerknapper og paa Underærmet en gul Snor, som gik fra Albuen skraaet ned efter Opslaget, 1 Par blaa Klædes Buxer, et Par hvide Lærreds-Buxer, Sko, Skjorte og Strømper samt en høi blank Hat, hvorpaa der var fæstet en stor blank Messingplade med 2 Kanoner overkors og en stor Krone over. Lønnen blev forhøiet fra 4 Rdl til 5 Rdl om Maaneden – uanset vi var hjemme eller tilsøes. Den 22de April mødte jeg første Gang ombord i Korvetten Flora for at begynde Tiltaklingen af Skibet, da det var aldeles nøgent med de tomme Master. Her var mangt og meget at lære for mig, da jeg var en Nybegynder, thi først nu skulle jeg begynde at deltage i al Skibets Tjeneste baade Dag og Nat – men Gud var med mig til enhver Tid, baade Dag og Nat. Jeg gik aldrig tilkøis nogen Aften eller Nat, uden at jeg havde bedt Herrens Bøn af et oprigtigt Hjerte, for mine Kjære i Hjemmet og mig selv, – og har – saa sandt hjælpe mig Gud – aldrig glemt det nogensinde efter den Tid, naar jeg traadte ombord i et Skib paa kortere eller længere Togt.

6

Korvetten Flora

Eqviperingen gik for sig, uden at noget Uheld skeete, vi fik vore Kanoner ombord – 20 Stk. 18 Punds 10 Kaliber – med samt Projectiler, Haandvaaben med Ammunition samt Fægtereqvisiter.

Den 8de Mai heiste vi Kommando, lagde ud af Flaadeleiet, og paa Rheden modtog vi vort Krudt. Efter at dette var indtaget, kom Chefen Captain Findt[24]) ombord, og vi lettede og stod Nord paa for at begynde vort Togt, og vi kastede ikke Anker nogen Sted, førend vi kom tilbage til Kjøbenhavn 6 Uger efter.

Vor Reise gjaldt norden om Skotland – langs den østlige engelske Kyst – og altsaa ikke igjennem Kanalen. En af de første Dage, vi kom ud i Nordsøen, havde vi Klarskib ombord, og Skydning med løst – jeg sad i Kanonporten og ladede vor Kanon – den agterste – da idetsamme Kanonen ved Siden af blev affyret, og det stærke Smeld bevirkede, at jeg blev stok-døv i 3 Timer efter, men saa fik jeg dog min Hørelse igjen. Havde det været et skarpt Skud, havde jeg vist aldrig faaet min Hørelse igjen, Officerne lo af det, men jeg lo ikke.

Efterhaanden som vi nærmede os det nordlige Skotland, blev Søen, der gik meget høit, mere og mere urolig, og Skibet arbeidede svært, baade Dag og Nat. Storm fik vi nok af tilligemed Regn, men det værste var, at vi ikke kunne faa vort Tøi tørret, og der blev nok pebet til Omklædning, men vi havde ikke en tør Trævl i vore Randsler, saa at vi maatte trække det Tøi af, vi havde paa, vride Vandet af det og trække det paa igjen – men vi fik dog en 4 Dags smukt Veir, og nu var der en Udluftning og Tørring af Tøi uden Ende.

En af de gode Dage saa vi 3 Hvalfanger Skibe, og en Mængde meget store Hvaler, som de gjorde Jagt paa. Disse Dyr sprang

ofte med hele deres kolossale Krops Længde ud af Vandet for strax igjen at dykke under, saa at vi et Øjeblik kunne see hele dette uhyre Legeme. De 3 Skibe havde vist gjort en god Fangst den Dag. Samme Nat skulde jeg have Hundevagt – fra Kl. 12 Nat til Kl. 4 Morgen – men hvor blev jeg forbauset, da jeg kom op paa Dækket og saa, at det var lyst som den klare Dag – der var hverken Sol, Maane eller Stjener at se paa Himlen, men den var som overtrukken med de allerfineste Gardintøier, saa langt Øiet kunne række, og der indenfor bevægede sig i miliard-viis lysende Ildkugler, i alle mulige Retninger – Nordlys – saa at Natten blev som Dag. Jeg sad paa en Rapert og læste høit af en gammel Avis for mine Kammerater; Kl. 3 forsvandt dette herlige Syn, og Himlen blev atter overtrukken med mørke Skyer. Det var 1ste og sidste Gang i mit Liv, at jeg blev Vidne til saa smukt et Natursyn; den øvrige Tid vi opholdt os i det nordlige gik med Storm og Regn tilligemed en høi Søgang.

6 Ugers Dagen efter at vi forlod Kjøbenhavn, skulde vi være der igjen, saaledes lød Ordren – altsaa begyndte vi saa smaat at seile hjemefter. Vi stod ned efter Helgoland, hvor en Kadet – Prinds Phillipsdahl – blev sat i Land med en Lodsbaad, for at reise hjem til sine Forældre, og glad var han. Han kunne ikke taale Søen, saa han kommer vist ikke paa den Galai mere!

Vi stode nu efter Kjøbenhavn og ankrede en skjønne Morgen Kl. 8 paa Rheden, der var Stads ivente! Kl. 10 kom Linieskibet Christian d. 8de Syd fra, og ankrede i Nærheden af os, vi fik travlt med at heise alle vore Flage og afgive Salut – thi det var Kronprindsen og Kronprindsessen, der var ombord i Linieskibet – Kronprindsen senere Frederik d. 7de. Medens de roede iland, var hele Mandskabet opstillet, deels paa Rælingen deels tilveirs med blottede Hoveder, det varede 1 Time – det var en kold Tur, thi det blæste skarpt den Dag. Efter at vi havde spist til Middag, fik et Skifte af Mandskabet Lov til at gaa i Land, og jeg var paa det Skifte. Vi laa i 4 Dage til Ankers, og i den Tid kom de 3 andre Skifter ogsaa iland.

Den fjerde Dag lettede vi og stod Syd paa. Nu skulde de øvrige 6 Uger, vi havde tilbage, bruges til Øvelsestid i Østersøen. Vi kom ikke tilankers noget Sted, førend vi kom tilbage til Kjø-

benhavn: vi sejlede rundtom Bornholm, Christiansøe, Langeland, langs Holsteens Kyst, lidt op i store Belt og tilbage til Kjøbenhavn, hvor vi ankrede d. 1ste August 1841. – Nu var Rejsen endt – men jeg glemmer ikke, hvad Besværligheder den voldte mig, med at vaske mit Tøi i det nordlige Klima. Vi skulle vadske om Aftenen fra Kl. 7 til Kl. 9 i koldt salt Vand og uden Lanterner at see ved, saa det var ligegodt haardt nok for en ny Begynder af en halvbefaren at finde sig tilrette i – men det gik Gud være lovet godt. Den 6te August strøg vi Kommandoen, og havde derefter 4 Dage aldeles fri for Tjeneste paa Holmen. Jeg benyttede disse 4 Dage til at gjøre Udflugter paa Landjorden hele Dage – for at gjenvinde mit Helbred – for det havde lidt meget. I den Anledning lod jeg mig efter min Broders Ønske, indskrive i Dagvagternes Ligkasse, hvor der kun betaltes 8 sk. om Maaneden – den eneste daværende Ligkasse, som existerede, og nu fortryder jeg det ikke i min Alders 75 Aar, thi den bringer mine Efterkommere af min Familie en Indtægt af over 100 Kroner – og dog har jeg været kontingentfri fra 1870.

Jeg var imidlertid heldig i een Retning, ved at have ansøgt min Kompagni Kommandeur Mikkelsen[25]) om snarest muligt at faa Huus i Nyboder, at blive bevilget mig et Hus i Salviegade Nr. 15 til Gaarden, i hvilken Anledning han lod mig kalde for at forkynde mig det selv.

Nu var jeg jo en lille Herre. Jeg betalte selv kun 4 Mark om Maaneden, men da jeg selv skulde bo og personlig opholde mig i Huset saa boede jeg i Kammeret, og leiede Stuen ud til en Familie, bestaaende af Mand, Kone og 2 Børn, som med Glæde gav mig 1Rdl. 2 sk. om Maaneden for Leiligheden – derved vandt jeg 4 Mark om Maaneden, og havde mit eget Hjem, tilligemed en god Loftsplads og et rart Stykke Jord til en lille Have, hvori jeg kunne more mig i min Fritid.

Til October Flyttedag skulde jeg tiltræde min nye Leilighed, og derfor sagde jeg op hos min Broder, efter at have betalt Alt, hvad jeg muligt kunde skylde ham. Den eneste Ulempe var, at jeg nu maatte holde min egen Menage med kolde Spisevarer – varme Spisevarer fik jeg bragt hjem fra Store Regnegade for en billig Betaling om Maaneden; de bestod altid af 2 Retter – For-

og Eftermad; min Vask kostede mig ikke saalidt endda, Skotøiet kunde jeg selv reparere. Meublementet var ikke storslaaet, det bestod af en enkelt Seng med Klæder – som de var –, 1 Finlapper Træstol, 1 lille Bord, 1 Par Tallerkener, 1 Par Kopper, 1 Vaskefad og Vandkande, 2 Haandklæder, 1 lille Speil, 1 Klædebørste, 1 Skobørste, Redekamme – et 4sk Lys til at læse ved om Aftenen – Tællelys, thi jeg lejede Bøger i Store Regnegade hos Hr. Jordan for 1 Mark 8 sk. om Maaneden. Det var gode Bøger, og det holdt mig fri fra mange Udsvævelser, som jeg saa mange af mine jævnaldrende forsvinde i.

Jeg fik dog nedlagt i min Have samme Aar en Blommesteen af deilige gule store Blommer, blot som et Forsøg; men næste Aar spirede den frem, og jeg passede den godt, naar jeg ikke var tilsøes, men det varede alligevel 11 Aar, inden det bar Frugt, men saa kom der ogsaa en stor Mængde. Det fik ikke Lov at staa der ret længe efter den Tid, – thi Husene skulde rives ned; de vare opbyggede Aar 1721, altsaa 150 Aar gamle.

Nu lakkede det ad Julen, og den blev holdt hjemme hos mig selv, i Forening med Mand, Kone og 2 Børn, som boede hos mig. Retterne vare Flæskesteg og Brunkaal med Kartofler, saaledes at vi alle bleve mætte; og derefter et lille Glas Puns. Nytaar gik mere tarvelig til, thi vi nøiedes med en lille Extrakop Kaffe med Brød til, og vi befandt os meget vel derefter.

Paa Holmen gik det som sædvanlig med Arbeide i Flaadens Skibe, Dokforhaling, Kanontransport paa Amager. I det nye Aar 1842 først i Marts Maaned fik jeg Ordre til at møde ombord i Skonnerten *Pilen*[26]) for at begynde dens Tiltakling, vi var 11 Mand og 3 Officerer, som skulde føre den over til Nyborg for at afløse Skonnerten *Delphinen*[27]), som havde været Vagtskib der, og bringe den hjem til Kjøbenhavn.

Den 15de Marts seilede vi fra Kjøbenhavn under stadig Storm og Snefog, Vinden var sydlig og vi maatte krydse os frem sydefter. Da vi kom op i Store Belt, sprang Vinden nordlig, saa at vi først efter 3 Etmaals Forløb naaede op til Nyborg, hvor vi ankrede for første Gang. – Paa Grund af det daarlige Veir paa Overreisen, kunde der ikke koges noget Mad paa Kabyssen, hverken til Officerer eller Mandskabet, men vi maatte alle nøies

med koldt Kjøkken, og Søvn var der ikke Tale om – vi maatte holde gaaende paa Dækket Nat og Dag, til vi naaede Nyborg, saa fik vi endelig 4 Timers Søvn hele Mandskabet, som vi høiligt trængte til. – Næste Dag fik vi varm Mad om Middagen, men det var ogsaa den eneste Dag, den øvrige Tid gik med at gjøre den 2den Skonnert klar til Hjemreisen. – Den 23. Marts afseilede vi fra Nyborg og stod sydpaa for at gaa til Kjøbenhavn. Hjemreisen varede 3 Dage med endnu daarligere Veir end Overreisen, alt Sø, som slog over Skibet blev til Is – vi kunde som sædvanlig ikke koge paa Kabyssen, og maatte holde gaaende paa Dækket baade Nat og Dag.

Alting faar en Ende; og d. 26de Marts ankrede vi paa Kjøbenhavns Inder-Rhed og lagde strax efter ind i Flaadeleiet og fortøiede, men beslog ikke Seilene, thi de skulde tørres først, – men derimod gik hele Besætningen 11 Mand med Tilladelse fra Officererne op til Lægen paa Nyholm og meldte os syge. Han skrev os øieblikelig til Hospitalet og gav os Passeerseddel med for Udpassagen af Holmen. Vort private Tøi blev staaende i Randslerne ombord, og senere bragt op paa Hovedmagasinet, hvor vi kunde afhente, eftersom vi havde Brug for det.

Naa, vi laa paa Hospitalet i 4 Dage, vi trængte blot til Søvn og god Mad, og det fik vi rigeligt begge Dele – den 4de Dag bleve vi alle udskrevne fra Hospitalet. Jeg fik hentet mit Tøi fra Hovedmagasinet og fik samme Dag Ordre at møde næste Morgen ombord i Dampskibet *Hekla*[30]), som var tiltaklet for at afhente de svenske Studenter i Stockholm, som skulde gjøre Besøg i Kjøbenhavn.

7

Dampskibet Hekla

Den 3die April 1842 heiste vi Kommando-Flaget, lagde ud paa Inder-Rheden og blev liggende der til næste Morgen Kl. 8, da lettede vi og stod Syd paa med fuld Dampkraft, men ankrede op for Natten om Aftenen Kl. 8 i Læ af Sverrigs Sydøstpynt paa Grund af den høie Sø – Vinden nordlig med stiv Kuling. – Lettede næste Morgen Kl. 5 og stod nordefter med fuld Kraft; Veiret havde imidlertid bedaget sig, og Vinden var gaaet heelt østlig, saa at vi kunde føre Seil tilhjelp, og Kl. 3 om Eftermiddagen fik vi Lods ombord, som førte os igjennem Mælarsøen op til Stockholm, Hovedstaden i Sverrig; vi ankrede Kl. 6 Eftermiddag tæt ved Byen. – Indseilingen er meget interessant, thi man seiler imellem lutter smaa Klippe-Øer i bestandige Krumninger og forskjellig Retning, og saa nær hinanden, at man skulde tro, at det var umuligt for Dampskibet at slippe igjennem, men takket være vor svenske Lods, som førte os heelskindet til vor Anker-Plads, uagtet der var saa snævert, i det vi passerede imellem 2 saadanne Øer, at vi ganske magelig kunde have sprunget i Land fra Hjulkasserne paa begge Sider paa engang.

Vi laa i 5 Dage og ventede til Studenterne bleve samlede for at kunne komme ombord, og da Dampskibet Hekla var et nyt Skib bygget i England til den danske Flaade, og det første Dampskib, vi eiede den Gang, saa kom der jo mange Besøgende ombord for at bese dette smukt udstyrede Skib, og smukt var det!

Vi fik ogsaa Tilladelse til at gaa i Land for at besee Byen, 1 Skifte af Mandskabet hver Dag, og det var os kjærkomment, thi vi fik 2 Mark i danske Penge i Søtillæg for hver Dag, vi var ombord tilligemed vores gode fulde Kost. Landgagen dreiede ligefuldt hjemme. Vi fik udbetalt, hvad vi havde tilgode, og nu havde vi noget at more os for, efterhaaden som vi kom i Land.

Stockholm er bygget paa 7 Holme i Mælarsøen, og forenet med Broer eller Færgefart – hele Færgelauget bestaaer af bare Qvinder yngre og ældre – i hver Baad, som for 1 sk. Banko – lidt over 1 sk. dansk – satte os over til hvilken som helst Øe, vi ønskede at komme til, med det Udraab, naar vi erlagde Betaling »Takker Herran mykat«! – Vi var allerførst oppe at besee det deilige kongelige Slot, hvor de med stor Beredvillighed viste os omkring i alle Værelserne. Vi fulgte med vor Veiviser, en Ritmester paa Slottet, som viste os Riddersalen, Kroningssalen samt Stolen, hvori de sidde naar de bleve kronede.

Jeg var paa alle Øerne og besaa de forskjellige Indretninger særligt med Hensyn til Laboratoriefaget henhørende. Der var megen Forskjel mellem os med Tilberedningsmaaden af Laboratoriesager, og de svenske, som jeg ikke vil nærmere berøre paa Grund af den Opmærksomhed, som blev vist os, var vistnok det ærligste, som endnu var vist os.

Vi skulle jo ogsaa have noget at spise; thi man kan jo ikke leve af Luft alene.

Vi gik altsaa op paa et Beværtningssted, som kaldes »Den gyldne Støvle«, og begjærede lidt Mad og Kaffe; vi var bestandig 4 ifølge og betalte ligeligt hvad vi havde nydt. Vi fik stegt Aal og brunede Kartofler, ligesaamange vi kunde spise og derefter Kaffe og Brød, for 35 Øre pro persona. Det hele var godt undtagen Brødet – det var meget fiint Brød at see til, men det var ikke til at fortære, thi det var Barkebrød – uagtet det saa saa fint ud!

Endelig vare Studenterne bleven samlede, 72 Stk., og de kom ombord. Der var lagt Krølhaars-Madratser hele Banjerne over, een Madrats til hvert Sovested – Mandskabet maate indrette sig saa godt de kunde, under Bakken oppe paa Dækket. – Agter paa Dækket var indrettet Borde og Bænke for Studenterne til at spise ved. Der blev lavet rigtig god Mad den Dag, nemlig ægte Skildpaddesuppe. Vi lettede fra Stockholm Kl. 12 Middag, med Lods ombord og stod ud af Mælaren. Det blæste en stiv Kuling af østlig Vind, men vi slap snart ud i aaben Sø, som gik dygtigt høit, og Skibet arbeidede svært; Vinden sprang om til Syd, og snart forsvandt den ene Passageer efter den anden fra Dækket

for at søge Læ nede paa Banjerne paa deres Madratser. Der blev givet Hornsignal til Middagsspise for Officerer og Passagerer, men ingen kom op! De vare alle søsyge og kunde ikke nyde noget andet end reent koldt ferskt Vand. Da vore Officerer havde spist sig mæt, blev al den tiloversblevne Mad uddeelt til Mandskabet, og vi spiste reent op altsammen og fik siden-efter Kaffe, saa meget vi vilde drikke – jeg for min Part havde aldrig i mit Liv før levet saa godt som denne Dag. Henad Aften søgte vi under svenske Kysten, hvor vi blev liggende til næste Morgen Kl. 4, da stod vi udi Søen igjen. Vinden var imidlertid gaaet heel vestlig bestandig stiv Kuling, Passagererne nød ikke andet end kold Kjøkken – et Glas Viin og noget Smørrebrød. Da det friskede mere i med Blæsten, gik vi ind under Land i Nærheden af Ystad om Aftenen og forblev der til næste Morgen Kl. 4, da stod vi udefter og opad Øresund og ankrede Kl. 12 Middag paa Kjøbenhavns Inderrhed, hvor Studenterne kom iland og bleve modtagne af deres danske Venner med stor Gemytlighed. Eendeel af dem der havde været meest søsyge, havnede oppe paa Hotellet Tolbod Viinhus, hvor de bleve godt restaurerede, men kom heller ikke længere den Dag.

Vi bleve endnu liggende faa Dage paa Inderrheden og vi troede fast paa, at vi skulde bringe dem tilbage til Stockholm, hvilket havde været glædeligt for os. Men de valgte alle den korteste Søvei ad Helsingør og Helsingborg efter 14 Dages Ophold i Danmark, de havde faaet nok af den lange Søreise fra Stockholm. Som Følge deraf fik vi Ordre til at lægge ind i Flaadeleiet og aftakle Skibet, hvilket skete d. 21de April, og d. 24de strøg vi Kommandoen, efter at have været 3 Uger derombord. Hele dette Aar blev jeg ikke mere udkommanderet, og havde saa kun min daglige Tjeneste paa Holmen at passe, og i min Fritid fra Kl. 3 om Eftermiddagen at passe min lille Have hjemme eller gjøre lange Udflugter i det grønne. –

Der var, medens jeg var ude med Hekla, blevet afleveret til Orlogsværftet nogle gamle Kanoner fra Aaret 1658, som vare opfiskede i Sundet fra en der sunken Orlogsmand – hollandsk – som jeg med 3 Kammerater blev sat til at rense og undersøge deres Ladning. Vi var en heel Dag om at rense den, jeg havde

faaet fat i, thi Løbet var heelt fuldt af Grus og Smaasteen, saa det saa ud til, at den havde staaet paa Hovedet i Havbunden. Vi maatte hugge os igjennem ind til Ladningen med et Spyd og stadig kaste Vand ind i Løbet, hvorved der løb en Mængde Sand og Grus langs Spydstagen. Jeg fik en lille Hudafskrabning paa min venstre Haands Inderside, som jeg dog ikke tog videre Notits af, men blot vaskede Hænderne godt efter end Arbeidstid. Men næste Dag smertede Haanden mig, og jeg blev nødt til at søge Lægehjælp. Kanonen var ladet med en Pergaments-Karduus fyldt med Krudt og en stor Deel Metalkramper samt forskjellige 3 og 4 kantede Jernstykker. Efter at en Deel af Krudtet var tørret paa en Jernplade i Solen, blev der sat en Lunte til, og det gik brilliant af, det øvrige Krudt samt Kardusen blev kastede i Søen. Kanonerne duede ikke engang som gammelt Jern, thi de vare fortærede som Blyant; de bleve senere nedgravede.

Jeg fik Tilladelse til at gaa tidligt hjem, og søgte den vagthavende Læge – Villaius[28]) –, som jeg traf i hans Bopæl i Kokkegade, nuværende Fredericiagade – fortalte ham det hele, og bad ham om et Raad.

»Ja!« sagde han, »det er bedst, at De kommer paa Hospitalet strax, for Armen maa øieblikkelig sættes af.« Han havde næppe udtalt den sidste Sætning, førend jeg i et Nu var ude af Døren, nede af 2 Trapper, ude af Gadedøren, som jeg smækkede i efter mig og løb ned ad Gaden til mit Hjem, men blev standset af en ældre Kone, som var gift med en Bryggerkarl og boede tilleie i samme Gade som jeg. Da jeg havde forklaret hende alt, raadede hun mig strax til at gaae til Glarmester Clausen – den kloge Mand – som boer paa Kjøbmagergade, skraat for Runde Taarn. »De finder det nok, han hjælper saamange Mennesker dagligt, han tager ingen Betaling derfor; han har ogsaa hjulpet min Mand for et lignende Tilfælde.« Jeg takkede hende for det gode Raad og gik strax op til ham. Han boede i en høj Stue til Gaden, hans Værksted var i Bagbygningen; der stod en af hans Svende hos ham for at modtage Ordre. Mesteren vendte sig om imod mig, og sagde: »Det nytter ikke noget at De kommer til mig, det er forbudt mig ved Retten at lindre mine Medmenneskers Lidelser,

og de truer mig med Tugthusstraf, den første Gang jeg gjør det – jeg tør ikke gjøre det« –, og dermed gjorde han en Bevægelse med Haanden imod Døren og vendte sig om imod Svenden for at fortsætte Samtalen med ham. Jeg gik udenfor og ventede til Svenden kom ud. – »Hvad, staar De der endnu, gaa bare ind; han hjælper Dem nok; han har hjulpet saamange Hundreder, hvorfor skulde han saa ikke ogsaa hjælpe Dem.« I det samme bankede han – Svenden – paa Døren til Mesteren, og sagde: »Gaa nu bare ind.«

Jeg gik ind, men hvilken smuk Modtagelse fik jeg ikke, han var et ganske andet Menneske end da jeg første Gang besøgte ham. »Kom frem med Deres Haand og jeg skal hjælpe Dem.« Dermed tog han et Stykke tilsyneladende *Pibeleer* frem og skrabede det ved Hjælp af en Kniv, som et fiint Pulver ned over min Haand, efter at have aabnet Huden lidt, hvor Saaret var, med en fiin Naal, og dernæst lagt Charpii paa og indbundet min Haand, tilbød han mig at komme hver Dag i 8te Dage for at blive efterseet, og garanterede mig for at min Haand da vilde være rask. Jeg kom! Og han havde sagt Sandhed; og jeg har aldrig senere følt Smerte i den Haand – men takket være Gud! Og jeg var glad i mit Hjerte; thi nu kunde jeg bevæge mig frit med mit hele Legeme, hvor jeg vilde – han vilde ikke paa nogen Maade modtage nogensomhelst Betaling for min Helbredelse, men derimod en Taksigelse paa et Stykke Papiir, som jeg i fuldeste Maal lod ham tilsende. Han var overmaade veltilfreds med det, og tilbød mig, hvis jeg nogensinde trængte til hans Hjælp, da at komme til ham og ikke til andre.... Destoværre for hele Menneskeheden døde han kort efter, thi han havde hjulpet flere Tusinde Mennesker til deres Helbred, uden at modtage saameget som 1 Øre af nogen for sin Uleilighed, Tidsspilde eller Omkostninger for Lægeprodukter.

Jeg forsømte ikke at more mig den Sommer; og da Julen nærmede sig, blev jeg bedt hjem til min Broder Ferdinand for at helligholde Julen der – vi spiste Flæskesteg med Brunkaal og bagefter 1 Kop Kaffe med Brød. Længere hen ad Aftenen fik vi et Glas Puns og Kl. 11 gik jeg hjem til mit eget Hjem og sov til om Morgenen Kl. 6 – stod op og tog mine bedste Klæder paa,

gik i Holmens Kirke for at høre Froprædiken. Det var saa høitideligt at see den oplyste Kirke og høre de kraftige Toner af Orgelet og Musikken. Kirken var propfuld af Mennesker, og Præsten talte saa høit og tydeligt, at hans Ord kunne høres hele Kirken over. – Kl. 9 var alt forbi – Klokkerne ringede til Høimesse, og der vare mange Mennesker udenfor, som ventede paa at komme ind.

Nytaars Morgen gik jeg efter Aftale med min Broder, som fulgte med mig i Jødekirken i Krystalgade for at bivaane Gudstjenesten, – men hvilket Syn! De havde alle beholdt deres Hatte paa, og vi maatte selvfølgelig ogsaa beholde vore Hatte paa – ellers var vi bleven viist ud. Men vi blev til Gudstjenesten var tilende; Kirken var deilig oplyst, alle Mandfolkene vare nede paa Gulvet i Stole, men Damerne vare alle oppe paa Pulpituret og der var en Hoben Præster, som gik syngende igjennem Kirkens Midtergang med Røgelseskar og store forgyldte Stave med mange smaa Klokker, som de bestandigt ringede med. Af og til standsede Toget, og den forreste Præst oplæste af en tyk Bog – paa Hebraisk – nogle Sætninger, som hele Menigheden gjentog med overordentlig høi Røst; i Mellemrummene talte Mandfolkene temmelig høirøstet om deres Handels-Anliggender, som vistnok laa dem mere paa Hjerte end den egentlige Gudstjeneste. Da den var endt, gik vi hjem og spiste en god Frokost oven paa den Forskrækkelse – jeg har aldrig været i den Jødekirke siden.

8

Briggen Ørnen

Vinteren forløb godt og vi var nylig kommen paa Holmen, da jeg allerede erfarede af en skreven Liste af Tøimester Michelsen, at jeg var udsat til *Briggen Ørnen*[29]) til Brasilien.

Dette var mig meget kjært, thi da kunde jeg faa seet mig om i Verden og jeg forsømte mig ikke i den Retning.

Briggen var nylig løbet af Stablen, og det var saaledes dens første Togt den skulle udføre over Atlanterhavet til et 2300 Mile bortliggende Land, nemlig Buenos Aires, Bahia, Montevideo, Rio Janeiro og Pernambuko, alle Brasilianske Stæder.

Midt i April Maaned fik jeg Ordre til at møde derombord, der var jo meget at gjøre, da det var et nyt Skib, for at indrette det paa det bedste efter vor egen og Officerernes Skjøn. Chefen, Kapt. Polder[31]), gjorde imidlertid sine Anskuelser gjældende, han vilde have alt indrettet paa Fransk, da han selv havde været i fransk Tjeneste og befunden sig godt der, og der var vist ikke een Mand ombord, da Reisen var endt i Brasilien, uden at de lovpriste Kapt. Polder; for vel var Tjenesten streng, men det gjalt lige saavel Officerer som Mandskab, og den var ubønhørlig streng. Kun een Ting var der, som kunde forbedres, og det var, at naar en Mand havde tilsyneladende forseet sig, maatte han ikke paatale sin Ret, selv om den var gyldig, uden at Straffen blev fordoblet mange Gange, for hvert Ord han indførte til sit Forsvar.

Et Exempel herpaa indtraf i Rio Janeiro! Der blev pebet til Chefs Chalouppen, Chefen vilde nemlig i Land. Chalouproerne mødte præcis; men paa samme Tid blev der ogsaa pebet til Vasketøiets Nedfiring, saaledes at hver Mand kunde faa sit Tøi – ellers blev han straffet. Sluproerne maatte ikke bjerge deres Tøi, men maatte gaae i Fartøiet strax, da Chefen ikke vilde vente.

Følgen blev, at deres Tøi blev arresteret, og om Aftenen ved Køiemønstringen blev Synderne opraabte og opstillede agtenfor Stormasten. De bleve alle dømt til at staa 2 Timer i Vantet paa deres Frivagt om Natten. Dagen efter var de igjen i Land med Chefen, og de beklagede sig for ham, over den Straf, de havde lidt, men han svarede dem: »Det skal ikke skade Eders Fremtid«, men Straffen havde de faaet.

Den 1ste Mai 1843 heiste vi Kommando og lagde ud paa Inderrheden, indtog vort Krudt, og blev liggende der til næste Morgen Kl. 8. Da Chefen kom ombord, lettede vi Ankeret og stod Nord efter, udenfor Trekroner afgav vi en Salut af 9 Skud som Afskedshilsen til vort kjære Danmark, som blev besvaret fra Batteriet Sixtus paa Nyholm med et lignende Antal Skud, passerede Kronborg og saluterede Fæstningen med 9 Skud, som blev besvaret med samme Antal fra Fæstningen.

Vi kom lykkelig og vel over Kattegat og Nordsøen, uden at der tilstødte os noget Uheld – og seilede igjennem Kanalen mellem England og Frankrig, uden at ankre noget Sted, satte Kurs til Cadiz i Spanien for at fylde Viin til Officerer og Mandskab, – det laa klart til os, det var Scherryviin. Da vi kom, blev der kun 2 Dage for at indtage det tilligemed at vi fyldte Vand. – Der var ingen i Land uden Chefen, Kapt. Polder, som meldte sin Ankomst og Afgang. Vi lettede da om Morgenen Kl. 6 og styrede efter Øen Madeira, hvor vi ligeledes skulde indtage en Portion Madeiraviin. – Næste Dag blev det næsten heelt stille, hvorfor vi fik vore Boven Bramseil sat til for at hjælpe lidt paa Farten, men ved Losgjøringen af store Boven Bramseil, var den ene af de to Lærlinge, der hørte til Seilet, saa uheldig i det Øjeblik, der blev raabt fra Dækket: »Lad falde Seilene,« at falde selv med ned, og gik overbord uden at berøre Skibet. Der blev strax kastet bak, Bagbords Jolle firet i Vandet med 1 Officer og 6 Mand, der roede af alle Kræfter ud i den Retning, hvor vi kunde see Vagtsbænken flyde, – Vagtsbænken var nemlig det nærmeste store Stykke Tømmer, som strax blev kastet overbord fra Skibet, da Raabet lød »En Mand overbord«, som forresten er et uhyggeligt Raab at høre, hvadenten det er Dag eller Nat.

Fartøiet havde naaet ham, og fik ham lykkelig og vel ombord

tilligemed Vagtsbænken, som han havde bjerget sig op paa uden at være kommen til ringeste Skade; kun Haierne vrimlede om ham, men gjorde ham ingen Skade. – Han fik sig et godt Glas Viin af Chefen og kom strax tilkøis for at forvinde Skrækken; næste Dag var han lige rask.

Efter nogle Dages Forløb ankrede vi ved Madeira for at indtage den Viin, som var bestilt iforveien hjemmefra til Mandskabet. Der kom ingen iland, thi allerede næste Dag var vi tilsøs igjen og styrede nu Kurs efter Bahia i Brasilien, som skulde være det første Sted i Brasilien, vi besøgte, men da vi kom i Nærheden af Linien – Æquator – blev det ganske stille, og vi ventede at faa lidt Morskab ombord som sædvanlig, naar Linien passeres, – men denne Gang blev der ikke noget af – thi en halvbefaren Konstabel, Kjeldsen, fik Ordre at klare Flaglinen paa Gaffelens Yderende, men han kom ikke længer end til Kloen af Gaffelen inde ved Masten, derfra faldt han paa Hovedet ned paa Mastekurven og fik en Koffilnagle af Jern dybt ind i Hjernskallen og døde øieblikkelig. Nu var vores Glæde forbi – han blev lagt op paa Rundholterne i Fartøiet, med et Flag og en Presenning over sig til næste Dags Morgen, da blev han afklædt, vadsket og iført det bedste Stadstøi, han eiede ombord. Tømmermanden havde imidlertid lavet en Ligkiste, som blev sortmalet og boret mange og store Huller, baade i Laag og Bund, samt forsynet med en Vægt af Jernknipler til en Vægt af 100 Pund. Mandskabet blev omklædt i Paradedragt og bleve mynstrede paa Dækket. Kisten blev sat agtenfor Agterspillet, med Laaget aftaget, paa 2 Skamler – Mandskabet kom agterefter, der blev holdt en kort Bøn og afsunget en passende Salme, Flaget, som var heist, kom paa halv Stang. Chefen reiste sig, gik langsomt hen til Kisten, blottede sit Hoved, tog en lille Ildskuffe fuld af Sand, som stod i en Træbakke, 3 Gange blev høit gjentaget det almindelige Ritual ved en Begravelse. Derefter blev Laaget paaskruet, og Kisten blev baaret hele Skibet rundt af hans Bakskammerater og sat ved Styrbords Faldereb paa en Slidske, som Kisten skulde glide paa ud i Havet. Paa et givet Tegn af Chefen hævedes den ene Ende af Slidsken, og Kisten gled langsomt ud i Havet, hvor den hurtigt gik tilbunds – paa

samme Tid blev der efter Ordre affyret et Kanonskud, som var den sidste Hilsen til den Afdøde.

Imidlertid kom der en god frisk Kuling, og vi satte Læseil til, – nu kunde vi styre Kurs. – Samme Nat havde vi klart Skib ombord og skød løse Skud med Kanonerne, det var jo alletider en Afvexling fra det daglige Arbeide. Klart Skib betyder, at der ventes et fjendtligt Angreb, Nat eller Dag, og at Mandskabet møder hurtigt for at betjene Kanonerne – det varede 1½ Time, og derefter kom Frivagten tilkøis. Om Dagen saa vi hele Skarer af Flyvefisk og fangede mange af dem, naar de tørnede imod Skibssiden eller faldt ned paa Dækket, ligeledes saa vi Kapduer, en heel Mængde som fulgte Skibet. Vi fangede en af dem – et nydeligt Dyr, den ligner fuldstændig en Due af Skabning, men den har Svømmefødder, blaasorte glindsende Fjer og et smukt krummet Næb. De opholder sig bestandig langt fra Land ude i Atlanterhavet, hvor der er megen Grovtang, som indeholder en mageløs Mængde Fiskerogn, som her udklækkes i Solens Varme; dette er deres Føde. Efter nogle Dages Forløb fik vi Øie paa en Flok smukke Fugle, som satte sig i Takkellagen, hvilket tydede paa, at vi var i Nærheden af Land, men kunde ikke see noget til det endnu. Da Fuglene havde hviilt sig, kom de efterhaanden ned paa Dækket og stillede deres Sult og Tørst af Hønsenes Æde og Drikkekar, som stod tæt udenfor Hønsehusene, og derpaa fløi op i Takkellagen igjen og overnattede der. – Den næste Morgen blev der fra Udkikken paa Fore Stængesaling raabt: »Land ret forud«, og det viste sig at være *Bahia*. Fuglene kom dog ned paa Dækket eengang endnu, og holdt Frokost med Hønsene, og hvilede ½ Time oppe i Takkellagen, men fløi saa alle paa engang ind imod Land, hvor de forsvandt for os.

Imidlertid nærmede vi os Landet, som ikke var meget høit. Lodsflaget blev heist, og snart fik vi et besynderligt Fartøi paa Siden af vor danske Brig. Lodsen kom ombord og førte os lykkelig og vel til Ankers i Bahias Havn, efter 6 Ugers Overreise fra Kjøbenhavn. Lodsen lignede en kobberrød Indianer med en Las omkring Bæltestedet, en luvslidt, beskidt Straahat paa Hovedet, ellers aldeles nøgen, som Vorherre havde skabt ham. I Fartøiet, som bestod af 4 sammenboltede Stykker Tømmer – som en Flaa-

de – var anbragt en Forhøining af Brædder, med et lille Telt over af Seildug for at beskyttes mod Solens Straaler. Her opholdt Familien sig Dag og Nat, Mand, Kone og 6 Børn; naar Manden var fraværende som Lods, styrede Konen Baaden alene med en Aare, hvis ene Ende gik ind i Teltet til hende. Teltets forreste Side var aldeles aabent, saa at hun havde fri Udsigt – en Mast var anbragt midt i Fartøjet, hvorpaa var fæstet en Raa af Bambusrør med tilhørende Seil af flettede Matter. Aldrig saasnart havde vi kastet Anker i Havnen, før Konen ogsaa laa paa Siden af os, for at afhente sin Mand – Lodsen – som gik fra Borde, imedens der vandrede en betydelig Del Beskøiter og gamle ubrugelige Klædningsstykker fra Mandskabet ud igjennem Kanonporten ned paa Flaaden. Det er et ganske forunderligt Syn at see den Mængde Kanoer – udhulede Træstammer – som bevæges med uhyre Lethed og Behændighed af de Indfødte og den Travlhed, der hersker i Byen med at bringe Varer fra et Sted til et andet. – Engang jeg var i Land der med Landlov, blev jeg opmærksom paa en ejendommelig Opsang. Den kom fra 12 sorte Negere med et tyndt hvidt Stykke Tøi om Bæltestedet, en gammel bred Straahat paa Hovedet, ellers aldeles nøgne, kom slæbende med et meget stort Sukkerfad hen ad Gaden. Det var fæstet til en lang svær Bærestang, som hvilede paa de bare Skuldre af de arme Negere; de gjorde holdt tæt ved mig, dryppende af Sved, og styrtede ind i en Shop og fik sig et stort Glas Rom, som de skyllede hurtigt ned, uden at nyde noget til det; derpaa toge de fat igjen paa deres Opsang for at holde Trit og vandrede den lange Gade igjennem med deres Byrde. – En anden Gang jeg var i Land, stod nogle af vore egne Soldater – thi vi havde dengang Soldater med Orlogsskibene – og saa paa nogle Indianere, som sprang ned i deres Kanoer og roede væk med det samme. En af Soldaterne udbrød: »Det var da ingen Kunst at gjøre dem det efter!« – »Ja lad os see om du kan gjøre det?« – Uden at betænke sig sprang Soldaten fra Bolværket ned i en Kano men gik naturligvis rundt med samt Kanoen og til stor Morskab for de forsamlede Negerbørn maatte lade sig trække op af Vandet af sine Kammerater og faa Fartøiet paa ret Kjøl igjen – Tøiet var snart

tørt i den stærke Varme. Vi besaa derefter Byen med alle dens kuriøse Artikler, dog mest engelske Varer, men vi kom ogsaa hen paa et stort Torv, hvor der var mange handlende; iblandt dem var et forfærdeligt høit og sværlemmet Fruentimmer – jeg har aldrig seet hendes Lige før eller siden – en sand Kjæmpeskikkelse – hun sad og handlede med en Matros fra et af de fremmede Skibe, som laae i Havnen – men hun kunde ikke forstaar ham – og han ikke hende. Han gjorde Grimasser, som om han vilde have noget Frugt at spise, og nu lod det til, at hun havde forstaaet ham, gik ind bag et Forhæng, men kom strax tilbage med en stor Abekat.

Matrosen fløi ud af Boutikken med det fromme Ønske, at hun vilde reise ad hede Helvede til, – til stor Morskab for os andre, som stod og saa til, hvad Enden vilde blive – Manden var en Svensker. Vi gik Torvet rundt og besaa alle dets Herligheder, saasom Papegøier, Abekatte, smaa Krokodiller, store væmmelige Slanger i Bure, alle Slags smaa nydelige Fugle, men især den store Masse Frugt, Vindruer og Bananer, hvoraf vi kjøbte noget for en billig Penge. Vi gik derefter ind i Byen paa et stort Kaffehus og fik os en rigtig god Kop brasiliansk Kaffe med fint Brød til.

Det var paa Tiden, at vi gik ned til Fartøiet, som kom iland for at hente os, vi mødte alle og kom vel ombord.

Efter at vi i disse 14 Dages Ophold ved Bahia havde efterset Takkelagen samt malet uden- og indenbords, fyldt Vand og Brænde, lettede vi Mandag Morgen og stod efter Hovedstaden i Brasilien, *Rio Janeiro,* og fik snart Øie paa Sukkertoppen, som ligger ved venstre Side af Indløbet til denne store Havn – paa høire Side af Indløbet var en lille Telegrafstation. Sukkertoppen er et lille Bjerg som ligner fuldstændig en Sukkertop, fra hvilken Kant man end seer den, deraf har den faaet sit Navn. – Sikken Varme, der strømmede os imøde, da vi vare komne indenfor Indløbet, og hvilket Syn, frembød sig for os af den store smukke By, og de mange fremmede Orlogsmænd, som laae til Ankers her i Bugten. Der var engelske, franske, russiske, brasilianske, amerikanske, 1 neapolitansk og vi med vores danske Brig. Vi kom tilankers imellem denne Flok, afgav vor egen Salut

for Byen, og siden efter flere Salutter for de fremmede Orlogsmænd, som alle bleve besvarede. Den næste Dag blev det dog værre med Skydningen – Keiseren af Brasilien blev nemlig formælet med en Prindsesse fra Neapel samme Dag.

Der kom en Eskadre, bestaaende af 5 neapolitanske Orlogsmænd. En af dem havde Keiserinden ombord, og Keiseren afhentede hende selv i sin store lueforgyldte Jagt og besørgede hende i Land paa Slottet. Saasnart hun havde betraadt Land, blev der givet Salut for alle Orlogsmændene med 101 Skud for hver enkelt, samt fra Fortet inde i Byen. Alle Skibene flagede samt hele Byen, der var Illumination i 8 Aftener itræk, og 1 Skifte af Mandskabet ad Gangen fik Lov til at gaa i Land, hver Dag fra Kl. 3 Eftermiddag til Kl. 9 Aften, saalænge Stadsen varede. Om Aftenen afbrændtes smukke Fyrværkerier, saavel i Byen som fra alle Skibene, men det smukkeste Fyrværkeri kom dog fra den neapolitanske Eskadre. Byen var uendelig deilig at see – især den 1 dansk Miil lange Gade, som førte ud til Keiserens Sommerslot, og som vrimlede med pragtfulde Boutikker og Restaurationer. Der var Guldsmede, Silkehandlere, Boutikker med alle mulige Slags Fjerblomster – enestaaende i hele Verden o. s. fr. Da vi 4 Kammerater havde gaaet noget, gik vi ind og bestilte 4 Kopper Kaffe med Brød i en Restauration, vi satte os ved et lille Bord for os selv, og fik Kaffen bragt os – men pludselig reiste 1 af de 4 Franskmænd sig op, som sad ved et Bord lige overfor, kom hen til os, lod Opvarteren tage Kaffen og Brødet bort og betalte det, indbød os til at deltage i deres Maaltid, bestilte 4 Portioner Beufsteg med brunede Kartofler, 4 halve Flasker Franskviin, og efter Maaltidet en Kop Kaffe med Brød til os alle, hvilket Franskmændene betalte altsammen, vi maatte ikke – thi de viste os Haanden fuld af Guldmynter, hvergang de trak den op af Lommen. Vi skiltes fra dem paa en pæn Maade – vi tog hjertelig Afsked med dem – vi skulde være ombord Kl. 9, men de skulde ikke møde før næste Morgen Kl. 8 – de havde jo Penge nok til at more sig for, – og vi var glade for at vi slap helskindet ombord i rette Tid, for næste Morgen flød der en heel Deel Lig forbi vor Brig, baade Mandfolk og Fruentimmer, som vare udplyndrede til Skindet, naturligviis de

fremmede Nationers Søfolk, som vist aldrig blev opklaret. Ud for den danske Kirke i Rio fandtes Morgenen efter 3 Amerikanere dræbt og udplyndrede, foruden alle de andre Grusomheder, der ere begaaede, altsammen af Pengebegjærlighed.

Jeg var ansat til Hækjollen, og saaledes kom jeg i Land hver Morgen med Hovmesteren, som skulde gjøre Indkjøb af Fødevarer til Chefen og Messen. Jeg fik Lov at gaa med paa Torvet en Dag. Torvetiden var fra 6 til 9 Morgen paa Grund af den stærke Varme den øvrige Tid af Dagen. Veien gik igjennem en lille Allee, med en Hæk paa begge Sider, som var opfyldt med bare Spindelvæv, som hang fra Træernes Grene heelt ned til Jorden. Vi sloge de stærke Spindelvæv itu med vore Lommetørklæder og gjorde derved Bekjendtskab med en forfærdelig Mængde store, væmmelige, langbenede Æderkopper, som styrtede ned over os fra Træerne. – Vi fægtede os igjennem Alleen og kom lykkelig op til Torvet. Hvilken Raaben og Skrigen der var af alle de Handlende i de mange forskjellige Sprog for at blive af med deres Varer. Der var de smukkeste Fugle i Bure, ligefra den mindste Kolibri til Pappegøier i alle mulige Farver samt Guld- og Sølvfasaner, pragtfulde Strudse, men der var ogsaa Rovfugle og en svær Mængde større og mindre Abekatte. Man kunde faa fersk Kjød, Brød, Grøntsager, Vindruer, deilige Frugter, kort sagt alt, hvad der hører til en daglig Huusholdning, samt Klæde og Silkevarer. Da vi havde faaet indkjøbt det nødvendige, gik vi ned til Fartøiet ad en anden Vei end den vi var kommen, og roede ombord.

Vi forblev i Rio dennegang 1 Maaned, men saa lettede vi og stod sydefter til Montevideo, som ligger ved La Plataflodens Udløb i Atlanterhavet. Efter nogle Dages Forløb ankrede vi ved Byen, som ikke er stor, men meget simpel med flade Tage paa hvidkalkede lave Huse. Alt var dyrt, undtagen det ferske Kjød, som kun kostede 1 sk. dansk Pundet, men derimod Brødet kostede 2 Mark 8 sk. dansk Pundet. Fattige Folk maatte spise magert Kjød til fedt Kjød. Det var der, at vi fik en opsadlet Hest til Leie i 1 Time for 2 af vore Beskøiter, vi reed ud ad Skoven til – men blev snart indhentet af vor Underkanoner, som i strakt Karriere kom ridende efter os og raabte: »Vil I vende om strax

– eller vil I skydes af Fjenden, som opholder sig i Skoven?« – Vi vendte naturligviis strax om, og saa var den Ridetur forbi! – Der var nemlig en Insurgent-General, La Rosa, som beleirede Byen med sin Armee, men fik den ikke dengang og maatte trække sig tilbage til sit Hovedkvarteer i Buenos Aires. – Vi kom ogsaa i Land her i Montevideo, jeg var udenfor Byen og besaa de uhyre store, langstrakte Marker – Prairier – med det høie Græs, som vrimlede af Kreaturer. Der var store Bøffelhjorde paa flere Tusinde Stkr., ligeledes Heste i forfærdelig store Flokke – men størst var dog det almindelige Hornkvæg med deres umaadelige store Horn i Antal – thi det gik vist op i Hundrede Tusind.

Jeg saa ogsaa, hvorledes de bar sig ad med at fange et Dyr af en Flok. 2 af de Indfødte, som er vant til det Slags Arbeide, begiver sig til Hest ud i Marken, hver forsynet med en Lasso – af raa Dyrehuder skaarne Strimler, sammensnoet til en Længde af 20 Favne, hvis ene Ende er fæstet til Saddelgjorden – den anden Ende danner en Løkke for at falde ned om Hornene paa Kreaturet. Med stor Behændighed kaster nu den ene Lassoen op i Luften og fremefter midt i Flokken, og da Dyrene løbe Side om Side, maa der naturligvis rammes et af dem – de øvrige Dyr tager Flugten. Nu strammes Linen af Dyrets Modstand, og imedens rider den anden Rytter om paa den modsatte Side af Dyret og kaster ligeledes sin Lasso over Dyrets Horn. Nu er det fangen og maa følge med til Slagteriet, som ligger tæt ved Byen, og det gaaer i strakt Karriere. Vore Officerer vilde ikke bruge den Slagtemaade, som de Indfødte brugte – den var altfor barbarisk, derfor vil jeg ikke beskrive den her, men Dyret blev paa almindelig dansk Maner dræbt og behandlet af vor egen Slagter, som vi havde med i Land fra vores Brig.

Efter 8 Dages Forløb forlod vi Montevideo og seilede 30 Mile op ad La Plata Floden, hvor vi saa gamle Urskove paa begge Sider af Floden; meget berømte Opholdssteder for de røde Indianere. Vi naaede efter et Par Dages Seilads Buenos Aires og ankrede omtrent 1¼ Miil fra Land, – thi Floden er meget bred ved Byen, men strækker sig endnu længere ind i Landet, men er ikke seilbar for større Skibe. Vi kom til at ligge i Nærheden af en stor spansk Fregat.

Her opholdt vi os i 6 Uger, hvoraf jeg for min Part den meeste Tid var i Land hos den danske Konsul for at fernisere saavel hans eget som vore Officerers Olietøj. Der gik kun 1 Fartøi ind hver Dag, paa Grund af den lange Vei, vi havde til Land – det gik ind om Morgenen Kl. 6 og satte af fra Land for at roe ombord Kl. 5 Eftermiddag, – det blev betragtet som Landlov, og derfor skiftedes med Folk paa Fartøiet, de fik Transportkost den Dag, Brændeviin og Brød – kun 2 Mand ad Gangen maatte blive i Fartøiet for at holde det flot, thi der var mange haarde Sandbanker i Nærheden af Land. Der var ikke en Bro at opdage, hvor Fartøier kunde lægge til, men derimod var der Kassevogne forspendt med 1 Hest, som kjørte saa langt ud i Floden, som de kunde for at afhente de Folk, som skulde i Land – for Betaling naturligviis – men anderledes forholdt det sig med de Folk, som havde Vagt i Fartøiet naar de bleve afløste. – Vilde de iland, saa maatte de klæde sig af, – binde deres Klæder i Nakken, svømme i Land og klæde sig paa inde paa Strandbredden; der var ingen de behøvede at genere sig for, thi Gaderne vare menneskетomme og de fleste Bygninger ødelagte. Pengevæsenet stod paa en daarlig Fod, det var bare Papirspenge – smaa hvide Sedler, som gjældte for 1 Daler Stykket – i danske Penge havde de en Værdi af 12 sk., men gjældte ikke saameget som 1 Øre i alle de andre brasilianske Steder. Vi fik heller ikke flere Landgangspenge, end vi nødvendigvis kunde have Brug for i Land, vi fik hver 5 Daler, det var 60 sk. dansk Mønt – og ingen af os maatte bringe hverken Guld- eller Sølvmønt med i Land, da saadant ikke blev erstattet, hvis det blev frataget os. Et Stykke Hvedebrød, saa stort som et halvt Rundebrød, kostede 1 Daler, 1 Kop Kaffe 1 Daler, 1 Stykke Frugt 1 Daler o. s. v., saa skulde man ikke komme langt med 5 Daler.

Jeg var iland flere Gange og saa mig godt om, baade i Byen og udenfor denne.

Engang gik jeg ud til Slagteriet, som ligger paa venstre Side af Floden, omtrent 1/4 Miil udenfor Byen – jeg fik Øie paa et Skib som stod inde imellem Træerne i Skoven med Master i, nyligt malet! Jeg gik hen til Skibet, det var tilsyneladende ganske nyt, jeg grundede paa, hvorledes det kunde komme ud i Søen

igjen, da Floden laae saa langtfra, og hvorledes det var kommen til at staa der. Jeg fortsatte min Vei videre ud til Slagteriet, men jeg kunde tilsidst ikke nære mig for Stank af de henslængte Tarme, Hoveder og Beenstykker af de slagtede Kreaturer, som laae paa hele Veien derud. Jeg vendte om og gik ind til Byen – paa Veien traf jeg en dansk Mand ved Navn Nielsen, som havde boet i Delphingade i Kjøbenhavn; han var kommen til Amerika for at grave Guld – men intet fundet – og nu havde han bosat sig her i Buenos Aires som Handels-Agent med Kohuder – det var vist ingen daarlig Forretning. Han bød mig hjem paa en Kop Kaffe, men jeg undskyldte mig med, at Fartøiet laa inde ved Strandbredden og ventede paa os; jeg fik dog at vide af ham, at det Skib, jeg havde seet i Skoven, var sat der af en rasende Stormflod for 1 Aar siden, tilligemed et andet Skib, som stod endnu længere inde i Skoven, som jeg ikke havde faaet Øie paa, men som ogsaa var mere ramponeret. Jeg bad ham Farvel og gik til Fartøiet, og han til sit Hjem.

Endelig lettede vi fra denne skumle By, og seilede tilbage til Rio Janeiro, hvor vi ankom efter 12 Dages Seilads med Storm og Modvind. – Nu kunde vi igjen faa fint Brød og Frugt for en billig Penge, og Øiet kunde frydes ved at komme i Land og see de mange smukke Boutikker med alle deres Herligheder, samt hele Sværme af de nydelige smaa Kolibrier, som smuttede tæt forbi vore Fødder.

Der kom et stort amerikansk Linieskib ind i Havnen og kastede Anker i Nærheden af os; det havde været 3 Aar borte fra sit Hjem. Det hed »Kolumbus« og havde en stor Besætning ombord, som kunde faa det meste af deres fortjente Penge, naar de skulde i Land – Følgen heraf var, at naar de først havde drukket formeget, bleve de overfaldne og plyndrede – ja nogle endog dræbte, og først fundne om Morgenen.

Den Tid vi opholdt os i Rio Janeiro, benyttede vi til at efterse Takkellagen, proviantere, fylde Vand og Brænde til Hjemreisen. Nogle Officerer bleve indbudte til et Jagtparti, hvoraf Udbyttet iblandt andet var en stor og meget smuk Tiger, som blev udstoppet ombord og hjembragt i en stor Kasse til Kong Christian d. 8de. – Paa den anden Side af Havnen lige over for

Byen var der store Skove – der kunde jeg nok have Lyst til at komme over. Saaledes ytrede jeg mig en Dag, jeg stod paa Dækket forude, da i det samme vores Doctor, Horneman, stod ved Siden af mig og sagde: »Har De Lyst, kan De gaa med mig i Land i Morgen Kl. 8. Vi bliver iland hele Dagen, og De maa selv sørge for at faa Proviant med.« Jeg takkede ham venligt for Tilbudet og mødte næste Morgen Kl. 8 ved Falderebet i Parade-paaklædning. Der kom en lille Dampbaad paa Siden af Briggen, som bragte Doktoren, 1 Lieutnant med hans Oppasser og mig over til den store Skov, hvor vi gik i Land, og Føreren af Dampbaaden fik Beskeed paa at hente os præcis Kl. 5 om Eftermiddagen og bringe os ombord igjen; det første, vi foretog os efter Ordre, var at tage os et lille Bad i en Indsø inde i Skoven med klar Sandbund. Lieutnanten og Doktoren gik i Vandet, derefter holdtes Frokost i det grønne $^1/_2$ Time – jeg og Oppasseren fik hver 1 Glas Viin til Frokosten, vi selv havde med – saa gik det løs med Fangsten af Krybdyr, Sommerfugle og Kolibrier. Kl. 1 holdt vi Middag til Kl. 2, saa fortsatte vi vor Fangst til Kl. $4^1/_2$ og gik derefter ned til den lille Dampbaad, som satte os ombord. Jeg kom endnu 2 Gange i Land paa samme Sted med Doktoren, Lieutnanten og Oppasseren for at samle flere Sommerfugle og andre Insekter i et fiint Net, som Doktoren havde med i Land, men han vilde selv tage dem ud af Nettet, naar vi havde fanget dem, vi skulde blot kalde paa ham.

Engang vi kom længere ind i Skoven, fik jeg Øie paa en Mængde lavstammede Træer, som bar en Masse gule Frugter, som lignede store Appelsiner. Jeg fik snart een ned, skar Hul paa den – det indvendige lignede fuldstændig en Appelsin – jeg smagte med Tungen paa det – jeg skar Ansigt – smed den langt væk – den var saa bitter som den værste Galde – Doktoren kaldte dem for Paradis-Æbler, men de gjør ingen Skade. Længere henne var en heel Mængde Kokusnødder nedblæst fra de høie Palmetræer – 60 à 70 Fod høie. – Vi gjorde os tilgode med deres Mælk, som er meget velsmagende; Bladene ere 12 à 15 Fod lange. Nødderne leverer et vigtigt Næringsmiddel for Befolkningen, Skallen finder Anvendelse paa mange Maader, og Trevlestoffet, der omgiver Skallen, anvendes til Maatter og Tougværk.

Der var ogsaa mange forskjellige Palmer, deriblandt en Slags, som han – Doktoren – kaldte for Piasaba-Palmen. Nøddeskallen er hvid og leverer det saakaldte Plante-Elfenbeen, som anvendes af Dreiere og med en smuk Politur finder en rivende Afsætning. Træet er kun 20 à 30 Fod høit, Trevlerne af dets Bladskeder ere de nu brugelige Gadefeiekoste.

Doktoren fik en saa betydelig Samling af flyvende Insekter, at han kunde beklæde hele sit Lukaf dermed, foruden hvad han havde i Spiritus af Krybdyr og Fiske. Jeg fangede en Aften, jeg var i Land med Jollen, et Insekt med en lysende Plet – som en Glød – paa Ryggen, krybende hen over Veien. Jeg havde noget at bære paa, som var indsvøbt i Papiir – jeg rev et Stykke Papiir af Pakken, lagde den fra mig – lavede et Kræmmerhus og fik den deri; den var som en stor Oldenborre og kravlede dygtigt i Kræmmerhuset, som jeg puttede ind paa Brystet. Da jeg kom ombord forærede jeg Doktoren den – han kaldte den for en brasiliansk Ildflue og blev meget glad for den.

En Aften var jeg med Jollen Kl. 8 for at bringe 2 Officerer iland, som skulde til Bal. De styrede selv Fartøiet, men ved at lægge til Land, stødte Fartøiet mod en Steentrappe og fik Hul i Bunden. Officererne sprang i Land og vi andre maatte hale Fartøiet heelt op paa Land og fortøie det. Derefter gik vi til den danske Konsul i Rio, hvor Ballet blev holdt, og meldte os færdig med Fartøiet. Vi bleve alle 4 Mand udmærket opvartede med delikate skaarne Smørrebrød med udmærket Paalæg, en stor Karaffel udmærket Viin foruden en Mængde Frugt, Kaffe med Brød og til Slut Cigarer, en heel Kasse fuld, som vi kunde ryge paa Veien. Vi gik nu efter Ordre igjennem Byen ned til Toldboden, fik heist 2 Lanterner paa Flagstangen, og strax kom der Fartøi ind efter os, og satte os ombord. Kl. var bleven 12, og de havde ombord været meget bekymrede for os, thi de kunde jo ikke fatte, hvorfor vi udeblev saalænge. Vi fik en Extrasnaps, og saa kunde vi gaa tilkøis, hvadenten vi havde Vagt eller ikke. Næste Morgen kom Tømmermanden i Land og reparerede Fartøiet, saa fik vi det ombord – og saa var det forbi.

En anden Gang, medens vi laae i Rio, var vi igang med at male udenbords og tjære Takkellagen tilveirs. En af Matroser-

ne, en halvbefaren, Jørgensen, fik Ordre til at tjære store Bramstag. Han skulde til at gjøre Bøtten med Tjæren fast, men den gled fra ham og tørnede først paa Stor-Raaen, hvorved den spredte hele sit velsignede Indhold som en Støvregn ud over Agterdækket, og faldt derpaa ned i Mastekurven paa Dækket. Der gik paa samme Tid 2 Officerer paa Agterdækket, som fik deres Uniformer oversprøitede med Tjære. Manden blev strax kaldt ned paa Dækket, fik 27 Slag Tamp, kom i 2den Disciplinklasse – den sorte Kokarde – og Karantaine den øvrige Deel af Reisen; da vi kom hjem blev han afskediget af Holmens Tjeneste, men døde ikke lang Tid derefter – en haard Straf, men saaledes var Tiderne dengang.

Om Natten naar jeg havde Vagt, medens vi laa tilankers, benyttede jeg Tiden med at fiske. Jeg havde selv en Hestehaars-Snøre med – paa 16 Favnes Længde – og med dette trak jeg mange forskjellige Slags Fisk op – iblandt dem var der nogle, vi kaldte for Kat-fisk, fordi de havde et Hoved der lignede en Kat – dem fiskede jeg mange af. De vare saa store som middelmaadige Torsk men meget finere i Kjødet, og smagte overordentlig deiligt, hvadenten de bleve kogte eller stegte. – Juul og Nytaar bleve vi trakterede med Flæskesteg og Kartofler, derefter Puns om Aftenen. Vi havde 11 smaa Grise ombord– men den ene var sluppen ud paa Dækket, og faldt ned ad en lille Luge, ligeover Mesterkokkens Kabys, just som han stod og vendte tynde Pandekager, slog Stegepanden ud af Haanden paa ham – ned paa Jernpladerne og var død med det samme. Nu havde vi kun een By endnu i Brasilien, som vi skulde besøge, og det var Pernambuko.

Vi kom dertil efter nogle Dages besværlig Reise en Lørdag Eftermiddag og forblev der til Mandag Morgen Kl. 8. Der kom ingen iland, uden dem som havde en Landlov tilgode fra Rio, og det var Chef Sluproerne og mig, som paa Grund af Skibets Istandsættelse og Chefens nødvendige Ærinder i Land for at besørge den danske Regjerings Ønske – der forhindrede os i Landlov, men vi fik den i fuldeste Maal. Om Søndagen – efter Middags Maaltidet – blev Fartøiet klart, for at sætte os iland. Vi kom ind til Byen, alt var øde og tomt, lukket var hver Bou-

tik Solen skinnede klart, men der var ikke saameget som en Drik Vand at faa noget Sted. Vi besluttede os at vandre udenfor Byen, og her traf vi paa et Landsted, som lignede en dansk Villa med en meget smuk Have og et stort Lysthus. Her blev vi staaende og blev enige om, at istemme en dansk Sang, uagtet alle Vinduer og Døre var tillukkede. Vi valgte den vi kunde alle, nemlig: Der er et Land, dets Sted er høit mod Norden –, men næppe havde vi sunget det andet Verst tilende, før Døren aabnede sig paa Villaen og 4 sorte Tjenere kom tilsyne hver med sin Bakke fuld af Forfriskninger, og bagefter kom Fruen. Det var den danske Konsuls Frue – Lytken – hendes Mand var fraværende i Regjerings Forretninger, – men hun ønskede os inderlig Velkommen, da vi vare danske Mænd. Vi fik saa meget Smørrebrød med paalagt Steg og Ost, som vi kunne spise, og 2 Karafler god Viin, samt udmærket Frugt og bagefter 1 Kop Kaffe med fiint Brød til. Vi blev her til vi skulde ombord og tilbragte Tiden med Samtaler og Sange, det morede Fruen sig over og indbød os at komme igjen næste Dag – men dette Tilbud kunde vi ikke modtage paa Grund af, at vi skulde seile hjem til København næste Morgen Kl. 6. Man kunde høre paa hende, at hun var kjed af at være derovre – thi hun sagde: »Gid det var mig, der var saa lykkelig at kunne seile til Kjøbenhavn.« Hun ønskede os en lykkelig Hjemreise, vi takkede hende for al udviist Opmærksomhed og Venlighed, og gik derefter ned til Fartøiet, som ventede paa os og blev roet ombord.

Næste Morgen Kl. 6 præcis lettede vi og stod hjemefter over Atlanterhavet. Vi havde en ældre Mand – en engelsk Missionær – med ombord, som blev landsat ved Englands Kyster, som vi naaede, uden at noget Uheld indtraf ombord, men efter en meget byget Reise. Igjennem Kanalen og over Nordsøen havde vi meget smukt Veir, og da vi passerede Skagen, gik Chefen saa tæt forbi Revet, at vi tydeligt kunde see, hvorledes Vandet bestandig hvirvlede sig op fra Havbunden, det stod ligesom det kogte – der ligger vist mange Skibe under dette Rev.

Vi stode nu Kattegattet igjennem forbi Kronborg, hvor vi afgav Salut af 9 Skud, som blev besvaret fra Fæstningen og ankrede op paa Kjøbenhavns Inderrhed, afgav Salut for Batteriet

Sixtus som besvaredes. Hvilken Glæde at se de hjemlige Kyster efter 6 Ugers Forløb fra Pernambuko.

Efter at Krudtet var afleveret, lagde vi ind i Flaadeleiet for at aftakle Briggen og strøg Kommandoen d. 25de April 1844.

9

Dampskibet Hekla

Nu havde jeg jo glædet mig til at være hjemme dette Aar, men jeg tog feil. Om Eftermiddagen, da jeg kom hjem efter at have strøget Kommandoen, var der Ordre til mig at møde næste Morgen ombord i *Dampskibet Hekla*[30]), som skulle ind til Afrikas Nordvestkyst i Anledning af den Tributs Ophævelse, som den danske Regjering pleiede at erlægge. Vi taklede Skibet til og fik vore Entrenætter og Faldnætter klare, fik dem ombord og heiste Kommandoen, d. 4de Juni 1844. Hans Majestæt Kong Christian d. 8. var selv ombord for at ønske os en lykkelig Reise, som han meente vilde kun vare 6 Uger – men det blev næsten et heelt Aar. Vi lagde ud af Flaadeleiet, og efter at have indtaget vort Krudt, lettede vi og stod nordefter, afgav vor Salut for Kjøbenhavn, og da vi passerede Kronborg ligeledes 9 Skud; vi slap lykkelig igjennem Kattegattet, men idet vi stak vor Næse forbi Skagen, fik vi en sydvestlig Vind med Regn og stiv Kuling, som varede 24 Timer. En Deel af det opstaaende om Bagbord, med samt Gallerierne med kostbare Slanger og Straalerør gik overbord – men endelig opklaredes Veiret, der skete ellers ingen Ulykker. Vi fik Lods ombord ved Indgangen til Kanalen, som førte os til Southampton i England, hvor vi kom ind for at fylde Vand, Kul og Brænde. Her fik vi tillige kjøbt Slanger og Straalerør til alle vore Sprøjter og istandsat Skibet. Efter 3 Dages Ophold forlod vi Southampton – her blev ingen Landlov given – og styrede efter Cadiz i Spanien for at faa noget Viin ombord til Mandskabet, hvilket imidlertid laae lige klar til at tage ombord. Her blev altsaa heller ingen Landlov for Mandskabet – men vi fortsatte vor Reise efter 1½ Dags Ophold, og styrede nu efter Tanger – en By paa Nordkysten af Afrika – hvor vi ankom efter nogle Dages Forløb med fuld Dampkraft og Seilkraft og

ankrede tæt ved Byen. Chefen var iland og 2 Officerer, men ellers ingen af Mandskabet dennegang.

Vi gik derefter til Gibraltar, som er stærkt befæstet af Englænderne og ankrede samme Dag, men paa Veien sprang vort ene Dampcylinderlaag. Vi maatte slukke Fyrene og sætte Seil, og saaledes ankom vi lykkeligt og vel til Gibraltar. Vi ankrede tæt agtenfor en svær Brig – af ukendt Nation, da den ingen Flag havde til. Men en skjønne Dag blæste det op til en ordentlig Storm, Briggens Kæde sprang, drev ned efter os; men idet vi stak Kjæde, gik vi fri af den, idet den passerede os tæt om Bagbord uden at berøre os. Den kom lykkelig og vel ud i Gibraltarstrædet efter at have gjort Seil los. Men en anden Ting vilde det være med os, som ikke kunde bruge vor Dampkraft, da vi laa saa nær Land, og med Seilkraft var det umuligt at klare Pynten foroven; hvis vort Anker ikke havde holdt, saa havde vi været totalt forliist.

Da vi ikke kunde faa vort Cylinderlaag repareret i Gibraltar maatte vi sende det til England for at faa et nyt, men vi maatte vente tre Uger, inden det kom.

I den Tid kom vi ofte i Land og besaa Byen – og man maa forundres over alle de mange Nationers Folkeslag, som man her møder paa Gaderne. Alt er smukt der i Byen, paa Torvet er en Masse Sydfrugter meget billig – vi gav 1 Penny – 4 sk. dansk – for et Lommetørklæde fuldt af store modne Vindruer, Appelsiner kostede 1 sk. dansk Stk. Jeg var inde i en Butik og kjøbte mig 100 Cigarer for 2 Mark i danske Penge, og de var rigtig gode. Ølsorter var der to Slags af, nemlig Engelsk Porter og simpelt Øl, men det var forholdsvis temmelig dyrt. Jeg var engang iland med en Officer, hvis Overfrakke jeg bar paa Armen. Han skulde op og besee det Indre af Fæstningen i Bjerget; men jeg kom ikke længer end til den første Jernport, der maatte jeg blive og vente, til han kom tilbage, thi der var en stærk Vagt inden for Gitterporten, som forbød alle uvedkommende at komme ind.

Engang var jeg iland med Fartøi ovre ved Spaniens Sydkyst ved en By, som hed Algeciras, med en af vore Officerer, som vilde bese Byen. Han gav os Ordre til at vente paa ham 1 Time;

vi toge det imidlertid mageligt, gik op under et Figentræ, som bar modne Frugter, efter først at have fortøiet Fartøiet godt. Træet stod i Nærheden af Strandbredden, ganske isoleret, og det var frit tilfals for enhver Reisende. Vi nød af dets Frugter, til vi vare mætte, og ovenpaa fik vi Ild paa vore Piber af en forbivandrende Zigeunertrup, som gjorde adskillige Kunster for os uden Betaling – thi vi havde ingen Penge hos os.

Da Timen var ovre, kom Officeren præcis tilbage og vi roede ombord; det var aldeles stille og smukt Veir, men vi kunde knap komme til Falderebstrappen for bare uhyre store Markrelstimer, som sprællede oven i Vandskorpen og kunde ikke komme ned i Vandet for deres Kammerater, som pressede opefter – formodentlig har der været en Rovfisk efter dem.

Vi fik travlt i Fartøiet, efter at Officeren var kommen op paa Dækket, og den vagthavende Officer tilraabte os: »Se at redde saa mange som muligt af dem.« Og vi var ikke sene med at efterkomme denne Ordre! Nu øste vi rask ind med vore blanke Hatte og 2 Øsekar, saa at vi i Løbet af 5 à 6 Minutter havde et rigeligt extra Maaltid til Officerer og Mandskab til næste Dag. Vi var 125 Mand ombord, det var altsaa ikke saa lille en Fangst, vi gjorde.

Da vi havde faaet vort Cylinderlaag fra England ombord og Maskinen var istand, lettede vi med nogle meget høitstaaende Personer, som vilde besee Fæstningen Ceutha paa Afrikas Kysten. Veiret var godt strax vi kom udenfor Gibraltar, men det tog til at blæse om Eftermiddagen, saa at vi naaede først Ceutha Kl. 5 om Eftermiddagen. De gode Herrer gik iland, og vi saa dem ikke førend næste Dags Middag. Der var lavet kostbar Mad til dem paa Reisen, men de kunde ikke nyde noget, thi de vare halvdøde af Søsyge. Maden var ægte Skildpaddesuppe og stegt Fjerkræ med brunede Kartofler. Mandskabet, der havde Vagt, fik Lov til at spise det.

Efter at have faaet vore høitstaaende Passagerer ombord, lettede vi og stod over til Gibraltar, hvor vi ankom samme Dags Eftermiddag Kl. 5 og landsatte vore Passagerer.

Vore danske Fregatter Gefion og Thetis vare imidlertid ankomme til Gibraltar efter et Krydstogt i Middelhavet, og vi blev

saaledes underlagt Kommandør Gardes Overbefaling i Gefion, da han var ældste Chef i Eskadren, og nogle Dage efter kom vor danske Brig Merkurius og stillede sig ligeledes under hans Kommando.

Vi trængte til Viin og fik Tilladelse af Eskadre-Chefen, at gaae til Malaga for at fylde Viin. Vi lettede med stor Anstrængelse for at hive vort Anker op – det havde aldrig været saa svært som dennegang, men da vi fik det op, hang der et nyt svært Anker ved, med 40 Favne ny Kjæde – en god Fangst – som blev lagt ned i Storlasten. Da vi kom hjem til Kjøbenhavn fik hver Mand en Dusør af 1 Rdl. for dette Anker med samt Kjæde.

Vi seilede længere ind i Middelhavet og kom til Malaga, hvor vi ankrede uden for Havnen og blev liggende der nogle Dage, saa at Mandskabet kunde faa Tilladelse til at gaa i Land og besee Byen. Jeg var ogsaa iland og besaa den smukke Katedralkirke – den var ganske overordentlig deilig; og den Munk eller Præst, som viste os omkring i den menneskетomme Kirke, gjorde sig al mulig Umage for at gjøre os forstaaeligt, at alt var Guld og Sølv af det Inventarium, som fandtes i Kirken – naturligviis i det spanske Sprog, som vi ikke forstod et Muk af, men af hans Pantomimer kunde vi gjøre os et Begreb om, hvad det skulde være – og disse Pantomimer vare saa tydelige, at de kunde læses i ethvert Sprog paa Jorden.

Da vi havde seet Kirkens Mærkværdigheder, tog vi Afsked med Præsten efter først at have betænkt ham med en lille Gave, som han med stor Tak modtog og velsignede os, paa sin spanske Viis ved at lægge Hænderne paa vore Hoveder, dyppe sine Hænder i Vievandet og korse os i det Uendelige over hele Kroppen med de vaade Fingre.

Da vi endelig kom ud af Kirken, var det vor Agt at besee Byen i det Indre, men deri blev jeg forhindret af et Menneske, som lignede en Neger, der kom løbende hen imod os, og bestandig raabte: »Jensen, Jensen! kjender du mig ikke?« – »Jo, det er jo Magleby, som var vor Sygevogter ifjor i Briggen Ørnen i Brasilien, nu kjender jeg dig.« Derefter bad jeg Kammeraterne undskylde mig, da jeg havde meget at tale om med den Mand.

Det første jeg spurgte ham om var: »Men hvordan er det dog at du seer ud!« – »Ved et Glas Viin skal jeg fortælle dig det, men kom nu og følg med, for at see, hvorledes jeg har det.«

Vi kom nu ned ved den inderste Ende af Havnen, hvor der laa en Brig og lossede Kul. Han sagde: »Med denne Brig har jeg faret siden ifjor, da vi havde strøget Kommandoen i Briggen Ørnen fra Brasilien. Jeg har ingen Brødre eller Sødskende, og da jeg fik at vide, da jeg kom hjem, at begge mine Forældre vare døde, mens jeg var borte, besluttede jeg mig til at tage Hyre med denne Brig, som just laa seilklar i Kjøbenhavn for at gaa til Southampton i England for at fylde Kul og bringe det til Malaga.«

Vi kom nu ombord i Briggen, ned i Folkelukafet, hvor han bad mig vente et Øieblik, mens han fik sig vasket – thi de skulde snart spise til Middag.

Han kom efter et Qvarteers Forløb tilbage med alle sine Kammerater, pyntelige og paaklædte til at gaa iland i deres bedste Stadsdragt. Maaltidet var Svinesteg med Surkaal, med Brød og Kartofler efter Behag og dertil 1/2 Flaske Viin – Malaga – og derefter en rigtig god Kop Kaffe med Brød – og en god spansk Cigar ovenpaa.

Efter Maaltidet forlod det øvrige af Mandskabet Briggen for at besee Byen, medens jeg og min Kammerat blev ombord, fortsatte Samtalen i det uendelige til Tiden var, at jeg skulde ombord. Jeg bød ham Farvel og paa Gjensyn, men Taarerne stod ham i Øinene og vi saaes ikke før flere Aar derefter. Det var ude paa Amager, engang jeg skulde paa Vagt ved Dragør Krudttaarne, mødte jeg ham paa Veien, i en ussel daarlig Paaklædning. Han kom hen til mig og hilste Goddag – men i en skrækkelig ynkelig Tone.

Jeg sagte til ham: »Naada! hvad er der ivejen med dig, Magleby?« Men han sagde til mig: »Jeg er uden Existens og har intet at støtte mig til.«

Jeg turde ikke opholde mig længer, thi Mandskabet ventede paa mig; jeg gav ham Halvdelen af de Penge, jeg havde hos mig, sagde Farvel til ham og jeg har ikke senere hørt eller seet noget til ham.

Dagen efter lettede vi, da vi havde indtaget Malagavinen og stod efter Gibraltar, hvor vi ankom Dagen efter. Begge vore Fregatter vare imidlertid afseilede til Kjøbenhavn, kun Briggen Merkurius laa der endnu tilligemed den svenske Fregat Josephine, den norske Korvet Nordstjernen, og en svensk Orlogsskonnert, La Eigle.

Det lakkede ad Juul, og vi kom over til Tanger igjen for at høre Besked om Forholdene derovre. Ved Indseilingen i Tanger varskoede Udkikken, at der laae en stor Skildpadde og flød paa Vandet. Da vi havde Ankeret i Bund, blev der sendt Fartøi ud for at fange den. Det viste sig nu at være et svært Fregatanker, som vi fik ombord – men ingen Skildpadde.

Maskinmesteren raadede Chefen til snarest muligt at faa det smidt over Bord, thi det trykkede Dækket ned imod Maskinen, og han vilde ikke svare for Følgerne. Det blev indtaget om Styrbord, men sænket i Havet om Bagbord, hvor der var dybest, saaledes blev vi det Anker qvit.

8te Dage før Juul, medens vi endnu laa ved Tanger, kaldte Chefen mig ned i Kahytten og sagde til mig: »Naa, det er Jensen! Vil du gaae igang med at binde 2 Journaler ind, men jeg vil have dem senest inden Juul, og du skal gjøre det paa din Frivagt! Du er jo Bogbinder?«

»Nei, Hrr. Kaptajn! Jeg har aldrig været Bogbinder – og har aldeles intet Begreb om, hvorledes en saadan Bog bliver bunden ind.« Men han sagde blot til mig: »Ja, det er noget Snak; gaa nu bare i Land og kjøb ind, hvad du skal bruge; Forvalteren følger med, han har Penge til at betale med og Fartøiet venter.« Dermed var jeg færdig. Fartøiet var imidlertid roet iland med Forvalteren alene, jeg gik forefter og ned paa Banjerne, for at tænke paa, hvorledes dette vilde spænde af.

Strax efter kom Forvalteren ned til mig med det Papiir han havde indkjøbt, og lagde det foran mig. Jeg sagde: »Ja, hvad skal jeg stille op med det?«

»Aah! tag bare fat paa det, saa gaar det nok godt. Desuden vil Tømmermanden nok hjælpe dig med de øvrige Ting, du har Behov.«

Jeg tog fat paa det, og Tømmermanden hjalp mig godt. Jeg

fik de 2 Journaler færdig til d. 24de December om Middagen Kl. 12, gik ind til Chefen og afleverede dem. Han gjennemsaa dem og spurgte mig: »Hvor meget skal du have for dem? Jeg svarede: »Jeg skal intet have. Naar Chefen er tilfreds med dem, saa er jeg ogsaa tilfreds.«

»Ja!« sagde han, »det er meget godt. Men du har arbeidet paa din Frivagt og dertil faaet dem færdige til bestemt Tid; jeg har derfor bestemt, at du skal modtage denne Belønning!«

Jeg takkede for Gaven – det var 2 Spesier (8 Kroner) – men bad Chefen med det samme, om jeg ikke kunde faa 1 Times Landlov til at gjøre lidt Indkjøb af Grønt og Frugter, da det var Juleaften, til at pynte op ved Bordene med paa Banjerne. »Jo, du kan komme iland med Jollen, den gaar om lidt, og saa kan den vente og tage dig med ombord.« Glad var jeg, kjøbte Appelsiner, Pinanner, Æg, fiint Brød og heel Deel smukt Grønt til at pynte op ved Bordene med om Aftenen, naar vi skulde spise. Men jeg maatte takke Forvalteren senere for det gode Raad, han gav mig – ikke at tage Guld eller Sølvpenge med i Land, for jeg fik ikke noget tilbage. Hvad enten jeg kjøbte lidt eller meget – saa vilde det slaa lige til, men jeg kunde hos ham faa af afrikanske Penge saa meget, jeg behøvede – da de ikke gjaldt andre Steder i Verden end netop i Tanger. Saa gav jeg dem ogsaa ud allesammen den Dag; det hele beløb sig til 2 Mark 8 sk. i danske Penge, som jeg lod skrive i min Kontrabog.

Om Middagen skulde vi haft Svedskesuppe, men der blev af en Feiltagelse hældt Saltvand i Kjedlen istedet for Ferskvand med Gryn, Svedsker og Sirup; blev kogt – men ikke spiist. Istedet for Middagsmad fik vi en extra Snaps Rom. Om Aftenen fik vi 1/2 Pot Flæskesteg og 3 Kartofler pr. Mand. – Om Aftenen fik vi Punch. Kokken og Koksmaterne havde været saa glade den Dag, at de ikke havde haft Tid til at passe Maden, som den skulde passes, derfor var det, at vi maatte øse Flæskestegen op til Mandskabet med et 1/2 Pottemaal. Kokken og hans Medhjælpere fik for denne Bedrift Quarantaine den øvrige Deel af Reisen.

2den Juledag lettede vi og stod om paa Vestkysten af Afrika til en lille By, Larache, hvor Chefen gik i Land. Vi blev liggende der til næste Dag at Chefen kom ombord, saa stod vi til Gibral-

tar for at holde Nytaars Aften og glæde os til det nye Aar *1845*. Men her vankede ingen Flæskesteg; jeg kom med paa Fartøi ud at ro fra Kl. 10 Aften til Kl. 2 Nytaars Morgen med tændte Begfakler i stille, men øsende Regnvejr. I Forening med de svenske Fartøier roede vi rundt om Skibene med vore Officerer, og der blev afsunget baade danske og svenske Sange. Kl. 2 roede vi ombord i Hekla og kunde nu gaa til Køis efter først at have faaet tørre Klæder paa.

Der var dog een Ting, der glædede mig, at jeg var blevet forfremmet til heelbefaren Konstabel, og det vidste jeg ikke noget af, thi jeg fik aldrig noget Brev fra Hjemmet.

Jeg fik det at vide af Niels Hendrik Bruun, halvbefaren Konstabel i Briggen Merkurius. Nu var min Gage 8 Rigsdaler i Sølv om Maaneden, og nu gik jeg trøstigt fremad med Guds Hjælp.

Efter at have tilbragt 8 Dage i Gibraltar, lettede vi og stod over efter Tanger for at høre Nyheder i Afrika – men hvilket Syn!

En fransk Flaade af nogle Linieskibe, Fregatter, Korvetter, 1 Brig og nogle Dampskibe, havde lagt sig i en $^1/_2$Cirkel om Byen for at beskyde den, hvilket ogsaa skete samme Nat, saa at vi maatte skynde os at komme til Ankers for at bjerge vor Konsul med sin Hustru og Familie fra Bombardementet paa Byen. Da vi kom tilankers, blev vore Fartøier straks sendt iland for at redde Konsulen og hans Familie.

I dette Hurlumhei kom en Amme med et Barn paa Armen styrtende ned i vort Fartøi og bad os om at beskytte Barnet. Vi tog imod det tillige med Ammen, men puttede det ned i en tilsyneladende tom Fjerding, hvori var lagt noget Papiir, og Ammen anbragte vi under vore Tofter i Fartøiet, thi hun var i en dødelig Angst for at blive skudt af Araberne. Lieutn. Vilde[31a]) kom imidlertid til og befalede os at roe hende ombord i en spansk Felukke, som krydsede udenfor Tanger, hvilket skete, men paa Veien kunde vi ikke nære os for Stank, som kom fra den Bøtte, som Barnet var sat i. Hun – Ammen – begjærede Barnet og fik det – det var uskadt! Hun var glad, men Bøtten maatte vi smide overbord, det viiste sig, at den indeholdt et Par Snese raadne Æg, som der var lagt et tykt Lag Papir over saa

at Barnet ingen Skade havde lidt. Da vi havde afsat Ammen med Barnet, roede vi ombord i vort eget Dampskib Hekla, og da alle Fartøierne vare komne ombord og heiste, lettede vi og stod over til Gibraltar; her blev vi kun 2 Dage – saa gik vi over til Tanger igjen, for sidste Gang.

Franskmændene havde skudt Fæstnings-Murene ned, og Kanonerne laa paa Jorden ved Stranden. Byen var meget ramponeret.

Vi blev liggende der nogle Dage, saa at hele Mandskabet havde Landlov for at besee Byen efter at den var nedskudt, kun Kirken var ikke beskadiget.

Den første Søndag Morgen vi laa her, blev jeg sendt med et Brev fra Chefen iland til Konsulen, men jeg skulde blive og faa Svar tilbage fra ham. Fra Kl. 9 Fmd. til Kl. 2 Eftermiddag var al Færdsel forbudt, saavel Ind- som Udpassage i Byen, Kl. 8 gik vi fra Borde. Jeg skyndte mig op i Byen for at naae Konsulens Bolig, men jeg var ikke kommet længer end til Torvet, hvor Kirken laa, før jeg maatte staa stille og kunde ikke røre mig af Pletten. Jeg stod – thi der var en Tilstrømning af Arabere i det uendelige til Kirken, og ved det første Slag af Kirkeklokken styrtede de alle næsegrus ned og dunkede Panden mod Jorden. Der stod jeg forbauset og saa til, jeg kunde ikke komme af Stedet, hvor jeg stod og maatte vente til Klokken slog sine næste 3 Slag, da reiste alle sig op og styrtede sig i vildeste Flugt til Kirken, hvor der blev en foruroligende Trængsel. Men jeg var fri og skyndte mig op til Konsulen.

Da jeg havde afleveret Brevet og forklaret ham, hvorfor jeg var bleven opholdt, saa lo han saa hjerteligt og sagde: »Ja, nu maa De blive her og spise Frokost med mig, thi ud af Byen kan jeg ikke skaffe Dem før Kl. 2 i Eftermiddag.« Jeg maatte jo blive – jeg fik en brilliant Frokost og ægte Mokka-Kaffe med fiint Brød til. Jeg fik Brevet, hvori der var skrevet en Undskyldning for mit lange Ophold i Byen, saa at jeg blev fri for Tiltale ombord. Jeg kom ned til Fartøiet og forbausedes ved at see, at der kom Landgangsfolk ind mellem vore Fartøier, og jeg var netop paa det Skifte, der havde Landlov, men jeg fik min Landlov næste Dag, og den var bedre, for om Søndagen er der intet

at see uden de mennesketomme Gader og lukkede Huse og Butikker. Vore Landgangsfolk havde knap nok faaet sig et Glas koldt Vand. De øvrige Dage var det bedre at komme iland, for saa fik man seet noget.

Næste Dag kom jeg iland og gik op paa Torvet. Hele den store Torveplads var opfyldt med Kameler, som vare belæssede med Viin, Olie og alle mulige Sydfrugter – foruden Fruentimmer og Børn. De brugte en lille Leider – 2 Stykker Toug med Trætrin imellem – for at komme op og ned af Dyret. Føreren slog blot et Slag med sin Stok paa Kamelens Forknæ, og den lod sig falde paa disse – og bagefter trak den Bagbenene ind under sig, saaledes at Manden bekvemt kunde losse og lade den igjen. Jeg gik et lille Stykke Vej ind i Landet og saa flere store Karavaner af Kameler, som skulde til andre Byer i Afrika, men jeg maatte vende om for at komme i rette Tid ombord.

Efter et Par Dages Ophold endnu, lettede vi for sidste Gang fra Tanger og stod over til Gibraltar for sidste Gang, for at gjøre Indkjøb af Proviant til Hjemreisen, fylde Kul, Vand og Brænde. Chefens Hovmester blev ogsaa sendt i Land for at gjøre Indkjøb og betale Regninger for Chefen, hertil havde han faaet de fornødne Penge med; men han blev borte med baade Penge og Varer, vi saa ham ikke mere.

Vi laa der endnu 2 Dage og ventede, at han skulde komme tilbage, men han kom ikke. Den sidste Gang jeg var iland med Fartøi, saa jeg paa Havbunden en forfærdelig stor Blæksprutte med lange Fangarme ud paa Dybet bevæge sig ind mod Land, hvor den forsvandt i Mudderet, lidt efter saa jeg et ungt Menneske komme trækkende med en Aal af 5 Alens Længde og tilsvarende Tykkelse. Manden havde stukket en Snor i Gabet paa den og trak den saaledes bag efter sig, langs Gaden op til Torvet, hvor den skulde sælges.

Endelig lettede vi for at begive os paa Hjemreisen – men Briggen Merkurius blev liggende et Par Dage endnu for at fange vor Chefs Hovmester, hvilket ogsaa lykkedes dem, og derefter afseilede Briggen til Kjøbenhavn, hvor han blev afleveret til Politiet – han var en privat Mand.

Da vi kom udenfor Gibraltar mødte der os en forfærdelig

Storm af nordlig Vind. Vi skulde til Southampton for at fylde Kul, men naaede ikke længer end 30 Miil norden for Lissabon, da maatte vi gaa tilbage til Lissabon som Havarist – og laa der i 8 Dage. Alt det opstaaende var skyllet væk tillige med de forskjellige Lukafer, Kabys og Hjulkasser med samt Skovlene og Hjulene.

Vi fik en Deel portugisiske Tømmermænd ombord, som tillige med vore egne Tømmermænd istandsatte Skibet, kalfatrede det uden- og indenbords samt ved egen Hjælp malet overalt. Vi havde det godt i den Tid, vi kunde gaa iland fra Morgen ved Solopgang til Solnedgang – kun ved Middagstid skulde vi være ombord for at spise samlede, saa kunde vi gaa iland igjen. Der blev kun 2 Fartøiers Besætning ombord, 2 Skildvagter ved Falderebet og 1 Underofficer, samt et Par Oppassere.

Den nye By, som er bygget siden Jordskjælvet 1755 ødelagde den gamle By, er bygget paa høire Side af Landet, naar man seiler ned ad Tajo-floden. Den er en stor og smuk By, med mange smukke Gader, Torve, Kirker og Anlæg. Der var mange Ting at faa tilkjøbs, men vi havde ingen Penge, og vi maatte ikke heller faa flere op ombord.

Da Skibet var færdig lettede vi fra Lissabon og stod nordefter til Southampton i England for at fylde Kul. En Ting havde jeg nær glemt at fortælle, og det var at jeg en Dag med Fartøi og nogle Officerer roede over for at see den gamle By, som var sunken ned paa Havbunden. Vi kunde ved Hjælp af en Vandkikkert kun opdage nogle faa Huse med deres flade Tage, hvor Fiskene legede dygtigt ud og ind ad Vinduer og Døre. Den øvrige Deel af Byen, som altsaa har ligget længere inde paa Landet, er fuldstændig begravet i Jordens Skjød med mange Tusinde Mennesker og umaadelige Rigdomme, som de ikke kunde faa bjærgede, end ikke deres eget Liv, da det skete saa pludseligt.

Maaske det vil gaae denne By som det gik Pompeius, at – efter et Par Tusinde Aar – det ved en Hændelse kan træffe at finde den gamle By.

Thi nu var der pløiede Marker over den, i meget store Strækninger, men ingen Huse at see i en vid Omkreds.

Vi kom da til Southampton efter nogle Dages Forløb med Guds Bistand lykkeligt tilankers. Det var en smuk By og jeg vilde gjerne besee den, men der blev ikke given Landlov fra Skibet. Men en Dag var jeg iland med Fartøi, hvor Forvalteren var med for at gjøre Indkøb af fersk Kød til Mandskabet, og af ham fik jeg Tilladelse til at gaa 1 Time for at see mig om i Byen. Den er meget smuk med høie Bygninger, brede Gader, smukke Torve og en meget stor Havn med overordentlig store Dampparketskibe, som farer herfra til alle Verdens Lande.

Næste Dag lettede vi og stod Kanalen igjennem, kom ud i Nordsøen og traf et smukt og stille Veir, saaledes at vi lykkelig og vel passerede Skagen, Kattegattet, salutterede Kronborg og ankrede lykkelig og vel paa Kjøbenhavns Inder-Rhed d. 1ste Mai 1845. Og efter at have afleveret Krudt, lagde vi ind i Flaadeleiet for at aftakle og strøg Kommandoen d. 7de Mai 1845.

Jeg blev ikke udkommanderet dette Aar – altsaa havde jeg jo Tiden for mig, da det var Sommeren, jeg skulde more mig i, og jeg forsømte det heller ikke, thi jeg fik mig anskaffet nye Klæder; de ældre Klæder kunde jeg slet ikke passe, da jeg kom hjem, og gav dem derfor til min yngre Halvbroder Vilhelm – vi havde Moder sammen, men ikke Fader – som kunde bruge alt, hvad han fik fra mig, da han nu skulde gøre Svendestykke i Skomagerfaget hos en Mester i Svendborg i Fyen. Efter den Tid kom han til Kjøbenhavn, blev gift med vistnok en brav Pige, men han artede sig ikke vel imod hende – endskjønt han havde 4 Børn med hende, 3 Drenge og 1 Pige.

Jeg ved ikke, hvorledes det gik dem senere i Livet. Dog hørte jeg et Nys om, at han var død her i Kjøbenhavn, Konen og Datteren var reist til Amerika, de 2 Sønner var reist til Christiania og den yngste Søn, Peter, blev her i Danmark for at udtjene sin Værnepligt.

Sommeren gik godt for mig med Udflugter i Omegnen af Kjøbenhavn, og Vinteren tilbragte jeg deels hjemme hos mig selv, deels hos min Broder Ferdinand – deels hos den gamle Christoffer Borm i Julen– han Kone var død imedens jeg var paa Reisen hjem til Kjøbenhavn; hun var 87 Aar. Og meget morede det mig at høre om hans Hændelser paa hans Reiser i Ostindien og

Kina, hvorledes han kom hjem kort før Bombardementet i 1807 og mistede omtrent alt, hvad han havde hjembragt ved at en engelsk Spræng-Granat faldt ned i hans Huus i Kameelgade No. 7 til Gaden, sprængte Muren, og ødelagde alt, hvad han havde hjembragt.

Paa Holmen gik det som sædvanlig med Exersits og Vaabenøvelser, Kanon Transport til Amager Fælled for at indskydes, hvilket varede saa længe Dagen stod paa. Om Aftenen maatte vi gaae i Markerne for at samle Kugler og Granatstumper op af Fælleden, hvilket var et drøit Arbeide til Kl. 9 Aften. Vi havde Heste og Vogne med for at transportere det opsamlede ind til Batteriet, og efter at have aflæsset det, kunde vi gaa hjem. Der var dengang ikke Tale om Godtgjørelse for Overarbeidstid – altsaa mødte vi næste Morgen tidlig paa Amager igjen, for at fortsætte Skydningen, og saa fremdeles – indtil jeg fik Kommando til Fregatten Gefion[32]), som skulde paa Togt til Madeira med Kronprinds Frederik – senere Frederik d. 7de, Konge af Danmark.

IO

Fregatten Gefion

Jeg vil forbigaa Eqvipagen af Fregatten, thi der skete ingen Uheld, men d. 4de Mai 1846 heiste vi Kommando inde i Flaadeleiet, efter at Prindsen og alt hans Tøi og Tjenerpersonale var kommen ombord.

1 Time efter kom Hs. Majestæt Kong Christian d. 8de med sin Dronning Caroline Amalie ombord i Fregatten for at tage en hjertelig Afsked med deres Søn.

Mandskabet med samt Officerer var i heel Gala-Uniform, en Skandsevagt var stillet om Bagbord ved Falderebet. De kongelige Herskaber kom ind af Styrbords Faldereb, jeg var med ved denne Skandsevagt for at gjøre Honnør, som blev kommanderet af en Sø-Officeer.

Denne Skandsevagt bestod af een Underofficeer af Land-Etaten og 10 Menige Soldater og 5 Søartillerister.

Søe-Officeeren kommanderer: »Til højre ret! – Præsenteer Gevær!« men paa Grund af, at vi skulde have skuldret Geværet først, saa skeete det som det bedst kunde, men ikke efter Reglementet, som vi havde lært.

Soldater-Underofficeeren undlod ikke at gjøre Søofficeeren opmærksom paa Feiltagelsen, endnu medens de kongelige Herskaber stod ved Styrbords Faldereb, men Svaret blev fra Lieutenanten:

»Sludder! om jeg saa befaler, at de skal ligge paa Ryggen og præsentere Gevær, saa skal de Fanden gale mig gjøre det!« Dette blev sagt saa høit, at hele Mandskabet kunde høre det, da de alle var opstillede til Parade paa Dækket og vakte almindelig Munterhed. – Da de kongelige Herskaber gik ind i Ruffet for at indtage en lille Forfriskning, fik vi andre Lov til at træde af.

Kongen havde forbudt al Salut fra Batteriet Sixtus saavel ved

Ankomsten som ved Afgangen fra Fregatten, saa at det gik ganske stille af, thi han kom i civil Klædning for at tage Afsked med sin Søn.

Efter at de kongelige Herskaber havde forladt Skibet, lagde Fregatten ud paa Inderrheden for at indtage Krudt. Kronprindsen sov her den første Nat ombord i den inderste Kahyt paa Batteriet i en deilig 4kantet Hængekøie.

Om Morgenen Kl. 5 lettede vi og stod Nord efter. Vinden var vestlig, med frisk Kuling, Prindsen var tidlig oppe og betragtede den sjællandske Kyst.

Da vi kom udenfor Trekroners Batteri, afgav vi Salut paa 9 Skud, som blev besvaret fra Batteriet Sixtus med samme Antal – ligeledes gik det, da vi passerede Kronborg, blev der saluteret med 9 Skud, som blev besvaret med samme Antal.

Næste Dags Formiddag var vi ved Skagen og skulde ud i Nordsøen. Men Kronprinds Frederik ytrede det Ønske til Fregattens Chef, Kommandeur Dahlerup[33]), at han – Kronprindsen – nok ønskede at see sine jydske Brødre, før han forlod Danmark.

Strax gav Chefen Ordre til at staae efter Frederikshavn, hvor vi ankrede. Kronprindsen gik iland, kom ombord næste Dags Eftermiddag, – lettede og stod efter Skagen. Vinden var østlig og saaledes den herligste Seilads for at komme over Nordsøen, – men om Natten Kl. 12, blev der efter Chefens Anordning blæst klart Skib, Skydning med løst Krudt – uden Kronprindsens Vidende. Vi fik skudt omtrent 3 Skud pr. Kanon, da hørte man en Stemme fra Kahytsdøren udraabe: »Aa! Hr. Kommandeur Dahlerup! Maa jeg ha' Nattero? – Jeg ønsker ikke dette oftere – uden det er i Virkeligheden.«

Følgen heraf blev, at vi havde det godt, saa længe Kronprindsen var ombord, men det gik om i en anden Gade, da vi kom til Cadiz.

Efter en lykkelig Seilads over Nordsøen og gjennem Kanalen, styrede vi efter Cadiz i Spanien og ankrede her for at fylde Viin til Mandskabet, men der blev ikke givet os Landlov, uagtet vi laa der i 12 Dage, men Kronprindsen gik i Land med hele sit Tjenerpersonale og reiste til Sevilla, som ligger omtrent 15 Miil længere inde i Landet.

I den Tid Prindsen var i Land, havde vi ikke Fred eller Ro, hverken Nat eller Dag. Det gik med Exercits, Vaabenøvelser, skure Dæk, skrabe Lugekarme og fernisere dem, de malede tykke Jernsøiler midtskibs paa Batteriet blev filede aldeles blanke og polerede bagefter, saa at de skinnede som Sølv, og blev saaledes holdt hele Reisen. Kanonerne blev skrabede blanke og fjolsede ved med Hænderne alene at arbeide Fernissen ud til de blev ganske tørre og blanke – Batteriet blev smukt, men det kostede os mangen en svedt Pande.

Endelig kom Kronprindsen tilbage med hele sit Tjenerskab, samt Kufferter og Kasser med indkjøbte Varer, som alt blev stablet op midtskibs paa Batteriet i det Seildugs-Lukaf, som var anviist dem til Ophold.

Næste Morgen lettede vi og stod sydefter til Madeira, men Vinden sprang snart om, saa at vi fik den stik i Stevn, med Storm og Uvejr. Vi gik med klodsrebede Mersseil, Stagfok og Storm-Mesan i 6 Dage. I denne Tid kom Kronprindsen ofte ud paa Batteriet, hen til Kokken og spurgte:

»Hvad skal Mandskabet have til Middag i Dag?« – »Gule Ærter og Flæsk, Deres kongelige Høihed!« – »Tag Laaget af Kjedlen, jeg vil smage det!«

Kokken tog Laaget af – men hvilken Damp blev der paa Batteriet? Thi Kanon-Portene vare lukkede og Dækslugerne vare lagt halvt over Lugekarmene – jeg kunde i nogle Minutter hverken see Kronprinds eller Kok – jeg havde Tjeneste paa Batteriet, sprang til – og fik Forlugen skubbet bedre tilside, saa der blev Plads for den megen Damp.

»Har De noget at øse med?« spurgte Prindsen. – Kokken rakte ham en stor Træslev, som omtrent rummede 1 Pot Mad; med denne Slev rørte Kronprindsen godt om i Kjedlen, tog Sleven halv fuld af Ærterne, gik hen til Forlugen – pustede og smagte paa Maden flere Gange.

»Det er Ærter med Bælge paa?« udbrød Prindsen. »Men hvad har De nu dertil?«

»Vi har kogt, salt Flæsk,« sagde Kokken.

»Lad mig see det,« sagde Prindsen. Kokken tog øjeblikkelig en stor Ballie frem, som var tildækket med et stort Stykke Seildug.

Prindsen spurgte: »Hvad faar de (Mandskabet) nu dertil?« Kokken: »Vi har ikke andet end grove Beskøiter.« Prindsen: »Har De ingen sur Sennep dertil?« Kokken: »Nej!« Prindsen: »Det skal blive anskaffet!«

Efter at have leveret Sleven til Kokken gik Prindsen ind i sin Kahyt for at skifte Klæder, thi han saa ud som om han havde været i et stærkt Uveir af den megen Damp fra Kabyssen.

Prindsen undlod sjældent at være tilstede ved vore Maaltider, og underholdt sig da med forskellige af Mandskabet, af hvilke han fik et særdeles gemytligt Svar paa sine Spørgsmaal.

Imidlertid endte Stormen, vi fik sat flere Seil til og fik Øen Madeira i Sigte. Veiret var smukt, og efter Prindsens Ønske seilede vi rundt om hele Øen formedelst den deilige Duft fra Land, som strømmede ud over Søen i Læ af Landet. Hen imod Aften ankrede vi ved Funchal, det er Havnebyen paa Madeira. Næste Morgen gik Kronprindsen iland med hele sit Tjenerskab og tog Ophold hos den danske Konsul paa Madeira og forblev der i 3 Uger.

Nu fik vi travlt ombord med at istandsætte den lidte Skade efter Stormen, ved at eftersee hele Takkelagen – uden- og indenbords – reengjort i Lastrummet og Pomperne klarede, Mandskabets Tøi og Køier vaskede og ordentlig udluftet. Kistebænkene op paa Dækket til en ordentlig Reengjøring – fik malet uden- og indenbords og tilvejrs – tørret vore Vare-Seil og alle vore Flage. Fjerkreaturet, vi havde ombord, som havde holdt sig efter Stormen – særlig Høns og Kalkuner – fik et Net spredt imellem 2 Kanoner paa Dækket til Ophold baade Nat og Dag, saalænge vi laa her ved Madeira, og det var en kostelig Morskab for Mandskabet at see, hvorledes Dyrene morede sig ved at see Solen paa den klare Himmel, og Føde, Vand og varmt Sand under sig og rigelig Plads til at bevæge sig i – men de gjorde da ogsaa deres Pligt, det forsømte de jo ikke – hvilket morede Mandskabet meget.

Vi fik ofte Landlov og havde saaledes god Leilighed til at besee Byen og Omegnen. Der var mange konstfærdige Ting, som Indbyggerne selv forfærdigede, som f. Eks. Kurve, Fjederblomster og Konkylieblomster, men de var altfor dyre for os, der-

imod Kanariefugle kunde vi faa for en Spotpris, de hoppede i tusindvis omkring i Gaderne, og det rigtig smukke gule toppede Fugle.

Vinen derovre gav vi 1 Mark dansk (Sølv) for, saa var den ogsaa god (1 Flaske paa 3 Pægle), men det var ogsaa kun hos de store Handlende, at man kunde faa en god Drik Viin – hos de smaa Handlende var den forfalsket og ikke værd at drikke.

Da Prindsen efter sit Ophold i Land kom ombord i Fregatten, med samt sit Tjenerskab, var dette Signalet til Hjemreisen, hvilket ogsaa skete efter at have fyldt Vand.

Vi lettede da næste Dags Morgen Kl. 6 og styrede efter Kanalen imellem England og Frankrig. Under særdeles smukt Vejr, god Leilighed, ingen Storm, ankom vi til Kanalen, gik igjennem denne med Lods ombord, og satte ham af i en Lodsbaad, vi traf i Nordsøen. Efter 3 Dages Seilads passerede vi Skagen. Næste Morgen saluterede vi Kronborg, og ved Middagstid ankrede vi paa Kjøbenhavns Inderrhed, hvor den kongelige Chalup modtog Kronprindsen og bragte ham i Land paa Toldboden til de ventende Vogne med kongelige Herskaber, som strax kjørte bort. Tjenerskabet kom ligeledes i Land samme Dag med samt al deres Bagage, men lidt senere.

Chefen gik ligeledes i Land med Chaluppen men kom først ombord næste Morgen med Ordre til at lette Anker og seile ud i Østersøen paa en 3 Ugers Tid for rigtig at indøve Mandskabet. Vi lettede da, stod Syd paa og over ad Bornholm til, – her var en rigtig Tumleplads for ham, hvor han rigtig kunde muntre os, og han glemte det heller ikke.

Nu gik det hver Dag – undtagen Søndagen – med Kanon- og Gevær-Exercits, Vaabenøvelser, Skydning med løst med Kanoner og Haandvaaben, Skydning med skarpt med Kanoner efter en udlagt tom Tønde, Skarpskydning efter en Skive ophængt under Nokken af Fokkeraaen med Geværer og Pistoler, klart Skib om Dagen, men kun 3 Gange om Natten paa den Tur, stryge forskjellige Dele af Reisningen og sætte dem paa Plads, rebe og beslaa Seil, Kaproning med Fartøierne m. m.

Endelig fik de 3 Uger da ogsaa Ende, og vi seilede op efter Kjøbenhavn, hvor vi ankrede paa Inderheden.

Krudtet afleverede vi samme Dag, men vi kom ikke ind i Flaadeleiet førend den næste Dags Morgen. Fregatten blev aftaklet til de nøgne Master og Topballierne[34]) paalagt og strøg Kommandoen d. 3. Septbr. 1846.

Vi fik 3 Dages Frihed fra Holmen, og den Tid benyttede jeg til Udflugter i Omegnen af Kjøbenhavn med nogle af mine Skibskammerater, iblandt andet til at overvære en Væddesvømning, som blev foretaget nede ved Klampenborg netop i disse 3 Dage.

Den første Dag slap vi frit ind paa Klampenborg – formodentlig fordi vi var sømandsklædte og bar Gefions forgyldte Navnebaand paa Hatten.

Det var meget interessant at see Svømningen, og der var en temmelig korpulent Herre iblandt dem, der svømmede, som vandt Væddemaalet. Om Aftenen var der Musik og Sange, og Plainen var smukt oplyst med kulørte Lamper.

Vi blev der til Kl. 11½, saa begav vi os tilfods til Byen, men da vi kom til Østerport, var den lukket og vi maatte da gaa ad Farimagsveien til Nørreport, den eneste af Stadens 4 Porte, som var aaben efter Kl. 12, men maatte erlægge 4 skilling pro persona for at komme igjennem.

Da vi kom hjem, sov vi godt ovenpaa den Tur og vaagnede ikke før høit op ad Formiddagen. Om Eftermiddagen begav vi os atter til Klampenborg i civile Klæder, men da maatte vi ikke komme ind uden at løse Billet til 3 Mark pro persona, vi valgte da at gjøre os en lille Tur til Eremitagen for at indtage det Maaltid, vi havde medbragt hjemmefra og faa os en Kop Kaffe ovenpaa tilligemed en Cigar.

Da vi havde hvilet os et Par Timer, besluttede vi os til at lade det være godt for den Dag – vi brugte Apostlenes Heste baade Frem- og Tilbageveien, og kom velbeholdne tilbage til Kjøbenhavn endnu medens det var Dag. Den næste Dag blev vi hjemme efter Aftale for at hvile os, da vi skulde møde til Tjeneste den næste Dag paa Holmen.

Efteraaret og Vinteren gik som sædvanlig med Exercits, Vaabenøvelser, Skydning paa Amagerfælled, Dokforhalinger med de forskjellige Skibe samt Examiner paa Artilleriskolen.

Julen og Nytaar tilbragte jeg deels hjemme hos mig selv i Salviegade Nr. 15, deels hos min Broder Ferdinand eller ogsaa hos den gamle Christoffer Borm.

Tiden gik saa godt for mig, naar jeg sad og talte med ham om hans Søreiser, og saa fortalte jeg ham til Gjengæld om mine Hændelser paa mine Søreiser, det morede ham meget, ja Klokken kunde undertiden blive over 12, inden jeg forlod ham.

Lidt efter Friheden den 20. Januar 1847 kom jeg paa Artilleriskolen og fik at vide, at jeg var udsat til et Togt med den nybyggede Korvet »Valkyrien«[35]) til Island. Jeg kan just ikke sige, at jeg var glad ved at høre det, men jeg tog det med en knusende Ro, især da jeg hørte Chefens Navn, det var Capitain Schneider[14]), som jeg var Oppasser hos paa min første Reise til Vestindien 1838 og 1839.

Den 15. April fik jeg Kommando til at møde ombord i Korvetten »Valkyrien« for at begynde dens Tiltakling. Da det var et nyt Skib medtog det en 14 Dages Tid, inden vi blev færdig, men endelig d. 1. Mai 1847 heiste vi Kommando.

II

Korvetten Valkyrien

Lagde ud samme Dag og indtog Krudt paa Yderrheden og blev liggende der til næste Dags Formiddag Kl. 8, lettede og stod Sundet ud, saluterede Kronborg, ligesom Kjøbenhavn med 9 Skud, som bleve besvarede med samme Antal. Vinden var god indtil vi kom til Skagen, da blev den stik imod os, og vi maatte krydse os frem med fulde Mersseil, idelig Regn og tyk Luft men dog uden Storm, indtil vi naaede Reykjavik paa Island, da maatte vi lægge bi i 8 Dage for at komme ind i Havnen. Der skete dog ingen Ulykker ombord i den Tid, saa at vi kom lykkelig og vel tilankers i den rummelige Havn, hvor der laae et Par franske 3-mastede Orlogsskonnerter, som vi senere fik megen Hjælp af, nemlig ved at laane Fiskegarn til at drage Dræt med i Havnen, og nogle tykke Kobberplader til at reparere vor franske Kabys med, det var nemlig en ny Konstruktion. Maden skulde koges ved Damp, men det viste sig uheldigt i Længden. Da vi senere hen maatte bruge samme Kabys til at gløde Jernkugler i for at opvarme Kahyt og Messe, gik der Hul i Bunden, som strax blev repareret ved Franskmændenes Hjælp.

Vi var nemlig forsynede hjemmefra med en dansk Kanonbaads Kabys, hvorved 1/3 Del af Mandskabet kunde blive bespiist om Middagen ad Gangen, men dette vakte en Deel Forstyrrelse i Tidens Inddeling ombord. Vi var derfor glade ved igjen at kunne bruge vor franske Kabys, som senere holdt ud hele Reisen til vor fuldstændige Tilfredshed.

Der blev givet Landlov hver Gang vi laa til Ankers i Reykjavik, men ingen andre Steder vi kom. Efter at have efterseet Takkelagen ombord, vasket Køier og Madrats-Overtræk samt Mandskabets Tøi iland ved det kogende Kildevæld og det nærliggende iskolde Kildevæld, som udsprang i rigelig Mængde,

fik vi Tøiet ophængt paa Snore i de dertil anbragte Træskure med Tag over, hvor der var fri Indpas for Vinden fra alle 4 Sider. Lykkedes det ikke at faa Tøiet tørt paa den Dag, maatte vi tage det ombord og tørre det der.

Ved saadan en Landgang med Vask hændte det hver Gang, at vi fik en rigelig Mængde store Rødspætter i den lille Vig, hvor vi gjorde Landgang med Fartøiet. Vi tog dem med Hænderne, med Baadshager og med Øsekar, saa fuldt var der med Fisk inde i Havnen, at vi blev rigelig mætte ved at koge dem ved den varme Kilde. Smør, Brød og Øl havde vi med fra Skibet for hele Dagen.

Men her var jo ikke vor Plads altid, vi lettede ofte og stod tilsøs for at iagttage de forskjellige Nationers Fartøier som laae paa Fiskefangst, at de ikke kom nærmere Land, end de havde Tilladelse til.

Men de vogtede sig vel; saasnart de fik Øie paa vor Korvet, fik de travlt med at sætte Seil til for at forsvinde hurtigst muligt, thi jo nærmere Land de komme, jo flere Fisk fik de, men een Korvet er for lidt til at passe paa alle de Fiskerfartøier, som af alle Nationer var der tilstede, men vi havde ingen Dampskibe dengang at sende derop.

Vi seilede rundt om Island og var inde i forskjellige Fjorde, men ingen Landlov for Mandskabet. (Havnefjord, Skagafjord).

Overalt kunde vi fra Søen see de talrige Faareflokke, som vandrede høit oppe paa Klipperne, og man bedømmer ikke en Mands Rigdom efter hans Penge-Affairer, men naar der siges, at han er rig, da er det ikke Pengene, der nævnes, men hans Faareflok, som han eier, f. Eks. den Mand er meget rig, han er Eier af 30.000, det vil sige Faar, altsaa i Virkeligheden meget rigere.

Faarene blive meget fede her af den islandske Mos, som groer paa de høieste Fjelde og derfor gjerne søges af Dyrene, men det er ikke saa sjældent, at de styrter i Havet ved at vove sig ud over Fjeldryggen, hvor den bedste Mos groer, fra en Høide af 2000 Fod, og da er de fortabt, thi de styrte i Havet.

Vi kom nu tilbage til Reykjavik flere Gange, og der blev ofte Landlov. Iblandt andet kom jeg eengang i Land og gjorde mig

en Tur udenfor Byen, ud til Fjeldene. Paa engang stod jeg paa en lille Bakke af Grønsvær og opdagede Lys nede i Jorden, hvor jeg stod, samt en qvælende Luft, som steg op igjennem et lille Rør. Dette vakte min Nysgerrighed – jeg gik rundt om den Plads, jeg stod paa og opdagede da, at jeg havde staaet ovenpaa en beboet Leilighed af en islandsk Familie. Jeg fandt en Skraaning nedgravet i Jorden og 2 Halvdøre kom tilsyne, den øverste Halvdør blev aabnet af en ældre Mand i ægte Islands-Dragt, og talte noget til mig paa det islandske Sprog, som jeg ikke forstod et Muk af. Han vinkede hen ad mig, at jeg skulde komme nærmere, men idet den øverste Halvdør blev aabnet, havde jeg nær sunket om af Stank fra den indre Beboelses Leilighed – ingen Natkule kunde være værre. Jeg tog derfor skyndsomst Flugten og begav mig til Byen igjen.

Paa Veien traf jeg nogle Mænd, som levede af at leie Heste ud til Rideture paa Island. Den ene spurgte mig: »Vil du ha Heste fra Myran?« – »Nei jeg vil ikke.« Den anden spurgte mig, om jeg da vilde have Heste fra Nord Fjella? – »Nej jeg vil ikke.«

Grunden var, at det var altfor dyrt at ride paa Island, hvor man dog sidder sikrere paa en Hesteryg end at vove sig tilfods imellem Fjeldene. Vi var saa heldige eengang at fiske i vort Fiskedræt en Søpapegøie, der er lig en almindelig And med Svømmefødder, Papegøienæb og Fjedre, men med en overordentlig Dykkerevne til at opholde sig næsten 1/4 Time under Vandet og komme op i en stik modsat Retning, hvorfra den var dukket ned. Vi tog den ombord og vilde have den hjem med os, men den undslap i et ubevogtet Øieblik igjennem Faldrebet og vi saa den aldrig mere.

Derimod lykkedes det os at bringe en hvid og en blaa Ræv hjem til Danmark, men hvem der fik dem, ved jeg ikke.

Nu lakkede det ad Tiden, hvor vi skulde vende Næsen hjemefter. Vi forlod Island med Glæde. Dog maa man beundre den utallige Mængde Søfugle, som her opholder sig, især Edderfugle, hvis Æg ere meget billige. Derfor gives der formodentlig ingen Salut fra Skibene, for ikke at skræmme Dyrene bort fra deres Reder.

Da vi lettede for at seile til Thorshavn paa Færøerne, opdagede vi en Mængde svært Drivtømmer, som flød paa Havet, langs Islands Kyster, besat med en utallig Mængde Søfugle, hvis Skrig kunde høres langt bort.

Vi havde god Leilighed og kom snart til Thorshavn, hvor vi ankrede en Lørdag Eftermiddag. Næste Dag – Søndag – holdt vi Gudstjeneste ombord, og Indbyggerne vare paa samme Tid forsamlede i Kirken iland, fra Kl. 9 til Kl. 11, men Kl. 10 udbrød der et forfærdeligt Røre iland, idet alle Mennesker stormede ud af Kirken, som om der havde været Ild i den. Vi fortsatte vor Gudstjeneste, indtil den var endt, med Chefens sædvanlige Udraab: »Gud bevare Kongen.«

Nu først blev vi klog paa, hvad der var hændet. En af Indbyggerne – en Udkigsmand – havde opdaget en stor Flok Grindehvaler – Unger af de store Hvaler – som styrede deres Kurs ad Thorshavn til. Denne Mand gik ind i Kirken med det Udraab: »En stor Flok Grinder isigte,« og strax forlod alle Folkene Kirken og tyede til deres Fartøier i deres bedste Søndags-Tøi. Fruentimmerne bleve tilbage paa Land tilligemed Børnene, og de gamle affældige Mænd for at hjælpe til ved at hale Fiskene iland.

Baadene dannede en halv Cirkel bagefter Fiskene, saaledes at de kunde styre dem hvorhen de vilde ved at kaste Steen som var fastbundet til en Line, og saaledes kunde trækkes tilbage i Baadene igjen og vedblive dermed indtil de havde faaet Fiskene ind paa den flade Strand, de ønskede; saa sprang alle Mændene ud af deres Baade, og nu begyndte Slagteriet. Mændene greb til deres lange Knive, gav Fiskene et forsvarligt dybt Snit tværs over Nakken, huggede en stor Jernkrog i, som var fastbundet til en Line, hvis anden Ende naaede i Land til Fruentimmerne og Børnene, som nu halede væk af alle Kræfter til Fisken var heelt oppe paa Land. Krogene bleve strax kastede ud igjen til Mændene, og en ny Fisk haledes ind, o. s. fr., indtil hele Fangsten var paa Land. Saa gik Mændene igang med at kappe alle Hovederne af Fiskene og stille dem op paa Strandbredden, der var 210 Stk. Jeg var selv iland med Chefen samme Dag og saa, hvorledes hele Fangsten gik til.

Den næste Dag fik det halve Mandskab Lov til at gaae iland, der var jeg med og saae nu hvorledes Indbyggerne allerede havde travlt med at koge Suppe paa Fisken ude under aaben Himmel. De tilbød os at smage paa Maden; vi smagte paa den, Kødet var særdeles godt at spise, det var lidt mørkt, omtrent som Hestekjød, men Spækket lignede røget Flæsk med den uappetittelige sorte Svær. Suppen var ikke fri for den trannede Smag, uagtet den blev skummet godt, og den saa temmelig klar ud, men Indbyggerne spiste den med Velbehag, baade Unge og Gamle.

Der blev holdt Gudstjeneste iland 3 Dage itræk i samme Uge i Anledning af Fangsten.

Det øvrige Mandskab fik ogsaa Landlov een af de følgende Dage.

Men vi havde en Storm paa 3 Dage, medens vi laa her til Ankers, som let kunde være blevet skjæbnesvanger for os, da vi laa saanær de høie Klipper. Havde vore Ankerkjæder ikke holdt, saa havde vi været redningsløst fortabt.

Vi skulde nu forlade Færøerne for at seile hjemefter. Da Vejret bedagede sig, lettede vi og stod ud i Nordsøen; der var frisk Kuling med Medbør, saa at vi gjorde en strygende Fart. Imidlertid hændte det sig, da vi kom op under Norges Kyster i Nærheden af Cap Lindesnæs, at vi saa alle Skibene, som kom fra Kattegattet, alle gik plat for Vejret ud i Nordsøen, saa blev der givet Ordre til at tage 1 Reeb ind i Fore-Mærsseil. Medens dette skeete og Mandskabet endnu laa paa Raaen og arbeidede, blæste Store Bramseil, som vi havde tilsat, fra Raaen og svøbte sig om de Folk paa Foremærseraa om Styrbord, som endnu laa paa Raaen og arbeidede med Rebet, men det lykkedes dem at blive klar af Seilet ved at smøge det over Hovedet, ja nogle Hatte gik i Løbet, men ingen Menneskeliv.

Vi fik hurtigt Store Bramraa tildæks, et nyt Seil underslaaet, og Raaen heist op paa sin Plads, taget 1 Reb ind i Store Mersseil og var nu saaledes forberedt paa, hvad der vilde komme, men meget rigtig, da vi kom forbi Lindesnæs, var Vinden stik imod os, og vi maatte krydse os frem i Skagerakket med en stiv Mersseils Kuling.

Den næste Dag blev Vinden nordlig, og nu havde vi en strygende Leilighed til Kjøbenhavn, hvor vi ankom samme Dags Eftermiddag og ankrede op paa Inder-Rheden – men i det samme kom en Færgebaad paa Siden af Korvetten og bragte Chefen et stort forseglet Admiralitetsbrev, som lød paa, at vi snarest muligt skulde afgaa til Kiel og forblive der i 8 Dage, og saa komme tilbage til Kjøbenhavn for at høre nærmere Ordre.

Vi lettede da strax, stod Syd paa og ankrede i Kieler-Havn næste Dags Formiddag Kl. 9.

Der var dengang en stor Deel fyrstelige Familier og andre høje Herrer af det tydske Forbund tilstede i Kiel for at holde Raadslagning om Stridighederne angaaende Holsteen.

Vi havde knapt ankret, førend der vrimlede med Robaade, belastede med de høie Herskaber, baade Herrer og Damer, for at besee Korvetten indenbords, det blev dem tilladt hver Dag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 8 Aften, og der kom en forfærdelig Masse Mennesker ombord de følgende Dage; der var knap Plads til os for at indtage vore Maaltider. Vi var iført Paradedragt hver Dag og var fordeelt som Skildvagter hele Skibet over, saavel paa Dækket som paa Banjerne og ved alle Lugerne, for at paasee, at ingen røg Tobak, naar de vilde ned om Læ.

Naa, de 8 Dage gik ogsaa! Vi lettede og stod efter Kjøbenhavn, hvor vi ankom næste Eftermiddag Kl. 3. Chefen gik i Land, Krudtet blev afleveret samme Dag – næste Dag lagde vi ind i Flaadeleiet og begyndte Skibets Aftakling.

Den Tur til Kiel havde været os een heel Morskabstur, thi Veiret var godt hele Tiden, og vi havde gaaet pænt klædt hver Dag, spiist, drukket og levet godt.

Den 20. September 1847 strøg vi Kommando.

Vinteren løb snart hen, og allerede tidlig næste Aar brød Krigen ud 1848.

Jeg fik Kommando til Fregatten »Thetis«[36]) den 7. April for at begynde dens Tiltakning og allerede d. 14. April heiste vi Kommando.

12

Fregatten Thetis

Vi lagde ud paa Yder-Rheden samme Dag og indtog vort Krudt, lettede samme Aften Kl. 7 og stod Nord efter, men vi kom ikke længer end til Hornbæk-Bugten, hvor vi maatte ankre, formedelst at Vinden var nordlig, og vi maatte krydse os frem imellem den Mængde Seilere, som kom Nord fra og havde en god Medbør sydefter.

Næste Morgen Kl. 4 blev Mandskabet purret ud, thi Vinden var gaaet helt østlig, og altsaa en brilliant Leilighed til vores Bestemmelsessted, som var at blokere Elbens Munding i Nærheden af Helgoland, saaledes at intet Skib fik Tilladelse til at komme ind eller ud af Elben, førend det var undersøgt af en Officer fra Fregatten. Fandtes deres Papirer ikke i Orden, eller de gik under falsk Flag, blev de øjeblikkelig beslaglagte og sendte til Kjøbenhavn med 1 Officer fra Fregatten, og saameget Mandskab, at de kunde regjere Skibet hjem, dets eget Mandskab kom ombord i Fregatten for at gjøre Tjeneste, indtil vi fik Leilighed til at sende dem til Kjøbenhavn, hvor de blev indlagt i et Logiskib, indtil der blev udvexlet Fanger imellem Danmark og Tydskland.

Vi havde meget uroligt Vejr i Nordsøen, men vi mødte ikke nogen Fjender, thi Tydskerne havde ingen Flaade dengang, saa at vi havde vore reglementerede Maaltider og ordentlige Nattero, undtagen naar vi var paa Jagt efter en større Seiler; da maatte alle Mand være paa Dækket. Vi laa 6 Uger i Nordsøen ud for Elben og blokerede, men havde i den Tid ikke været tilankers nogetsteds; da blev der Vaabenhvile nogen Tid, og Leiligheden blev benyttet til at seile til Kjøbenhavn for at proviantere og fylde Vand. Landlov kunde der ikke være Tale om, thi der raabtes bare om: »Ud med Flaaden«.

Jeg kom dog iland med et Brev til gamle Admiral Schønheyder, som dengang boede i Dr. Tværgade fra hans Søn, Lieutenant G. Schønheyder, som dengang gjorde Tjeneste ombord i Fregatten. Jeg maatte blive og indtage en lille Forfriskning, medens han skrev Svar tilbage til Sønnen.

Jeg skyndte mig til Toldboden, hvor jeg traf Fartøiet ventende efter mig, de havde modtaget et Brev, som var adresseret til mig. Jeg modtog det, men kunde paa Grund af Mørket ikke læse det, førend vi naaede ud til Fregatten, som laa ude paa Yderrheden, langt udenfor 3 Kroner.

Løitnantens Brev afleverede jeg til den vagthavende Officer, thi han selv var gaaet til Køis, da han skulde have Hundevagt fra Kl. 12 Nat til Kl. 4 Morgen. Jeg skyndte mig ned paa Banjerne for at blive omklædt og læse Brevet.

Dets Indhold var, at min Moder var død og begravet fra Almindelig Hospital, 14 Dage efter at vi var afseilet med Fregatten »Thetis« paa vort første Togt i Nordsøen. Jeg for min Part betragtede det som en Lykke for mig og min Broder, thi jeg var udsat ethvert Øieblik for Udkommando til Søes, og min Broder havde dengang 4 ukonfirmerede Børn paa Gulvet – med den ringe Gage af 8 Rbd. Sølv pr. Maaned, uagtet han var i 1ste Klasse af Tømmermænd.

Næste Morgen tidlig lettede vi, stod nordefter og kom lykkelig og vel Sundet ud og Skagen forbi med en frisk nordøstlig Kuling, saaledes at vi næste Dags Middag var ved vor Station Elbens Munding og krydsede stadig væk baade Dag og Nat i Nærheden af Helgoland.

Vi tog mange Koffardiskibe, baade Jagter, Skonnerter og Brigger, ja, selv et Barkskib, som altsammen blev sendt til Kjøbenhavn ved Hjælp af Fregattens Folk og Officerer, som strax returnerede tilbage til Fregatten med først givne Leilighed, saasnart Fartøierne vare afleverede til Marinen.

De Folk og Officerer som saaledes blev afsendt kom gjerne tilbage med et privat Dampskib, som Marinen havde leiet til det samme Brug, tillige fik vi en Masse fersk Kjød, Breve, Aviser, ja selv en Masse Klædningsstykker af alle mulige Slags, som blev uddeelt til Mandskabet efter bedste Skjøn til de mest

trængende, altsammen var frivillige Gaver fra hele Landet til Uddeling blandt dem, som deeltog i Krigen saavel ved Hæren som Flaaden. Dette gjentog sig de følgende Krigsaar 1849, 1850 og 1864.

Nu kom denne Damper regelmæssigt til os hver 14de Dag og bragte altid Nyheder med, hvorledes det stod til med Krigen i Land.

Vi havde det forholdsvis meget bedre end Landsoldaten, thi vi risikerede dog ikke at blive skudt og havde vor gode Nattero, god Proviant og Reenlighed, hvilket er et stort Gode, som Soldaterne meget ofte maa undvære. Tillige havde vi ingen Fjender at slaaes med, thi Tydskerne havde ingen Flaade dengang, kun et Par Kanonbaade, som de visselig gjemte meget forsigtigt, thi i Nordsøen saa vi dem ikke i dette Aar.

Vi blev nu liggende her i Nordsøen og skvalpe hele Sommeren indtil d. 10. October, da vi fik Hjemgangs Ordre formedelst Vaabenhvilen, som varede heele dette Aar.

Hvem der var glad for den Efterretning, det var vi og alle de Mennesker, der kom hjem med hele Lemmer til Familie.

Vi forcerede strax Seil og kom med en gunstig Leilighed allerede til Kjøbenhavn næste Dags Eftermiddag og ankrede paa Inder-Rheden.

Næste Morgen blev Krudtet afleveret, og vi lagde ind i Flaadeleiet og begyndte Aftaklingen. Fartøier, Proviant, Køier og alt det løbende Gods samt Seilene bleve afleverede til Eftersyn, Kanonerne med Kugler, Skraasække og Kardætsker forblev ombord, tilligemed det staaende Undergods samt alle Rundholterne.

Saaledes blev alle Skibene oplagt – som i Krigstid – efterhaanden som de kom hjem for at være hurtig klar til at seile, naar Krigen bryder ud igjen. Vi strøg Kommandoen d. 21de October 1848. Samme Dag havde vi Lodtrækning ombord om nogle Fribiletter til forskjellige Forlystelses-Steder, men da vi var 450 Mands Besætning ombord i Fregatten og kun et ringe Antal Biletter til Uddeling, saa fik de fleste bare Nuller, og deriblandt var jeg.

Nu havde jeg jo Frihed i 4 Dage, førend jeg skulde til Tjeneste paa Holmen, og da jeg fik min Afregning ganske usæd-

vanlig tidlig – allerede Dagen efter at vi havde strøget –, saa forsømte jeg ikke at see mig omkring i Kjøbenhavns Omegn, og vi havde de Dage et smukt Vejr. Naar man saa tænker sig de Strabadser, vi havde udholdt i Nordsøen i den lange Tid, saa var man som Fuglen i Luften og takkede Gud. Jeg vilde dog ikke gjerne gaae alene. Jeg opsøgte mig da en Kammerat, som hed Ferdinand Larsen, som ligeledes var ugift. Vi havde faret sammen med Fregatten »Gefion« 1846, og han tog imod Tilbudet at følges med mig.

Vi havde Proviant med os i en liden Taske med samt Drikkevarer for hele Dagen, samt Cigarer og Tændstikker; vi skiftedes til at bære den.

Vi forlod Kjøbenhavn Kl. 8 Morgen og vandrede paa vore Been hele Dagen. Turen var bestemt til Vedbæk, som vi ogsaa naaede lykkelig og hvilede os en god Stund, førend vi begav os paa Hjemvejen.

Paa Udgangs-Turen gik vi ind i Charlottenlunds-Skov, skar os en smuk Hasselstok til at støtte os paa og give os Respekt for de mange Hunde, som gik løse paa Landet ved den Tid.

Da vi naaede Taarbæk, blev vi anholdt af en af mine Baks-Kammerater fra Fregatten »Thetis«, som bad os indenfor. Vi undskyldte os det bedste vi kunde, men her hjalp ingen Sludder, vi maatte indenfor. Hans Forældre maa være velhavende Folk, thi de beboede et smukt nyopbygget Sted. Da vi havde hilst paa hans Forældre, bleve vi beværtede med Flæskesteg (koldt), Brød og dertil hørende Drikkevarer, og bagefter med Kaffe, Brød og Cigarer.

Vi tog hjertelig Afsked med dem og maatte love at see indenfor, naar vi skulde tilbage til Kjøbenhavn, men det blev der ikke noget af, thi vi besluttede at gaa gjennem Skoven fra Skodsborg til Dyrehaven og derfra til Kjøbenhavn. I Vedbæk nød vi ikke andet end Kaffe og Brød, som vi betalte, og det var endogsaa dyrt nok, men det var ogsaa hele vor Udgift paa den Tur, naar vi undtager vor Proviantering til Turen.

Vi fik ikke flere Ture det Aar, for vi trængte jo ogsaa til Hvile.

Julen og Nytaar tilbragte jeg hos min Broder og den gamle

Christoffer Borm, som især var min kjære Ven, da jeg kun med ham kunde tale om Søreisers Besværlighed; det var noget, han kjendte.

Saasnart Nytaar var forbi, var der travl Virksomhed paa Holmen med at sætte Flaaden i seilklar Stand, thi vi ventede jo Krigens Begyndelse paany, og den udeblev ikke.

Den 20de Februar fik jeg Ordre at møde ombord i Korvetten »Galathea«[37]), Chef: Commandør Prøselius[38]), samme Dag og begynde Eqviperingen.

Det var denne Korvet, som havde været paa Jordomseiling 1845–1847, og vi arbejdede hver Aften til Kl. 6 for at kunne heise Kommando d. 1ste Marts 1849.

13

Korvetten Galathea

Vi lagde ud paa Yderrheden næste Morgen, modtog vort Krudt, og afseilede samme Dags Eftermiddag til vor Station, som var imellem Danzig og Pillau i Forening med Briggen »St. Croix« for at blokere de preussiske Kyster, og for at forbyde al Ind- og Udførsel til de preussiske Havne. Vi traf ikke saalidt af mindre Fartøier, som blev beslaglagt og blev sendt til Kjøbenhavn som god Prise. Men en Eftermiddag indtraf der Havblikstille, saa at Skibet var uden Magt. Vi kunde høre Skud nede fra Pillau, der hvor Briggen »St. Croix« var stationeret, men imidlertid kom der lidt Luftning i Seilene, og vi smurte afsted i en Fart ned til Pillau, hvor vi mødte Briggen »St. Croix«, forfulgt af en Damper og nogle tydske Kanonbaade, men da Tyskerne fik Øie paa Korvetten »Galathea«, vendte de skyndsomst om og returnerede ind i Pillau Havn.

Det kunde let have set galt ud for Briggen, da Tyskerne var den overlegen med Damp og mere langt rækkende Skyts, men der skete ikke noget Uheld paa nogen af Siderne.

Den 4de April fik vi Ordre at følge Linieskibet »Christian d. 8de«, Fregatten »Gefion«, Dampskibene »Hekla« og »Geiser« ind i Eckernförde Fjord. Her blev holdt Krigs-Raad af samtlige Chefer, og det besluttedes, at Korvetten »Galathea« skulde blokere Kiel Havn imidlertid de øvrige Skibe afgjorde Affæren i Eckernförde Havn og afvente nærmere Ordre, naar de kom ud derfra. Men der kom aldrig nogen Ordre mere fra den siden, thi Linieskibet blev skudt i Brand med gloende Kugler og sprang i Luften, og Fregatten maatte stryge Flaget og blev siden kaldt Fregatten »Eckernförde« med tysk Flag under Gaflen.

Imidlertid blev der sluttet Vaabenstilstand paa nogen Tid, og vi afbenyttede den til at gaa til Christiansøe for at fylde Vand

og Brænde. Vi laa kun 2 Dage i Havn paa Øen, men fik saa Ordre at gaa til Gothenborg for at indtage Heste, som skulde bringes hjem, thi Vaabenhvilen var forlænget. Vi forlod altsaa Christiansøe og seilede til Gothenborg med god Leilighed, og paa Veien dertil indrettedes Batteriet dertil at imodtage Hestene. Vi kom til Gothenborg og laa der 2 Dage og ventede; der kom ingen Heste, men der kom Underretning til os om den store Seir, de danske havde vundet over Tydskerne ved Fredericia-Slaget af General Olaf Rye, som desværre selv ved denne Leilighed maatte lade sit Liv. Han var mageløs afholdt af sine undergivne, og derfor fulgte der ham saamange i Døden i dette Slag. Velsignet være hans Minde, som blev opreist paa Garnisons Kirkegaard, hvor han hviler i Fred med mange af sine Kampfæller.

Efter Ordre begav vi os til vor Station ved Danzig for fremdeles at blokere Kysten, indtil vi fik Hjemgangsordre d. 1ste September og kom til Kjøbenhavn d. 3die September, fik afleveret vort Krudt og lagde ind i Flaadeleiet, aftaklede som i Krigstid og strøg Kommando d. 12te Septbr. 1849 Kl. 8 Morgen. Dette Aar blev der ikke udleveret Billetter, idetmindste ikke til »Galathea«.

Men jeg blev enig med 4 Kammerater om at gjøre os en Udflugt til Frederiksberg. Vi vandrede da i vort fulde Puds afsted, men vi kom ikke længere end til Vimmelskaftet ved Nygade, hvor vi hørte Raab af en Mand i en Gadedør, og som vinkede ad os. Jeg gik derfor over til ham for at høre, hvad Meningen var, han havde nemlig et Hundrede Billetter til Rosenborg Have, hvor der samme Aften skulde være stor Fest for de hjemkomne Krigere saavel af Land som Søværnet. Han forsikrede os, at det vilde blive den smukkeste Fest, der hidindtil var arrangeret her i Kjøbenhavn, der skulde uddeles en stegt Okse til Folket, og Alleerne var opfyldte med Borde, som bugnede med kostbare Retter – kolde – og dertil alle mulige Slags Drikkevarer, og at Bordene ikke maatte tømmes, førend Kl. 12 om Natten.

Han spurgte, hvormange vi var ifølge. Jeg sagde ham da, at vi var 5 fra »Galathea«, og han flyede mig 5 Billetter, men jeg

bad ham om en Billet til min gode Ven Ferdinand Larsen, og jeg fik den, det var Fribilletter og kostede intet. Manden, der udgav Billetterne, var den rige Naalemager Hjort i Vimmelskaftet.

Vi var jo ikke seene med at vende om hver til sit, efter først inderlig at have takket Naalemageren for hans udviiste Opmærksomhed.

Jeg henvendte mig strax til Ferdinand Larsen og fik hans Bifald til at deltage i Turen ind i Kongens Have Kl. 5 Eftermiddag i Sømandsdragt med Billet i Haanden.

Haven var overordentligt smukt dekoreret med Flag og Vaabenskjolde samt kulørte Lamper overalt, hvor de kunde anbringes, baade i Alleerne, ved Spisebordene, Musiktribunerne, Talerstolene og endelig henne ved den stegte Okse, som var anbragt paa en høi Tribune. Den var tilsyneladende et meget stort Dyr og smykket med grønt.

Men hvor forbausede blev vi dog, da vi kom hen i Alleerne og saa dem besatte med Spiseborde paa begge Sider, som bugnede af delikate skaarne Smørrebrød med det deiligste Paalæg, der kunde tænkes. Drikkevarer som Øl, Brændeviin, Rom, Cognac, flere Sorter Vine – kun ikke Champagne – samt kold tillavet Punch kunde faaes ved hvert Bord aldeles frit, naar man blot forlangte det, men kun ingen siddende Gjæster. Der maatte ikke findes Stole eller Bænke ved noget Bord, alt maatte fortæres staaende – til stor Ulempe for de mange Damer, der var inde i Haven den Aften; men til Gjengjeld var der anbragt faste Bænke ved alle Musiktribunerne i 3 store Rækker samt ved Talerstolene og Dansepladserne, hvilke alle bleve besatte af Damer; Herrer, som blev trætte, maatte nøies med at hvile sig inde paa Plainerne, men der var stor Trængsel alligevel den Aften.

Programmet viste os, at den stegte Okse skulde uddeles Kl. 7 Aften, og vi begav os derhen. Der var kun faa Damer tilstede, men destoflere Herrer.

Præcis da Kl. var 7 traadte 6 hvidklædte Kokke og en Forskjærer, hver bevæbnede med en stor Forskjærerkniv i et Bælte om Livet frem og stillede sig 3 paa hver Side af Dyret og Forskjæreren ved Hovedet. Paa et givet Tegn fra ham trak de 6 Kokke deres Knive og begyndte Flænsningen af Dyret, og Styk-

kerne blev lagte paa store Presenteer Bakker, som mange elegante Tjenere maatte paa Hovedet bære ud iblandt Folket, som med bare Hænder maatte gribe op i Bakken og tage et passende Stykke Kjød. Jeg greb ogsaa et Stykke, som kunde være passende for mig og Larsen, men hvor forbauset blev jeg, da jeg ikke fandt ham, han var forsvundet iblandt Mængden, og jeg fandt ham ikke mere den Aften. Der stod jeg med det store Stykke fedtede Kjød i Haanden, kunde ingen Vegne komme, fik min Lommekniv frem og begyndte at spise af Kjødet, som var meget mørt og velsmagende.

En Mand, der stod ved Siden af mig, sagde: »De har dog været heldig, at De har faaet noget af Stegen«. – Jeg flyede ham strax det Stykke, jeg havde tilbage og bad ham smage det, og han spiste det med Velbehag. Han sagde: »Det var delikat.«

Imidlertid var Klokken blevet 8, og nu spredte Mængden sig, saa at man kunde komme frem til Alleerne, og der begyndte Forfriskning paany. Kl. 11½ Aften gik jeg hjem i min Bolig i Salviegade Nr. 15 til Gaarden, thi nu havde jeg spist og drukket godt – frit – og sov trygt til Morgen Kl. 8. Da jeg vaagnede, opdagede jeg et Brev paa Bordet. Det indeholdt en Ordre til at møde paa Christiansborg Slots Ridebane præcis Kl. 1 samme Dag i komplet Uniform. Vi skulde ind i Ridehuset og trakteres ligesom forrige Dag, tilligemed en stor Deel Soldater. Vi var der 1 Time, men vi tog godt for os af Retterne i den Tid. Det var altsammen kolde Retter, men uhyre elegant Opvartning. Jeg tør nok sige, at ingen gik sultne eller tørstige derfra – naar vi skal være ganske ærlige. Da vi gik derfra, skiltes vi ad udenfor for at gaa hver til sit Hjem. Da jeg ikke saa noget til Ferdinand Larsen, opsøgte jeg ham i hans Hjem, men heller ikke der traf jeg ham. Saa opgav jeg at søge efter ham. Vi skulde jo møde paa Orlogsværftet et Par Dage senere; der var nok at gjøre med at faa Flaaden i seilbar Stand igjen.

Vinteren gik, Jul og Nytaar tilbragte jeg mest hjemme hos gamle Christoffer Borm. Det var mit kjæreste Sted at være, thi han bibragte mig mangt et Begreb om vort Orlogsvæsen, som siden lagde Grund til, at jeg blev fast Underofficeer ved at følge hans Raad.

14

Linieskibet Skjold

Næste Aar 1850 udbrød Krigen igjen, og jeg fik Kommando til *Linieskibet »Skjold«*,[39]), Chef Kommandør Secher.[40])

Kommandoen blev heist d. 24de Mai 1850, og vor Station var i Østersøen, deels ved Kielerfjord og deels ved de preussiske Kyster. Jeg blev dette Aar udkommanderet som Underofficer, saalænge Krigen varede, og blev ansat paa underste Batteri, som Sektionskommandør for de 6 agterste Kanoner.

Vor Batteri-Chef var Captain Møller[41]), et herligt Menneske, som forstod at omgaaes sine Underofficerer og Mandskabet med stor Venlighed, og vi havde derfor en god Støtte i ham, idet han sagde til os, at skulde nogen nogensinde forulempe eller overfuse os, da skulde vi blot tie, og tage imod, hvad der kom, men strax efter lade ham det vide, da skulde han skaffe os den fornødne Opreisning. Og han holdt sit Ord hele Reisen.

Vi lagde ud paa Yderrheden, indtog vort Krudt og afseilede samme Dag til vor Station ved Kielerfjord, hvor vi ankrede. Vi havde dog ingen Sammenstød med Fjenden i de 2 Maaneder, vi laa der. Kun af og til kunde der vise sig et Par tyske Kanonbaade ved Indløbet til Fjorden, men de vendte strax om og gik indefter uden at have løsnet et Skud. En Nat Kl. 12, strax efter Udpurringen til Hundevagt, fik jeg Ordre at ro ind med et Fartøi, hvori var 4 Mand, til Kielerfjord for at rekognoscere Kysten heelt op til Bulk, tæt under Land. Det var øsende Regnvejr den Nat, og jeg havde 1 Raket med i Fartøiet for i paakommende Tilfælde at lade den gaa tilvejrs, hvis jeg opdagede noget usædvanligt, eller jeg skulle blive overrumplet, men der indtraf aldeles intet, kun at vi vare blevne dygtig vaade. Kl. var lidt over 3, da jeg kom ombord, og nu havde jeg Frivagt til Kl. 6 Morgen.

Først i August Maaned fik vi Ordre til at seile hjem til Kjøbenhavn, hvor vi ankom Dagen efter. Krudtet blev afleveret, og vi lagde ind i Flaadeleiet tæt ved Fregatten »Dronning Marie«[42]), som laa fuldstændig tiltaklet klar til at lægge ud paa Rheden.

Saasnart Linieskibet var fortøiet, fik Mandskabet Ordre at hente deres Randsler og stille op paa øverste Dæk. Der var imidlertid lagt en Flaade imellem de to Skibe, saaledes at man kunde gaa ligefra Linieskibet ombord i Fregatten, hver Underofficeer med sine Folk med Randslerne paa Nakken.

Alle stillede paa Dækket, her blev Skytsedlerne uddelt og Mandskabet blev bekjendt med deres nye Poster i det nye Skib.

Næste Morgen Kl. 8 seilede vi ud paa Yder-Rheden og modtog vort Krudt og afseilede derfra til Øen Als for at modtage nærmere Ordre.

Vi fik vor Station ved Kiel som sædvanlig, men ved Afseilingen derfra til Kiel kunde der let have hændet en Ulykke for os alle, thi der kom en svær Byge, idet vi lettede Ankeret, saa at Skuden krængede saa svært, at den tog en svær Vandmasse ind af de aabne Batteriporte, saaledes at Batteriet og Sygelukafet – som var forude paa Batteriet – i et nu blev fyldt med Vand, og man saa alle de syge skyndsomst flygte op paa Dækket i det bare Linned.

Imidlertid var de faa Underofficerer, der var paa Batteriet uden Ordre strax villige til at lade Faldportene[43]) falde ned, men den uhyre Krængning af Skibet gjorde det umuligt uden Hjælp. I et nu var Captain Bjelke som Batteri-Chef rede med en Deel Underofficerer og befalede dem at lukke Portene, idet han raabte op til Dækket: »I Guds Navn, Luf! Luf!« (Det vil sige, at Skibet skulde dreie til Vinden for at reise sig). Men jeg og mine Skibskammerater stod i Vand til Halsen, før vi fik Portene lukkede forsvarligt, og vi fik ikke engang saa meget som Tak for vor gode Villie og Resoluthed – det var ikke den Tids Mode.

Men ellers var Skibet ufeilbarligt kæntret paa Sønderborg Rhed. Det kunde jo blive en køn Historie for Vedkommende, som havde glemt at sætte Portvagter paa Batteriet, thi Skibet var forandret fra Linieskib til Fregat men bibeholdt sine Batteriporte som Faldporte.

Men vi slap jo lykkeligt fra den Byge og fortsatte vor Reise til Kielerfjord, som var vort Bestemmelsessted. Ved Ankomsten hertil traf vi paa flere russiske Orlogsskibe, som opholdt sig i Østersøen. Der var ikke sluttet Fred imellem Danmark og Tyskland, men kun Vaabenhvile, men der forekom ikke noget fjendtligt fra Tyskernes Side ved Kielerfjord.

En af de sidste Dage vi laa der, blev det besluttet af de russiske og danske Officerer at gjøre en liden Kapsejlads tilligemed vor danske Fregat »Havfruen«, som netop var ankommet til Kielerfjord Dagen i Forveien fra Kjøbenhavn.

Fregatten »Havfruen« var berømt for at være den bedste Seiler i hele den danske Flaade, og her var en ypperlig Leilighed til at forvisse sig herom. Den kom med i Kapseiladsen. Paa et givet Signal stod alle Skibene ud, klods til Vinden. Paa en Strækning af 5 Miil viste det sig, at »Dronning Marie« var det første Skib paa Pladsen, »Havfruen«[44]) det andet, og bagefter kom de russiske Skibe.

Nu blev der prøvet Platseilads – for Vinden. Nu blev der sat alt Seil til, hvad trække kunde, baade hos Russerne og i »Havfruen«, og vi med fulde Mærsseil og Fokken og ingen Bramseil løb dem alle langt forbi, og maatte endda lade fire paa Mærsefaller for ikke at tabe dem af Syne.

Da vi ankom til vort Bestemmelsessted, var hele Eskadren enig om, at »Dronning Marie« var den bedste Seiler i hele den danske Flaade. Men desuagtet blev den kunddømt til at blive Logisskib, efterat vi kom hjem og kom aldrig mere ud af Flaadeleiet.

Fregatten »Havfruen« blev derovre, men vi fik Ordre at seile hjem til Kjøbenhavn, hvor vi ankom samme Dag, afleverede Krudtet og lagde ind i Flaadeleiet for at aftakle og stryge Kommando d. 25de October 1850, men derfor var Freden ikke sluttet, og vi kunde vente Kommando, hvad Øjeblik det skulde være.

15

Marinekorpset

Jeg fik allerede d. 5te November Kommando til *Marinekorpset,* som bestod af 300 Marinere og 22 Underofficerer, for at bevogte Fjorden Slien, som gik lige op til Byen Slesvig. Jeg med mit Mandskab, 18 Mand, fik Ordre til at tage Station ved Midsunde. Ved Ankomsten hertil henvendte jeg mig til Plads Kommandanten for at faa Logi til mig og Mandskabet. Han tilbød mig Midsunde By, i Staldbygninger, hvor han ærligt tilstod mig, at det vilde ikke være gavnligt for reenlige Søfolk at blive indkvarteret med Soldater i Halm, som vrimlede af Utøi. Men derimod vilde han anbefale os de Fartøier, som laae under Broen. Jeg modtog det sidste Tilbud, og efter at jeg havde fordeelt mit Mandskab i Fartøierne, tog jeg et i Besiddelse, og vi fik hver et frisk Knippe Halm, men ingen Overdække. Dog fik jeg snart efter et uldent Hestedækken til at svøbe mig ind i, thi Kulden begyndte at indfinde sig. Hestedækkenet var af hans egen Beholdning, som jeg var meget glad over.

Men der kunde ikke skaffes noget Tæppe til Mandskabet, de maatte svøbe sig i deres Tøi, enten det saa havde regnet eller sneet hele Dagen, eller det havde været godt Vejr.

Jeg var her underlagt Captain Meinertz[45]) som Chef, Captain Hagen[46]) som Næstkommanderende og Lieutenant Braag[47]) som 3die Kommanderende, men jeg saa ikke meget til dem, fordi de vare saa langt spredte fra hinanden, men derimod talte jeg hver Dag med den Øverstkommanderende i Midsunde, Captain Tulstrup[48]) ved Landetaten. Det var en herlig Mand, som gav mig rigtig Besked om, hvorledes jeg skulde forholde mig i Tilfælde af, at Tydskerne trængte paa. Han sagde: »Naar vore sidste Forposter ere komne over Broen, saa maa den forsvinde ved at tænde Ild i de Jagter, som er nærmest Land, og som derfor til

den Hensigt er fyldt med brændbare Sager. Derefter begiver De Dem op i Skandserne med Deres Folk, for at gjøre Tjeneste der under min Kommando. De maa tillige holde Fjorden aaben, hvis den fryser til, paa en Strækning her fra til Fyssing.

Fartøier kan De faa til Brug, her ligger over 100 Fartøier, som vi saa os nødsaget til at sænke med Steen og slaa Hul i Bunden, for at Tydskerne ikke skulde faa Brug af dem. Tag saa mange op, som De vil faa Brug for. Reparer dem, Materialet, hvad De skal bruge, kan De faa oppe i Skandserne paa mit Navn og efter Ordre. Redskaberne til Isning skal De faa en af de første Dage, og Mandskab maa De hente af Midsunde Byes Indvaanere i Kongens Navn.«

Jeg klagede til ham, at det var saa smaat for os for Brænde til at koge lidt Mad ved; han pegede hen til en Bunke Tømmer, der laa i Nærheden og sagde: »Brug deraf saa meget, som nødvendigt er, det er den gamle tydske Bro, som vi har sløifet, og der er ingen Regnskab for den.« – Jeg takkede ham for det og var ikke seen med at bibringe mit Mandskab denne Tilladelse, som blev modtaget med stor Taknemmelighed og Frivagten kom strax igang med at save Brænde for at faa deres vaade Tøi tørt, thi der var Kabys i Fartøierne, saaledes at de kunde faa varm Drikke om Morgenen og om Aftenen samt tilberede deres Middagsmad, naar Omstændighederne tillod det.

Vi havde det efter Omstændighederne saaledes ret godt, men engang imellem foretog jeg Exercits og Skiveskydning med Folkene oppe i Skandserne, for at de skulde huske, vi var i Krig.

Da Frosten begyndte at lægge Fjorden til med Is, roede jeg hver Nat ud med 4 Mand i en Baad Kl. 10 Aften og Kl. 2 Morgen med Iskøller for at holde den aaben, og det viiste sig at være tilstrækkeligt. Thi Tydskerne foruroligede os ikke førend Juleaften, Juledag og Nytaarsaften og Nytaarsdag, men det var ogsaa slemme Tider. Jule- og Nytaarsdag kom der mange Vogne og Ambulancer med døde og skrækkeligt saarede over Broen, saavel af vore egne Soldater som af Tydskerne, og tilsidst kom vort 3die Jægerkorps, som havde taget det værste Stød af, men de saa ogsaa meget medtagne ud og var af Tyskerne bleven formindsket til 1/3 af Korpset.

Fra den Tid trængte Tydskerne ikke mere paa Midsunde, saa at vi havde Ro til vi fik Hjemgangsordre og at Freden var sluttet.

HJEMREISEN.

En Aften, som jeg var ved at gaa til Ro, kom der Bud til mig, Klokken var lidt over 10, at komme op i Kroen til Plads-Kommandanten, her havde han sin Bolig. Han sagde til mig: »Jeg har faaet Ordre til Dem fra General-Kommandoen, at De reiser bort i Morgen tidlig Kl. 4 med Deres Mandskab, medtagende Deres Ammunition, som er opbevaret i Skandserne, og lægger Veien over Goltorf for at følge med den derværende Besætning til Korsveien ved Sjollerup, hvor Hovedstyrken af Korpset vil være samlet til Hjemreise, thi nu er der sluttet Fred, og nu takker jeg Dem for den Tid, vi har været samlet her paa Stedet. De har opført dem bravt.«

Jeg takkede ham venligst for hans gode Mening om mig, og bad Farvel, men jeg standsede et Øjeblik og bad om Vognbefordring for Krudtkasser og øvrig Ammunition, og jeg fik hans egen Vogn og Kudsk med 2 Heste til at kjøre Bagagen til Goltoft, men ikke længer.

Jeg gik strax ombord i Jagterne for at forkynde Folkene denne glædelige Efterretning, som blev modtaget med et livligt Hurra.

Der kunde ikke være Tanke af Søvn den Nat for nogen af os, thi Krudtkasserne skulde være læssede paa Vognen præcis Kl. 4, saaledes at vi kunde begynde vor March hjemefter.

Alt var færdigt om Morgenen til bestemt Tid, og vi marcherede midt ad Landevejen i øsende Regnvejr og opblødte Landeveie, hvor Skotøiet ofte stod fast, saa vi ikke kunde faa Lemmerne med os, men vi kom jo tidsnok til Goltoft for at komme til Kundskab om, at den Deeling, vi skulde afreise med, allerede var afreist uden at have faaet Ordre til at vente paa os. Jeg befalede derfor Kudsken at kjøre til Korsveien ved Sjollerup, hvor vi lykkelig traf hele Marine-Korpset samlet med nogle Vogne til at befordre vor Ammunition. Vi fik 10 Minutters Hvil, men i

den Tid var det os ikke muligt at opdrive nogle Fødemidler, alt var spiist, og vi maatte med sultne Maver fortsætte Reisen til Flensborg. Men vi kom ikke længer den Dag end til Grosholts Præstegaard, hvor vi overnattede i Stalde, Lader og Loer, paa Lofter, hvor vi bedst kunde faa Plads.

Jeg havde som yngste Underofficer Opsynet med vore Bagagevogne til Kl. 11 Aften, men jeg var akkurat bleven afløst af min Kammerat, da Præsten traadte ud til os i Gaarden.

Jeg bad ham om lidt Mad, thi jeg havde ikke nydt noget siden i Morges Kl. 3. Han bød mig stegt Flæsk og Kartofler, saa meget jeg vilde spise, men Drikkevarer havde han ikke noget af, undtagen Vand fra Brønden. Jeg tog med Glæde imod Tilbuddet, spiste, og gik derefter over i Loen, hvor der var halmet op til 30 Mand og sov der sødeligt til næste Morgen Kl. 6. Saa maatte vi stille i Præstegaarden for at afmarschere til Flensborg, som var vort Bestemmelsested at samles. Vi gjorde Holdt paa højre Side af Fjorden i Nærheden af Nordre St. Jørgen, og enhver fik anviist sit Kvarter, imod at møde hver Dag Kl. 9 Morgen for at høre nærmere Ordre. Resten af Dagen var vi fri og kunde gaa, hvor vi vilde.

Jeg fik et udmærket godt Logis i Nordre St. Jørgen Nr. 25 hos en gammel Skipper Jørgensen, som i mange Aar med sit eget Fartøi havde faret paa Kjøbenhavn og gjort gode Reiser altid, og som han selv sagde: »Nu kan jeg hvile paa mine Laurbær.« – Jeg var der i 4½ Dag, saa fik vi Hjemgangsordre.

Mit Ophold hos denne Mand var mere end prægtigt, thi jeg fik et stort Værelse paa 3 Fag Vinduer oppe paa første Sal, ganske til mit eget Brug, med fuldstændigt Møblement, som jeg kunde afbenytte, som det kunde være mit eget. Om Morgenen blev der bragt mig Kaffe med fiint Brød op paa Værelset.

Frokosten maatte jeg ned at spise med Familien. Den bestod af kold Steg, fiint Brød, Smør og Sweitzer Ost og dertil et stort Glas Madeiraviin og derefter en Cigar eller en Pibe Tobak.

Middagsmaden spistes Kl. 2 Eftermiddag, og den bestod afvexlende af fersk Suppe eller sød Suppe, men altid Steg til Eftermad, Oksesteg, Kalvesteg eller Lammesteg med brunede Kartofler og derovenpaa et godt Glas Viin. Kl. 3 fik jeg Kaffe og

fiint Brød, Kl. 7 Aften drak vi Thee, og derefter gik Skipperen til Ro og jeg op paa mit Værelse.

Den 5te Dags Morgen, jeg var hos denne Mand, fik jeg Ordre at møde med mit Mandskab ombord i Dampskibet »Valdemar«[49]) Kl. 12 Middag for at afgaa til Kjøbenhavn og aflevere vore Soldater-Reqvisiter til Landetaten. Jeg spiste Frokost hos min Skipper og den var storartet. Jeg spurgte ham om, hvormeget jeg var ham skyldig.

Han sagde: »De skylder mig ikke noget,« – og da jeg alligevel bød ham 2 Specier (4 Kroner), sagde han: »Nej, dem kan De nok faa Brug for paa Hjemreisen, og Deres Tøi har jeg ladet vadske og bringe ombord i Dampskibet ved en af mine paalidelige Mænd, som er Skildvagt ved Tøiet, indtil De selv kommer og henter det.

Overfarten med Færgen koster ikke noget, blot De nævner mit Navn, saa veed de Beskeden.«

Jeg bad naturligviis et hjerteligt Farvel til en saa imødekommende Mand og takkede ham for hans Venlighed og Opmærksomhed imod mig.

Jeg samlede derefter mine Folk ved Færgestedet og blev færget over til Dampskibet »Valdemar«, som skulde bringe os til Kjøbenhavn.

Da jeg kom ombord, traf jeg ganske rigtig en Mand siddende ved Faldrebet med mit Tøi i en Sæk. Alt var vadsket og strøget, da jeg modtog det. Jeg bød ham 3 Mark for hans Uleilighed, men han vilde paa ingen Maade modtage noget, han sagde: »Hr. Jørgensen har rigeligt erstattet mig min Tidsspilde og Uleilighed.« – Og dermed skyndte han sig ned i Færgen og forsvandt med det samme.

Det blev seent paa Eftermiddagen, inden vi kom afsted fra Flensborg.

Næste Morgen den 7de Februar 1851 strøg vi Kommando, efter at vi havde afleveret det Tøi, som tilhørte Landetaten.

Den Silke-Fane, som Underofficererne af Marinekorpset selv havde anskaffet sig, ved frivilligt Bidrag imellem os selv, blev skjænket til Marinen og opsat paa Søetatens Vaabensal.

Vi fik nogle Dages Frihed fra Værftet og maatte saa ind-

træde i vort gamle Nummer som halvbefaren Konstabel, thi nu var der jo sluttet Fred, og vi skulde kun være Underofficerer, saalænge Krigen varede – dette gjældte kun de yngste af Underofficererne.

Saasnart jeg var kommen til Tjeneste paa Holmen, fik jeg at vide, at jeg var udsat til et Togt til Vestindien paa 16 Maaneder med Briggen »Ørnen«[28]) med Captain van Dockum[50]) som Chef.

16

Briggen Ørnen

Den 25. April 1851 fik jeg Kommando at møde derombord for at begynde Tiltaklingen af Briggen, og den 5. Mai heiste vi Kommando og lagde ud paa Inderrheden samme Dag og modtog vort Krudt, men seilede ikke førend næste Dags Morgen Kl. 8.

Vi kom lykkelig og vel igjennem Øresund og Kattegat efter at have givet Salut for Kjøbenhavn og Kronborg, som blev besvaret fra begge Steder, men da vi kom til Skagen, mødte der os en sydvestlig Storm af 1ste Rang, som nødte os, da vi først var kommen ud i Nordsøen, til at gaa for smaa Seil i 3 Dage, men saa bedagede Veiret sig. Vi kom ind i Kanalen mellem England og Frankrig og kom til Ankers ved Portsmouth i England, hvor vi kom i Dok for at faa Roret efterseet, da der havde været noget galt ved det paa Reisen over Nordsøen; det slog saa slemt og gjorde megen Spektakkel i Skibet agter.

Efter 3 Dages Forløb kom vi ud af Dokken, og nu kunde vi fortsætte vor Reise over Atlanterhavet. Vi kom Kanalen igjennem og stod efter Cadiz, hvor vi ankrede næste Dags Eftermiddag for at fylde Viin til Mandskabet paa Reisen. Vi opholdt os kun 2 Dage, thi alt blev bragt ombord fra Land, saa at vi kun havde at heise det over og stuve det væk i Lasten. Her var ingen Landlov for Mandskabet.

Vi lettede om Morgenen og stod Syd efter til Madeira, hvor vi efter 12 Dages Seilads ankrede ved Funchal. Megen Regn og Storm. Her fyldte vi Vand og Brændsel samt Viin til Officerer og Mandskab, og vi laa her i 8 Dage, og vi havde alle Landlov.

Det var 4de Gang jeg gjensaa Madeira. 1838, 1843, 1846 og nu 1851, men man kan ikke blive kjed af at gjensee denne herlige Øe. Foruden det behagelige Klima, som her er og den

behagelige Duft, som strømmer En imøde, idet man nærmer sig Land, saa ogsaa ved den Mængde deilige Kanariefugle, som sværmer om os, naar man kommer i Land baade paa Gader og Veie, akkurat som Graaspurvene hjemme hos os.

Jeg var, allerede medens vi laae hjemme i Flaadeleiet, blevet udnævnt til at ro paa Chefs-Chaluppen. Dette var jeg ikke ganske rigtig fornøiet med paa Grund af, at man skulde være til enhver Tid baade Dag og Nat klar til at springe i Fartøiet, og vi havde kun 1 Sæt Sluproertøi; for at holde dette reent til næste Dag, maatte vi altid vadske det om Natten, enten vi havde Vagt eller Frivagt. Jeg bad derfor, om jeg maatte blive ansat til et af de andre Fartøier. Han – Næstkommanderende – svarede mig: Chefen har selv udtaget det af Skibets Mandskab, han vil have til at ro paa sit Fartøi. Jeg takkede hjertelig for den Oplysning, thi jeg troede, at det beroede paa Næstkommanderende alene, jeg vidste ikke bedre.

Jeg blev altsaa paa Chefens Fartøi, og jeg kom ikke til at fortryde det, thi jeg kom mange Steder iland med Chefen, hvor det øvrige Skibsmandskab ikke kom iland og maatte følge ham som hans Ordonnans.

Det er for Resten ganske deiligt, naar man kan være saa heldig at faa en af de større Viinplantager at see indvendig, thi man gaar ligesom igjennem lange Port-Hvælvinger i en meget lang Strækning, den ene ved Siden af den anden med de herlige grønne Blade, og de tætte store Klynger af modne Druer, baade over Hovedet og paa Siderne, et herligt Syn. Jeg var nu saa heldig at faa dette at see, thi da jeg kom ind til en dansk Mand og begjærte mig 1 Glas Viin og ytrede det Ønske at see en Viin Plantage, tilbød han mig at see sin egen Plantage. Jeg fulgte ham, og han viste mig smukt omkring overalt.

Dette var sidste Gang, at jeg gjensaa Madeira, thi vi lettede Anker et Par Dage efter denne Fornøielse, vi havde nydt, for at fortsætte vor Reise til Vestindien. Men da vi vel var kommen klar af de Kanariske Øer, blev det aldeles Havblik stille, og her laa vi i 3 Dage og kunde ikke røre os af Pletten.

Men da der vrimlede af Hajer – store Rovfisk – bad vi Næstkommanderende, om vi ikke kunde faa Tilladelse til at fange

en Hai for at more Mandskabet. Dette blev os tilladt af Chefen, som selv spadserede paa Dækket – og alle Tilberedelser blev trufne.

Der blev sat et Stykke Flæsk paa Haikrogen paa omtrent 8 Pund – en forsvarlig Jernkrog med 1 Favn Forløber af Jernkjæde, naturligvis smækker, for at Haien ikke skulde befri sig ved at bide Snøren over.

Alle Mand blev pebet op paa Dækket, Snøren kastet ud, og en Vrimmel af Haier tumlede sig om det, dog uden at røre ved det. Men strax kom en særdeles stor Hai, som forjog de andre og selv gjorde sig til Herre over Byttet, men maatte betale med sit Liv, thi nu blev der travlt ombord med at hale det svære Legeme ind paa Dækket, faa Halen kappet af, thi det er i den, at den besidder en stor Kraft, og kan afstedkomme store Ulykker, naar man ikke er forsigtig.

Nu blev der en Flænsen i dens Bug for at opdage, om der ikke skulde findes Menneskebeen, men der fandtes ingen. Man antager, at den maa kunne gylpe Lemmer op af de Mennesker, den sluger, hvis Kjød er fortæret, thi ved at aabne Gabet, kunde man see lige ned i dens Mave, den har ikke noget Svælg.

Vi fandt derimod i dens Bug Benene af 4 unge Haier, som den havde slugt.

Men nu kom den bedste Deel af Morskaben, idet vi smeed Indvoldene ud i Havet, og de graadige Fisk sloges derom paa Liv og Død, men endnu værre, da vi smed hele Kadaveret af denne store Fisk overbord, ganske overordentlig at see den Masse Haier partere dette store Skrummel i ganske smaa Stykker med deres Haler og forsvinde med det i Dybet som en god Lækkerbidsken.

Ovenpaa den Historie vankede der en ganske ordentlig Spuling af Dæk og alt det opstaaende det meste af Eftermiddagen.

Næste Dags Morgen blæste det frisk op af Pasat-Vinden, og vi satte alle Klude til for at naa Vestindien.

Idet vi kom seilende forbi St. Thomas, mødte vi Parketskonnerten »Vigilant«, som prajede os og sagde, at der var ikke

godt at komme ind i St. Thomas Havn, thi den gule Feber grasserede stærkt og bortrev mange Mennesker hver Dag.

Vi stod derfor over til Vestenden af St. Croix ved Frederiksted – Byen – hvor vi ankrede samme Dag.

Paa denne aabne Rhed laa flere danske Skibe og fik deres Last af Sukker og Rom ombord for snarest muligt at afseile til Kjøbenhavn. Hele Mandskabet fik Tilladelse til at skrive Breve til Hjemmet, thi her var jo en god Leilighed til at faa dem afsted med Skibene til Kjøbenhavn.

Vi laa her kun nogle faa Dage for at fylde Vand og Brænde, men der blev ikke givet Landlov, fordi Sundheds Tilstanden ikke var god paa vore Øer.

Vi lettede da efter at have landsat nogle Syge, som blev besørget til Hospitalet ved Christianssted, som er smukt liggende oppe paa en høi Bakke.

Nu stod vi efter Syd-Amerika til og besøgte Stæderne *La Guaria, Venezuela, Puerto-Cabello, Curacao* og *St. Bartelemy.*

I La Guaria gik Chefen iland med Chaluppen, medens Briggen »Ørnen« blev ved at holde gaaende tilsøes. Da vi kom i Land her, hvor jeg aldrig havde været, hvilken Travlhed herskede her! Det var forbausende at see denne Menneske-Vrimmel og al den Raaben med Varer paa de belæssede Muldyr, som kom længere inde fra Landet paa de smalle begrændsede Sider af Bjergstien, thi det var disse høie Bjerge, som man kan see i 20 danske Miles Afstand fra Søsiden, saaledes at man kan see Toppen af Bjerget langt over Skyerne, uden at vide, at det er fast Land.

Jeg fulgte Chefen til Konsulens Bolig og blev rigelig beværtet med Spise og Drikke og fik derefter Befaling af Chefen at gaa ned til Fartøiet og sige til Underofficeren, at han maatte vente mindst 3 Timer efter Chefen, men kunde i den Mellemtid gaa op i Hotellet hos Konsulen og blive bespiist frit, imod at der bestandig var mindst 2 Mand i Fartøiet. De øvrige af Mandskabet kunde gaa med op og blive bespiist hos Konsulen.

Da Chefen kom tilbage til Fartøiet, roede vi ud til Briggen, som laa under Seil et langt Stykke Vei fra Land, fordi det begyndte at blæse op til en Storm.

Chefen kom ombord, Fartøiet blev heist, og vi stod efter Venezuela. Stormen tiltog i Styrke, saa at vi ikke kom til at ankre, men kunde kun vise Flaget, idet vi passerede forbi.

Vi stod nu efter Puerto-Cabello, og da Stormen havde lagt sig, kom vi ind paa Rheden og gik til Ankers. Her laa vi i 4 Dage, og hele Mandskabet havde Landlov, et Skifte ad Gangen. Her er en livlig Handel med alle mulige Sorter Træ fra de store Skove, som omgiver Byen.

I denne By fik jeg Øje paa en kogende Kilde, som sprang frem af Klippen til stor Gavn for Indbyggerne, som ogsaa forstod herligt at benytte den. Tidligere havde jeg været her 1838.

Vi seilede derfra til Curacao, en Øe, som tilhører Hollænderne. Her havde jeg ogsaa været 1838. Det er her, at Vagten præsenterer Gevær for en Orlogsmand, idet man seiler ind i Havnen. Her laa vi i 8 Dage for at fylde Vand og Brænde og tillige for at rette paa vor Takkelage.

Alle Mand fik Landlov, og vi nød her den for sin Velsmag og Billighed bekjendte Chokolade, en stor Kopfuld kostede kun 4 sk. dansk.

Derefter besøgte vi en dansk Mand, Organist ved Kirken – Snedker af Profession – for at see, om han levede endnu. Da jeg sidst var i Vestindien, havde jeg besøgt ham. Han var den Gang 98 Aar gammel. Nu var han død, han blev 104 Aar. Hans Søn havde tiltraadt hans Embede og Profession og stod sig rigtig godt.

Vi blev beværtet med Smørrebrød, Genever og god Kaffe. Han vilde ingen Betaling modtage, men til Gjengæld købte vi en deel Nipsgjenstande hos ham saasom en Skrivepult, 1 Syæske, 2 Tobakskasser og nogle mindre Gjenstande, alt meget billigt, af fuldt Mahogni-Træ og smukt poleret.

Nu var Klokken bleven saa mange, at vi maatte tage en hjertelig Afsked med ham og hans Familie, og kom lykkelig og vel ned til Fartøiet i rette Tid, som roede os ombord. Jeg havde Frivagt den Nat, og næste Dags Middag lettede vi og stod efter St. Bartelemy, en Øe, som tilhører Sverrig. Den er meget lav, men smuk at see til fra Søsiden.

Her ankrede vi og forblev her i 5 Dage. Jeg havde ogsaa været her 1838, saa jeg kjendte den og vidste god Beskeed.

Vi kom strax i Land med Chefen, som jeg fulgte til Gouvernørens Bolig som hans Ordonnans og maatte vente her, til Chefen gik ombord. Jeg ventede her i 3 Timer uden at faa hverken vaadt eller tørt.

Men imidlertid var der afsendt en Neger til vort Fartøi med 8 halve Flasker simpelt Øl i en Kurv, at Mandskabet skulde have noget at styrke sig paa, til Chefen kom, men da Underofficeren og Negeren ikke kunde forstaa hinanden, blev Kurven med samt Flaskerne sat ned i Fartøiet, og da vi kom ombord, blev den afleveret til Chefens Hovmester i den Formodning, at det var en Gave til Chefen fra Gouvernøren. Næste Dag kom jeg atter i Land med Chefen til Gouvernøren, hvor der skulde være stort Bal om Aftenen. Da jeg havde ventet 1 Time for at høre Ordre, kom Chefen ud og sagde, vi maatte gerne ro ombord, men han vilde hentes i Nat Kl. 12 præcis. Vi roede ombord, og Kl. 12 præcis meldte jeg min Ankomst hos Gouvernøren, men fik Beskeed at vente. Kl. 1¾ kom Chefen ned til Fartøiet. Vi kom ombord, men fik ikke Søvn den Nat, thi vi maatte gaa igang med at vadske vort Chaluproertøi for at have det reent til næste Dag.

Hele Mandskabet havde Landlov her, og jeg besøgte helst de Steder, som jeg kjendte fra gammel Tid, ogsaa den Bakke, som bestod af bare forskjellig farvede Glassten, og som jeg havde en Prøve af hjem til gamle Christoffer Borm. Jeg og mine Kammerater tog ogsaa nogle Prøver med hjem dennegang.

Efter denne Hvile lettede vi og seilede til vore egne Øer, St. Thomas, St. Croix og St. Jan. Da vi kom i Nærheden af Øen, fik vi at vide af en Seiler, vi mødte, at Sundheds-Tilstanden var god paa alle 3 danske Øer.

Vi kom altsaa til Ankers i St. Thomas Havn i Nærheden af Byen. Der var mange Skibe i Havnen dengang, for nu var der jo ingen Fare for Sygdom, og selv de store engelske Paquet-Dampskibe kom nu regelmæssig hver 14de Dag hertil og bragte Breve og Aviser fra Hjemmet. Her kom det halve af Mandskabet iland hver Søndag og blev modtaget af Negerne med det sæd-

vanlige Udraab: »Go da Landsmand, hvordan har du det?« – »Jo Tak, vi har det som du seer – Hovedet op og Benene ned.«

Negerne var meget paatrængende, og man kan ikke slippe fri for deres Paahæng, førend man har givet dem et Par Skilling til at drikke op i Romshoppen; saa tigger de ikke mere den Dag af os.

Jeg var ude at see til det store Træ. Det stod paa sit sædvanlige Sted og strakte sine nedsænkede Grene over paa den modsatte Side af Veien, saaledes at de dannede en herlig Løv-Hvælving, som kunde passeres baade af Kjørende og Ridende.

Derefter gik vi ind til Byen igjen for at bese alle de nye Bygninger, som her vare opførte, siden jeg var her sidst. Byen var blevet forskjønnet meget. Derefter gik vi op paa Fortet for at hilse paa de vestindiske Soldater. Her blev vi meget vel modtagne og beværtede med baade Spise og Drikke og opholdt os her, lige til vi skulde ombord, vi kunde tydeligt herfra see, naar Fartøiet kom ind for at hente os. Vi maatte altsaa tage Afsked med dem og skynde os ned til Fartøiet, blev roet ombord, og nu havde jeg Frivagt hele Natten.

Vi opholdt os her i 14 Dage og gik derfra til St. Jan. Her opholdt vi os i 4 Dage. Det er en smuk lille Øe med flere oprindelige danske Beboere, men den er besat af engelske Plantage-Eiere med deres talrige sorte Negerslaver, og Indbyggerne lider et ikke ringe Tryk af disse Herrer.

Alle Mand kom i Land her for at besee Øen, men det var ikke muligt at opdrive Rom uden i dyre Domme, og det var derfor en stor Fornøielse at see Mandskabet komme aldeles ædru ombord den Aften.

Chefen foretog en Rotur omkring Øen og ind i alle dens forskjellige Bugter, hvor der var mange smukke Konkyllier at samle, som var opskyllet af Havet. Jeg kom iland paa de forskjellige Steder for at samle dem til ham, deriblandt var ikke saa faa meget store og kostbare Konkyllier, som i St. Thomas betaltes med 1/4 og 1/2 Dollar Stykket.

Forresten tror jeg for min Part, at St. Jan i tidligere Tider har været et godt Opholdssted for Sørøvere, thi det er umuligt at opdage dem fra Søsiden for de høie Palmetræer, som bedække

Kysten, og tillige ere de forskjellige Indløb ikke forbundet med Fare, da der er dybt nok til endog større Skibe.

Vi forlod St. Jan og seilede over til St. Croix, her skulde vi helligholde Juul og Nytaar ved Byen Christianssted, og det var os en stor Glæde, da man ligger her i en tryg Havn, som er mægtig beskyttet med Rev fra Søsiden, men dog ikke beskyttet mod Orkaner. Det viste sig, da vi kom hertil, at en dansk Brig var forliist her og sat paa Land her som Vrag. Den blev kjøbt af vor Chef for 25 Dollars, imod at han selv skulde besørge Ophugningen af Briggen med sit eget Mandskab, hvilket blev modtaget.

Nu manglede vi jo rigtignok ikke Brænde for den øvrige Deel af Reisen, men det kostede os megen Besvær at faa den ophugget, thi det var et strængt Arbeide, som hele Mandskabet maatte deeltage i, saa ofte vi kom her tilankers, men det betalte sig godt. thi da vi kom hjem, fik hver Mand udbetalt 1 Rbd. for de Metal- og Jerngenstande, der var bjergede i Briggen, men der var og kun Bunden af Briggen tilbage til vor Afløser, Briggen »Mercurius«[51]).

Vi fik megen Landlov her i Jule-Ugen, og istedet for at see paa Neger-Ungdommens Morskab med at slaa Judas ihjel, besluttede jeg at gaa op paa Hospitalet for at see til mine syge Kammerater. Det var en varm Tur, thi Hospitalet var bygget oppe paa en meget høi Bakke, hvor der var deilig frisk Luft. Jeg blev meget venligt modtaget af dem alle, thi jeg var den første af Mandskabet, som havde besøgt dem i deres Eensomhed og der blev en Uendelighed af Spørgsmaal til mig, som jeg skulde besvare. Nogle laa i Sengene og kunde ikke røre sig, andre var oppe og samledes i en Kreds omkring mig for at høre paa mit Foredrag, som jeg udtalte saa høit, at alle kunde høre det.

Jeg fortalte om vor Reise til Syd-Amerika, hvorledes den var gaaet, og at Sundhedstilstanden ombord havde været vedvarende god, og at vi, naar vi lettede herfra, skulde seile til Puerto Rico og Trinidad. Jeg fortalte ligeledes, at vi havde faaet Flæskesteg og Kartofler med samt Punch Juleaften.

Nu blev der en Røre imellem de raske Patienter. En kom med

2 stegte Høns paa et Porcelains Fad, en anden kom med fiint Brød paa en Tallerken, en 3die kom med 1/2 Flaske Portviin, en 4de med Bord og Stol med Anmodning om, at jeg skulde sætte mig og tage for mig af Retterne. De fik hver Dag i denne Jule- og Nytaarstid stegt Fjerkræ og 1/2 Flaske Portviin hver Mand. De raskeste af dem kunde nyde det, men de sengeliggende kunde ikke nyde noget, uden lidt Vand og Frugt. Al deres Middagsmad maatte de give de Neger-Sygepassere, som var paa den Stue, de laae.

Da jeg havde spiist og drukket Vinen, maatte jeg takke dem og tage Afsked med dem, thi Klokken var bleven saa mange, at jeg maatte skynde mig ned til Fartøiet for at komme med ombord i rette Tid.

2 Dage efter fik vi 6 Mand raske fra Hospitalet ombord til at gjøre Tjeneste. Mandskabet fik Tilladelse af Chefen til at bekoste et lille Bal, som skulde holdes inde paa Land i en stor Eiendom, som tilhørte vores Lods Andro, en Mulat, men en flink Mand.

Denne Eiendom bestod af et stort og 1 Etages Eiendoms Træskur paa 50 Alens Længde og 25 Alens Bredde og benyttedes ellers af Lodsen til Opbevaring af forskjellige vestindiske Varer for at forsendes videre fort til forskjellige Lande.

Nu blev der travlt inde hos Andro med at forvandle dette Skur til en Balsal. Alt, hvad der kunde smykke en Balsal, blev sendt fra vores Brig, saasom Flage og Belysning med Opstilling af Vaaben og Skjolde. Iblandt det smukkeste grønt, som kunde skaffes tilveie, gjorde for enhver et gunstigt Indtryk – især naar man er fjernt fra Danmark.

Bordene vare besatte med gode Spisevarer, som Landet formaaede at frembringe samt Drikkevarer, Viin, Rom, Punch ja, der manglede ikke engang Champagne til Damerne.

Alt dette havde hele Skibets Mandskab og Underofficerer skillinget sammen til, og fik tillige Hjælp af Officererne i Pengegaver. Tillige fik vi samlet 5 Musikanter af Militaire for at spille op til Dansen, naar Maaltidet var endt, thi der var ikke saa faae af Damer, baade sorte og hvide saavel fra Embedsstanden som fra Militairet, som deltog i denne glade Aften.

Kl. 12 om Natten skulde Ballet være endt, men Klokken blev over 2, inden de sidste af Mandskabet kom ombord, thi de skulde jo følge deres Damer hjem. De fik derfor ingen Tiltale, da de kom ombord som pæne, ædruelige Mænd.

Kl. 8 om Aftenen blev Chefen roet iland til Ballet, og Kl. 12 om Natten præcis roede vi ham ombord. Saaledes var vi – Chaluproerne – med samt Underofficeren, der styrede Fartøiet aldeles udelukkede fra hele den Fornøielse, thi han havde givet Ordre til, at Mandskabet blev nede i Fartøiet, saalænge han var iland og ventede paa ham.

Kl. 12 Nat gik jeg op til Balsalen for at hente Chefens Overfrakke, som jeg havde afleveret til vores Lods. Han stod parat med den ved Indgangen.

Han spurgte mig om, hvorledes vi havde moret os i Aften? Jeg svarede: »Vi maa lyde Chefens Ordre og ikke forlade Fartøiet, saalænge han var iland, og saaledes har vi siddet stille nede i Fartøiet i 4 Timer, uden at nyde hverken vaadt eller tørt, men Gud være lovet og tak, nu kommer vi jo snart ombord, og der faar vi jo altid en lille Forfriskning til at styrke os paa ovenpaa den Forskrækkelse.«

Han blev ikke i godt Humør ved denne Efterretning, men bad mig dog om at see op til ham, inden vi engang seilede hjem, og det lovede jeg ham.

Nu kom Chefen, jeg gav ham Overfrakken paa, vi tjumpede ned i Fartøiet og roede ombord, fik Fartøiet heist, tog os derefter en ordentlig Forfriskning og saa til Køis og sove til Kl. 6 Morgen, da der blev purret ud overalt, Skibet reengjort og gjort klar til at varpe ud af Havnen næste Morgen for at seile til Puerto Rico.

Næste Morgen satte vi Seil, da vi vare komne udenfor Revene. Vinden var god, og da der kun er 24 Miil til denne Øe, naaede vi den samme Dag, men gik ikke til Ankers i Havnen før næste Dags Formiddag. Her forblev vi i 3 Uger, formedelst at der skulde reises et Sømærke for Indseilingen til Havnen oppe paa et høit Fjeld. For en halv Snes Aar siden, var her en dansk Orlogs-Brig »Allert«[52]) forlist i Havnen.

Arbeidet paabegyndtes næste Dag. 1 Officer, 2 Underoffice-

rer, begge vore Tømmermænd og 20 Mand af Besætningen kom dagligt iland for at arbeide, medhavende fornødent Redskab og Proviant for hele Dagen.

Men det gik kun smaat fremad i Førstningen, thi Fjeldet var kun tilgængeligt fra een Side. Vi lagde til med vore Fartøier ved en lav Strandbred. Veien førte os igjennem en lille Skov med høie Træer, men som vi dog kunde passere uden at bruge vore Øxer. Saa kom vi til en meget dyb Dal, som vi skulde over for at begynde Vandringen op til Toppen af det høie Fjeld, hvor Sømærket skulde reises. I denne Dal fik vi banet os en Vei i Junglekrattet ved Hjælp af vore Sabler, Entrebiler og Øxer og naaede Foden af den Klippe, vi skulde bestige.

Hidindtil havde vi klaret os med vore egne Folk, men nu, da vi saa, at hele Klippen var bevoxet med uigjennemtrængelig Skov og Slyngplanter, maatte vi have nogle Spaniere – Tømmermænd – til Hjælp for at fælde de nødvendigste Træer, for kun at bane en smal Gangsti op til Toppen, thi det viiste sig, at vore Redskaber ikke vare haarde nok til at fælde de Træer af Pokkenholdt, Ibenholt og Mahognitræ og flere, som bevoxede hele Klippen. Spaniernes Øxer var bedre, de kunde bane Vei, saa vi naaede Toppen efter 14 Dages Anstrengelser.

Her paa Toppen af Klippen blev alle Træer og Krat ryddet væk, paa et eneste høit Træ nær, som blev staaende i Midten af Klippen. Dette blev alle Grenene hugget af og Toppen tildannet til at modtage det store Fad, som skulde være Sømærket. Endelig blev vi færdige med det, og hele Mandskabet fik Landlov efter Tur.

Jeg for min Part morede mig godt iland ved at see Negere ro i deres Kanoer fra Tobaksplantagerne over til Byen med deres fuldt ladede Baade med frisk afskaaret Tobak, thi det er dog en ejendommelig Maade at roe paa af nøgne Mennesker – aldeles nøgne – ved at reise sig op for hvert Aaretag de tog, og saa lade sig falde bagover ned paa Toften for at bringe Aaren for efter til et nyt Tag. Jeg for min Part kunde ikke blive kjed af at see det, førend de kom tilland. Saa kjøbte jeg for – 1 Real – 1 Mark 8 sk. danske Penge Tobak, og det havde jeg til hele Hjemreisen og endda 14 Dage efter, at jeg var kommen hjem. Men jeg lærte

snart, at denne Tobak ikke kunde bruges, førend den blev udvasket i kogende Vand 3 Gange itræk, saa var Tobakken god, saavel til Cigarer som til at røge paa Pibe, thi det Vand, jeg kogte det ud i lignede Tjære, da jeg vred Bladene op deraf.

Da Landloven var endt her for Mandskabet, lettede vi Anker og seilede til Trinidad, en Øe som tilhører England, og som vistnok er en af de smukkeste Øer i Vestindien med de kostbart anlagte Veie over hele Øen, hvor der før var ufremkommelige Veie igjennem dybe Dale og Moradser.

Men det gik ikke saa let at seile til Trinidad, som vi havde ventet, thi da vi fik Øen i Sigte, blæste det op af en Storm, som iturev vore Seil. Først skjørede vores Store Mersseil, lidt efter Fokken, og strax derefter Fore Mersseil. Nu laa vi net i det, men da vi var Orlogsmand og havde Mandskab nok ombord, som var vel øvet, fik vi hurtig nye Seil underslaaet, mens vi vare tilsøes, og vi kom saaledes ikke til Ankers før næste Dags Formiddag Kl. 11.

Trinidad er en af de smukkeste Øer i Vestindien med Hensyn til Bygninger og Anlæg af Veie tværs over Øen.

Vi fik alle Landlov her – skiftevis – og da jeg endog kom iland her, fik jeg et Par af mine Kammerater overtalt til at besee det Indre af Øen, hvorledes det var beskaffent.

Da vi kom udenfor Byen, gik vi tilhøire for at følge langs Stranden, her var ogsaa en herlig Spadserevei anlagt med deilige Villaer og Haver tilvenstre, omtrent som naar man vandrer hjemme langs Strandvejen til Charlottenlund eller Dyrehaven.

Vi havde vel gaaet ½ dansk Miil i denne Retning, da standsedes vi af et Aaløb, som var meget bredt, men i dette Vand stod 30 nøgne sorte Kvinder og vadskede Tøi, unge og gamle. De unge tilbød at ville bære os over Aaen til den modsatte Bred, men vi afslog deres Tilbud, men vi lo saa hjerteligt af deres Grimasser, og det bragte en munter Stemning iblandt dem.

Vi gik nu tilbage til Byen, men ikke samme Vei, som vi vare komne ud. Ovre paa et Hjørne var en Urtebod, der stod nogle tilsyneladende Chokoladestænger i Vinduet. Jeg gik ind og kjøbte 2 Stænger, for at vi kunde have lidt at suge paa, til vi naaede Byen. De kostede 1 Penny – omtrent 4 sk. i danske Penge.

Jeg deelte det imellem os, smagte paa det, men spyttede det strax ud, det var bittert som det bare Galde, thi det var det ægte raa Kakao uden Tilsætning, som til Chokolade.

Vi vandrede nu ad forskjellige Veie ind til Byen, og kom saaledes i Nærheden af en lille Begsø, den var saa stor som »Holger Danskes Briller« paa vor Fælled hjemme i Kjøbenhavn. Vi kunde lugte den, længe før vi kunde see den, men da vi kom hen til den, stod det reene Beeg op af Søens Midte og kogte i store Blærer, som bristede og fremkaldte denne forfriskende Luftning. Der var ingen Huse i Nærheden, og der var gravet en dyb Grøft til Afledning, naar Søen kogte over, hvilket ofte maa have været Tilfældet, thi det viiste sig, at Beeget havde naaet en Høide af $^2/_3$ af Grøftens Dybde, 10 Fod. For Øjeblikket var det en tør Beggrøft.

Da vi kom ind i Byen, gik vi ind i et Spisehus og fik os en Portion engelsk Beuf med Tilbehør, og derefter en god Kop Kaffe, det kostede os hver 50 Øre i danske Penge. Den virkelig store Beegsø, maa ligge længere inde i Landet, den saa vi ikke noget til.

Efter nogle Dages Forløb lettede vi og stod efter vore egne Øer til.

Reisen gik heldigt, vi ankrede i St. Thomas, hvor der laa flere store engelske Paquet-Dampskibe, nogle af dem nylig ankommen fra Europa. I disse Skibe maatte vi ro Chefen ombord fra det ene Skib til det andet og tilsidst i Land, for senere hen paa Aftenen at hente ham. Vi var i Fartøiet hele Tiden og havde ikke vor Fod i Land, eller havde nydt noget, hverken vaadt eller tørt, siden vor Middagsmad Kl. 12, som bestod i fersk Suppe og Kjød.

Da jeg kom ombord, befandt jeg mig ilde og maatte bede et Par Mand om at følge mig ned af Storlugen til Banjerne.

Jeg kom strax tilkøis, og laa saaledes stille hen i 4 Nætter og Dage og kunde ikke nyde noget, andet end reent fersk Vand, uagtet der blev mig tilbudt udmærket Mad fra Officers-Messen. Jeg led af Blodgang, Forløberen for den gule Feber, som endnu rasede paa St. Thomas. Jeg fik Lov til at blive ombord, og det var jeg meget glad for, thi jeg kunde ikke have faaet bedre

Forpleining og frisk Luft nogen Sted, end jeg fik ombord, desuden var der ikke mere Plads paa Hospitalet og Barakkerne, thi der var overfyldt.

Den femte Dag om Morgenen da jeg vaagnede, havde jeg en forfærdelig Appetit, men jeg maatte nøies med en Kop Thee og et Stykke Franskbrød Morgen og Aften, og om Middagen en Tallerken Sagosuppe.

I 6 Dage maatte jeg holde mig i Køien, den 7de Dag fik jeg Lov at være oppe, men jeg maatte ikke komme op paa Dækket.

De følgende 2 Dage fik jeg udmærket god fersk Suppe med Kjød fra Officers-Messen. Nu blev jeg skrevet til Skibskost, men maatte holde mig nede om Læ endnu en Dag.

Endelig fik jeg da Lov at gjøre Tjeneste paa Dækket, thi nu følte jeg mig styrket og vel til Mode. Jeg troede rigtignok ikke selv paa, at jeg havde reist mig mere af Køien dengang.

Landloven havde været sparsom for Mandskabet. Jeg fik, Dagen efter at jeg blev meldt til Tjeneste, Ordre at ro ind til Apothekeren og faa vores Mediciins Kasse fyldt, thi den var tom. To af Mandskabet bar Kassen op til Apothekeren, og da den var fyldt, gik de med den ned til Fartøiet.

Jeg blev opholdt et lille Øieblik af Apothekeren, medens han skrev Regningen. Saa spurgte han mig, om jeg ikke ønskede en lille Bitter. Jo Tak, sagde jeg, og saa skjænkede han et Viinglas halvt fuldt af en rød Vædske, og rakte mig det med de Ord. »Stik den ud«, og jeg stak den ud.

Men han lo saa hjertelig af mine Grimasser, thi det var eneste aromatiske Bitter uden Tilsætning af Spiritus, og han sagde: »Nu skal jeg love dem for, at De ikke bliver mere hjertesyg denne Reise«, – og han fik Ret.

Kun eengang i Christianssted paa St. Croix senere hen i Tiden, da vi roede ombord med Chefen fra Land, blev vi overfaldne af en lille Byge Regn, som varede kun nogle faa Sekunder, og strax efter skinnede Solen med sin fulde Kraft igjen.

Da Chefen var kommen op paa Dækket, befalede han den vagthavende Officer: »Chaluproerne bliver nede i Fartøiet, jeg skal strax iland igjen,« – men jeg sagde til Underofficeren, som styrede Fartøiet: »Jeg maa gaa op, jeg kan ikke længer ro for

idag«, og jeg gik op, men kom ikke længere end til Falderebet, her blev jeg stoppet af den vagthavende Officer med det Udraab: »Gaa ned i Fartøiet igjen, Chefen kommer strax og skal iland igjen«. Jeg sagde: »Jeg kan ikke ro mere for idag, Hr. Løitnant, jeg er ikke hjertesyg, men der er noget iveien med min Ryg, jeg ved ikke, hvad det er.«

Da jeg var kommen ned paa Banjerne, blev jeg afklædt og sat paa en Stol med Ryggen vendt mod Lysningen fra Storlugen. Da kom Næstkommanderende og nogle Officerer springende til, for at see, hvad der kunde være i Veien med den Ryg. De tilbød forskjellige Raad som Beirom, Ægge-Olie m. m. til at bade mig i, men Næstkommanderende, Lieutenant Vrisberg sagde: »Nei, han skal have reent, koldt Vand af det Kjøbenhavnske Vand til at bades i, med en fiin blød Svamp hver halve Time«. Han blev staaende hos mig, til jeg var badet første Gang, og han spurgte mig, om det linnede noget paa Ryggen. Jeg sagde: »Det gjorde saa inderlig godt, naar det kolde Vand kom paa«.

Da han var gaaet med de øvrige Officerer, fik jeg først Oplysning paa, hvad der var iveien med min Ryg. Sygepasseren fortalte mig at Huden fra min Nakke til min Lænd langs Siderne var aldeles skilt fra Kroppen og havde rullet sig sammen, som et Ark Papir nede ved min Lænd, og Ryggen viiste sig i det blodige Kjød. Jeg bad ham strax om at klippe den overflødige Hud væk. Han turde ikke gjøre det, men Næstkommanderende kom selv ned og gjorde det og tog Huden med sig.

Efter et Par Dages Pasning, var der kommen ny Hud paa Ryggen igjen, vel at mærke, jeg var i Skibskost hele Tiden, og jeg bad derfor, om jeg maatte gjøre Tjeneste igjen paa Dækket, men Svaret blev Nei, jeg skulde holde mig nede 1 Dag endnu – jeg beholdt nu mit Helbred hele Reisen.

Vi lettede fra St. Thomas og begav os paa et Krydstogt imellem vore Øer og uden om dem, som er en ret behagelig Tur i den friske Søluft. Man ser Fugleklipperne, som næsten ere heelt hvide af bare Guano, thi der er i Milliardviis af Søfugle, som opholder sig her og bygger deres Reder paa disse steile Klipper, og det er vanskeligt at faa Fodfæste, formedelst den høie Brænding, der gaar mod dem, thi de ligger ude i rum Sø.

Vi krydsede her i 3 Uger og kom saa til Ankers paa Vestenden af St. Croix, men allerede næste Morgen lettede vi og stod efter Martinique, en fransk Øe.

Næste Dags Morgen ankrede vi ved Byen. Om Formiddagen roede vi Chefen iland til Gouvernøren. Jeg fulgte ham iland med hans Regnkappe paa Armen igjennem Byen til Gouvernørens Bolig, hvor jeg maatte vente udenfor paa Gaden 1 Timestid og havde saaledes god Leilighed til at betragte den nye opbyggede By, som allerede var stærkt befolket. Husene saa ganske ud som Nyboders nyeste Huse med kun een Etage, brede brolagte Gader og et stort Torv midt i Byen. I Gaderne er der mange Handlende og smukke Boutikker.

Denne By var bygget paa samme Sted, hvor den gamle By laa, som ved et Jordskjælv styrtede sammen i en dyb, bred Revne og aldeles begravedes i Jordens Skjød, men som siden efter blev fundet ved Udgravninger, inden den nye By blev reist.

14 Dage efter dette Jordskjælv var skeet, var jeg med Briggen »St. Croix« inde i Martinique og saa denne forfærdelige Ulykke. thi jeg var med Briggen »St. Croix« i Vestindien Aar 1838 og 1839.

Medens jeg stod paa Gaden i disse Betragtninger, aabnedes Gadedøren, og Chefen sagde til mig: »Gaa kun ned til Fartøiet, jeg kommer strax«. Jeg svarede: »Ja vel, Hr. Kaptain«, og dermed gik jeg over Torvet og vilde just dreie om ad den Gade, der førte ned til Toldboden, da jeg pludselig blev skubbet ud af Fortouget af et aldeles nøgent Fruentimmer, det var et europæisk Fruentimmer, velvoxen, velskabt og omtrent 20 Aar gammel. Hun kom i stærkt Løb omkring Hjørnet, og standsede først 30 Skridt fra mig ude paa Torvet. Da vendte hun sig om, slog en stærk Latter op, klappede i Hænderne ad mig, som stod og saa efter hende. Men da jeg begyndte at trippe med Benene, som om jeg vilde løbe efter hende, saa vendte hun sig hurtigt om og løb lige imod vores Chef, som meget venligt viste hende til Side, og hun fortsatte sit Løb.

Jeg skyndte mig ned til Fartøiet, og vi roede strax efter ombord med Chefen, men her blev ingen Landlov, thi vi lettede

den næste Morgen og styrede efter Vestenden paa St. Croix, hvor vi ankrede den næste Dags Eftermiddag. Der laa 2 danske Kofardiskibe paa Rheden for at lade med Sukker og Rom hjem til Danmark. Vi fik endeel Breve og Aviser, og vi sendte ligeledes endeel Breve ombord i Skibene for at bringes hjem til Danmark.

Imedens vi laa her paa denne Rhed, hændte det en Dag, at vi havde alle vore Seil ophængte til Tørring oppe til Vejrs – Vejret var særdeles smukt og aldeles Havblik. Pludselig kom der en lille Sky tilsyne inde i Landet, som tog sin Vei ud over Søen, omtrent der, hvor vi laa til Ankers paa 5 Favne Vand.

I en Fart blev alle Vareseilene bjærgede. Vi maatte stikke Kjæde, til vi kom til at ligge paa 17 Favne Vand, men saa var ogsaa Skyen faret forbi os, og den stod ud over Havet, hvor den oprørte Søen til Skumbølger, saalangt vi kunde see den; den medbragte bare Blæst men ingen Regn. Vejret blev smukt den øvrige Deel af Dagen. Vi hev ind paa Kjæden igjen, saa at vi kom til at ligge paa vor gamle Ankerplads, 5 Favne Vand.

Vi laa her nogle Dage og stod derefter til Basinen – Christiansted –, Hovedbyen paa St. Croix, her fyldte vi Vand og Brænde til Hjemreisen, thi Provianten var allerede bestilt i St. Thomas.

Medens vi laa her, fik vi den gamle hvide Maling af Masterne ved Hjælp af grøn Sæbe og stærkt Sodavand, saa at det rene Træ kom til Syne, og derefter blev Master og Spryd indsmurt i Mastix-Fernis flere Gange efter hinanden og erholdt herved en ypperlig Glans.

Nu var vi allerede kommen ind sidst i Juli Maaned i det nye Aar, 1852, og en skjønne Morgen tidlig saa vi Briggen »Mercurius« ligge udenfor Revet med Seilene brast Bak og Lodsflag heist paa Fortoppen. Den kom for at løse os af, det vakte almindelig Glæde ombord hos os. Et Øjeblik efter seilede Lodsen ombord, og lodsede den ind i Havnen. Den ankrede i Nærheden af os, vores Chef roede strax i Chaluppen ombord for at høre Nyheder fra Hjemmet. Vi andre, som var i Chaluppen, fik ogsaa en Deel nyt at vide af Mandskabet, som talte til os

igjennem Kanonportene og rakte os en Deel Breve og Aviser fra Hjemmet til vores Mandskab.

Nu fik vi travlt med at komme hjem. Allerede næste Morgen lettede vi og sagde Farvel til St. Croix, seilede over til St. Thomas for at fylde Vand og indtage vor Proviant. Fra Hospitalet havde vi faaet vore Syge-Rekonvalecenter ombord, de vilde hjem med os, og vi mistede ikke en eneste Mand denne Reise. Derimod mistede vores Afløser »Mercurius« mange, omtrent Halvdelen af Besætningen ved Sygdom ombord, inden de naaede hjem til Kjøbenhavn.

Den 1ste August 1852 lettede vi fra St. Thomas og styrede efter Kanalen mellem England og Frankrig, som vi naaede efter 3 Ugers Seilads, men saa fik vi aldeles stille Veir i et Par Dage, og her fik vi Øie paa den store engelske Damper »Great Eastern« med de 6 Skorstene – en meget svær Kolods – som kom fra England og styrede over til Amerika.

Endelig fik vi lidt Vind i Seilene igjen og fortsatte vor Fart igjennem Kanalen. Kun et Sted ankrede vi op for Stille, det var ved Byen Deal i England, hvor Chefen gik i Land for at gjøre nogle Indkjøb til sig selv, og jeg maatte følge med ham. Med det samme fik jeg Byen at see, den er smuk med brede Gader, store Vinduer i de deilige Boutikker, som pranger med alle mulige Varer.

Næste Dags Eftermiddag lettede vi og styrede efter Skagen, som blev passeret en Morgen ganske tidligt.

Samme Aften ankrede vi op i Hornbæk Bugten, thi det blev aldeles Havblik stille Veir med en fiin gjennemblødende Regn, som varede hele Natten. Jeg havde kastet Loddet i 3 Timer og var dygtig vaad, da jeg kom ind paa Dækket. Her kaldte Chefen paa mig og bød mig et stort Glas Viin, som jeg naturligviis modtog med stor Taknemmelighed, desuden blev der pebet til Extra-Brændeviin for hele Mandskabet.

Da Klokken var 10 Aften, blev der opdaget 5 store Skypumper inde under Land, hvoraf de 3 drog ind ad Landet til, men de 2 styrede Retning ud mod os, som laa til Ankers, altsaa i en ganske modsat Retning. Det er jo ikke behageligt til enhver Tid at blive overrasket af saadanne Snyltegæster.

Altsaa stillede vi en Kanon, ladet med løst Krudt, i Retning efter dem og affyrede Kanonen. Virkningen var god, thi de sprang begge med et forfærdeligt Brag i Havet i Nærheden af os til stor Morskab for Mandskabet, som havde Vagt den Aften.

Næste Morgen havde vi en frisk nordlig Vind. Vi lettede, stod ned til Kronborg, saluterede Fæstningen med 9 Skud, som blev besvaret med samme Antal, fik Lods ombord fra Helsingør, og seilede ned til Kjøbenhavn, hvor vi ankrede om Eftermiddagen i øsende Regn.

Chefen gik i Land for at melde sin Ankomst, og vi var glade, thi nu troede vi, at vi skulde lægge ind i Flaadeleiet, men det blev Feil.

Næste Dags Formiddag kom Chefen og fortalte os, at vi skulde først ud med Flaade-Inspektøren – Admiral Zahrtmann[12]) – i 3 Dage, for at inspicere Mandskabet i de forskjellige Øvelser, de havde gjennemgaaet paa Togtet. Dette var en ny Post, som var oprettet ved Søværnet, medens vi var borte.

Den næste Morgen kom Admiralen ombord og foretog strax Mynstringer efter de forskjellige Ruller, som Mandskabet var fordeelt til, f. Ex. Skyt-, Entre-, Brand-, Seil-, Fartøis- og Rengjørings-Rulle. Derefter lettede vi og stod ud i Østersøen over mod Bornholm samme Dag.

Den næste Dag havde vi Skarpskydning under Seil med Haandvaaben og Kanoner efter udlagte Tønder, baade med enkelt og dobbelt Skarp, hvorved der sprang adskillige Kanonbroge, men der kom ingen tilskade.

Den 3die Dag havde vi Manøvrer med at tage Fore Merse Raa ned paa Dækket, slaa Seilet fra Raaen og slog det under paa en Vare-Merse-Raa, som vi havde liggende mellem de surrede Rundholter paa Dækket. Derefter blev Raaen heist op paa sin Plads og Seilet tilsat.

Om Eftermiddagen havde vi Manøvrer med Tilsætning og Bjergning af Læseil, og derefter op mod Kjøbenhavn, hvor vi ankrede Kl. 4 om Eftermiddagen.

Flaade-Inspektøren gik i Land ved Toldboden, og lidt efter gik vores Chef ogsaa i Land. Krudtet blev afleveret samme Dag.

Næste Morgen varpede vi ind i Flaadeleiet og fortøiede ved Kranen.

Nu begyndte Aftaklingen. Chaluproerne besørgede alt Chefens Gods til hans Hjem i Store Kongensgade, og da Skibet var aftaklet og alt afleveret paa rette Sted, saa blev Kommandoen strøget d. 11te September 1852.

Det blev imidlertid først – inden Kommandoen blev strøget – kundgjort for Mandskabet, at der var oprettet Dusører for de flinkeste Kanonkommandører, Ladere, Topsgaster, Lodhivere og Rorgjængere, som frit kunde søges i Ministeriet efter Chefens eller Næstkommanderendes Paategning.

Jeg var naturligviis ikke seen med at sende min Ansøgning. Jeg gik først hjem til Chefen, men han vilde ikke paategne den, fordi han havde faaet sin Afsked med Pension – formodentlig for Aldersgrændsen. Han bad mig gaa til Næstkommanderende og faa den Paategning, og jeg gik – til Næstkommanderende.

Min Ansøgning lød alene for Kanonkommandør, og jeg bad ham om at være saa venlig at undertegne den.

Han tog Ansøgningen i Haanden, betragtede den, og sagde derpaa: »Men det er jo galt, Chefen skulde først underskrive«.

»Jeg har været hos Chefen først, men han vilde ikke.«

»Ja, saa skal jeg«, – og dermed skrev han paa Ansøgningen: Anbefales paa det bedste! Tillige som vor flinkeste Lodhiver.

Vrisberg.

Noter

1. Det normale Nyboderhus indeholdt fire Leiligheder, nemlig: Stuen til Gaden, Stuen til Gaarden, Salen til Gaden og Salen til Gaarden.
2. Kostdagen var den Dag i Maaneden, hvor den Del af Mandskabets Løning, der leveredes i Naturalier, udleveredes fra Proviantgaarden. Denne Dag var Fridag.
3. Nyboder havde sit eget Skolevæsen.
4. Paliener er Panier, Sabler af Spanskrør til Øvelsesbrug.
5. Peder Martin Staal, f. 1793, kom fra Matroskorpset, Overlærer i Gymnastik og Svømning 1825.
6. Reinvaldt, ikke fundet.
7. Jacob Wilhelm Bentzen, f. 1805, Gymnastiklærer 1828.
8. Niels Peter Steenholdt, f. 1801. Gymnastiklærer 1825.
9. Delehaugen. Oplag af Brædder paa Nyholm.
10. Hans Stephansen, f. 1773 † 1851. Var i 1837 Overekvipagemester.
11. Christian Conrad Børgesen, f. 1760 † 1829. Kommandoskriver ved Holmen. 1815 Krigsraad.
12. Christian Christopher Zahrtmann, f. 1793 † 1853 som Viceadmiral. 1838 Chef for Vagtskibet i Sundet. 1852 Flaadeinspektør.
13. Briggen St. Croix. Bygget 1835, udgaaet 1860.
14. Johan Georg Schneider, f. 1795 † 1848. 1838–39 som Kaptajnløjtnant Chef for Briggen St. Croix.
15. Johan Christofer Eckorn, Baadsmand, Afsked 1841.
16. Ellier, Harpun, antagelig af et særligt Fabrikat.
17. Prinds Robert. Den lille Ø Prins Rupert.
18. Frimaaneden. 15. December til 15. Januar hvor alt Arbejde paa Holmen hvilede.
19. Skøre – revne.
20. Vagtskibet. Der holdtes indtil 1857 Vagtskibe i Sundet, ved Helsingør samt i Storebælt.
21. Korvetten Diana. Bygget 1823, udgaaet 1844.
22. Fux – det Antal Kabelgarn, der ved at lægge en Sejsing, bruges i hver Part af Fletningen.
23. Korvetten Flora, bygget 1826, udgaaet 1856.
24. Jens Peter Findt, f. 1788 † 1842. 1841 Chef for Kadetskibet Korvetten Flora.
25. Ove Vilhelm Michelsen, f. 1800 † 1880 som Kontre Admiral. Var paa den Tid Tøimester og Chef for Artillerikorpset.

26. Skonnerten Pilen, bygget 1832, udgaaet 1861.
27. Skonnerten Delphinen, bygget 1827, udgaaet 1861.
28. Hans Wellejus, f. 1789 † 1856. Underlæge i Marinen.
29. Briggen Ørnen, bygget 1842, udgaaet 1866.
30. Dampskibet Hekla, bygget 1842, udgaaet 1879.
31. Andreas Christian Polder, f. 1799 † 1863. 1843–44 Chef for Briggen Ørnen til Brasilien og La Platafloden. 1848 Chef for Fregatten Thetis.

31a. Otto Alexander Klemme Wilde, f. 1815 † 1896. 1844–45 som Løjtnant med Dampskibet Hekla til Middelhavet.

32. Fregatten Gefion, bygget 1843, udgaaet 1849 (erobret af Tyskerne ved Eckernførde).
33. Hans Birch Dahlerup, f. 1790 † 1872. Østerrigsk Admiral. 1846 som Kommandør Chef for Fregatten Gefion.
34. Topballier. Baljer, der lagdes over Mastetoppene for at beskytte dem mod Fugtighed under Oplægning.
35. Korvetten Valkyrien, bygget 1846, udgaaet 1867.
36. Fregatten Thetis, bygget 1840, udgaaet 1861.
37. Korvetten Galathea, bygget 1831, udgaaet 1861.
38. Christopher Lauritz Prøselius, f. 1803 † 1892. 1848 og 49 Chef for Korvetten Galathea. Blokade i Østersøen.
39. Linieskibet Skjold, bygget 1833, udgaaet 1873.
40. Mathias Poulsen Secher, f. 1799 † 1864 som Kommandør. 1850 Chef for Linieskibet Skjold og derefter for Fregatten Dronning Marie.
41. Christen Hee Møller, f. 1812 † 1878. Var i 1850 som Kaptajnløjtnant Batterichef i Linieskibet Skjold og derefter i Fregatten Dronning Marie.
42. Fregatten Dronning Marie, bygget 1824 som Linieskib, blev i 1848–50 omdannet til Fregat, udgået 1862.
43. Faldporte, tjente til at lukke underste Batteris Kanonporte, naar Kanonerne var halet ind og surret.
44. Fregatten Havfruen, bygget 1825, udgaaet 1865.
45. Carl Magnus Meinertz, f. 1809 † 1892 som karakteriseret Kommandør. 1850 Chef for et Marinekorps i Sønderjylland.
46. Hans Jacob Adam Hagen, f. 1815 † 1908 som Kommandør. 1850 som Kaptajnløjtnant ved Marinekorpset i Sønderjylland.
47. Laurentius Christian Braag, f. 1827 † 1904. 1850 som Løjtnant ved Marinekorpset i Sønderjylland.
48. William August Tulstrup, f. 1820 † 1898 som karakteriseret Oberst af Ingeniørkorpset.
49. Dampskibet Valdemar, købt 1848, udgaaet 1851.
50. Jost Ferdinand Guillaume van Dockum, f. 1808 † 1868 som Bogholder ved Helsingørs Lodseri. 1851–52 som Kaptajnløjtnant Chef for Briggen Ørnen til Vestindien.
51. Briggen Mercurius, bygget 1837, udgaaet 1861.
52. Briggen Allert, bygget 1832, forlist 1842.